

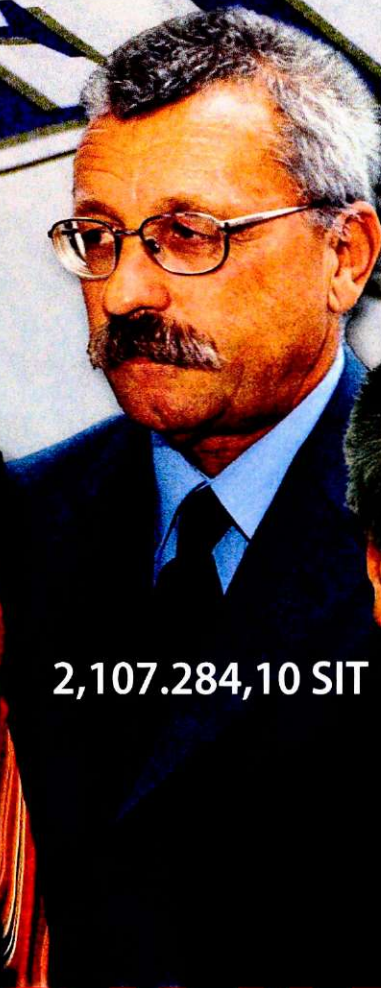
DEMOKRACIJA

EKSKLUZIVNO

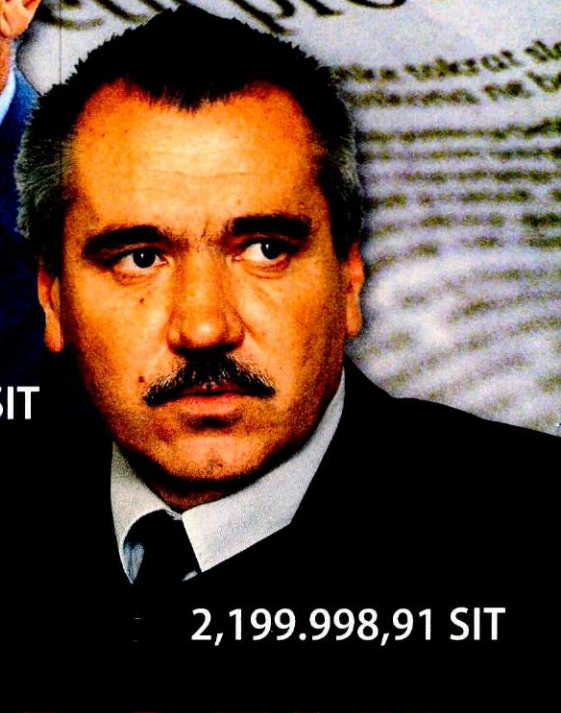
Objavljamo februarske plače zaposlenih v časopisnem podjetju Delo. Plače vodilnih, urednikov in novinarjev so osupljivo visoke.

2,218.056,46 SIT

2,107.284,10 SIT

2,199.998,91 SIT

MILIJONARJI NA DELU

INTERVJU

Mag. Andrej Vizjak

Privatizacija energetike bo razvojno naravnana

ŠPICA.

BREZ KONZERVANSOV

smart paketi

POSEBNI AGENT 005

PRIPRAVLJEN 24 UR NA DAN

5 SIT/min vsi klici v omrežju Si.mobil - Vodafone

paketi
smart

& SKRIVNA MOČ 000

IZBRANA ŠTEVILKA, KI JO KAR 6 MESECEV KLIČETE BREZPLAČNO!

TELEFON
vodafone live!

SAMSUNG X660

10.000 SIT*

- vgrajena digitalni fotoaparati in videokamera
- barvni zaslon s 65 k barvami
- odjemalec elektronske pošte
- 6 MB internega spomina
- mp3 zvonjenja

TELEFON
vodafone live!

MOTOROLA L7

20.000 SIT*

- vgrajena digitalni fotoaparati in videokamera
- Bluetooth™
- odjemalec elektronske pošte
- 11 MB internega spomina
- 64 MB spominska kartica
- mp3 zvonjenja
- priložene stereo slušalke

*Ceni telefonov veljata za naročnike paketov Smart II in III, če bo naročniško razmerje med Si.mobilom in naročnikom trajalo najmanj 24 mesecev od dneva sklenitve Pogodbe o prodaji telefonskega aparata. Ponudba velja do 31.5. oziroma do razprodaje zaloga. Si.mobil si pridržuje pravico do spremembe cen. Vsak novi naročnik Si.mobil - Vodafone, ki bo do vključno 31. maja 2006 kupil enega od ponujenih telefonskih aparatov in hkrati sklenil naročniško razmerje na paketu Smart I, II ali III za obdobje najmanj 24 mesecev, lahko enkratno izbere številko uporabnika Si.mobil - Vodafone, ki jo bo 6 mesecev v Sloveniji kličal brezplačno. Cena 5 SIT/min velja 24 ur/dan znotraj omrežja Si.mobil - Vodafone. Vse cene vključujejo DDV. Vse dodatne informacije najdete na www.simobil.si, 080 40 40 40 in na prodajnih mestih Si.mobil - Vodafone. Si.mobil d.d., Smartinska 134b, SI-1000 Ljubljana I www.simobil.si

Ujemi svet

UVODNE STRANI

- 9 Končno nove škofije
10 **Pogledi:** Gorje premaganim!
11 **Kolumna:** O pravici do popravka

POLITIKA

- 12 Boj za četrtno populacije
16 Nad probleme s populizmom

GOSPODARSTVO

- 18 Milijonarji na Delu
21 SBI vstal kot ptič feniks
22 Manipulacije z Mercatorjem

SLOVENIJA

- 24 Kaj je povzročil Teksas?
26 Zavarujmo svojo dediščino
28 Naročena rušitev azila?

TUJINA

- 30 Iberijski gordijski vozeli
31 **Globus:** Nevarno orožje
32 **Tuji tisk:** Vračanje lastnine

INTERVJU

- 34 Mag. Andrej Vizjak

NEKOČ IN DANES

- 38 **Vrnitev h kulturi**
42 **Naši kraji:** Velika Nedelja

KULTURA

- 46 Varstvo kulturne dediščine
47 Andersenove nagrade

OGLEDALO

- 48 **Film:** Šepetajoče groznje
50 **Avtomobilizem:** Zabava se nadaljuje
52 **Zdravje:** Psihoterapija potrebuje zakon
54 **Šport:** Severni pekel
56 **Črna kronika:** Končna zmaga Lisjaku
58 **Rumeno:** Slovenska polka in valček
60 **TV-kuloar:** Nič več ne bo, kot je bilo
62 **Kronika časa:** Pulitzerjeve nagrade
66 Je zlorabil notranje informacije?

34 Intervju: mag. Andrej Vizjak

Očitno sta nova lastnika, to sta Pivovarna Laško in Istrabenz, spoznala, da svoje vizije nadaljnjega razvoja Mercatorja ne moreta uresničiti, če bi ga vodil Zoran Jankovič. Ne nazadnje so Jankovičeva stališča dokaj nenavadna za predsednika uprave družbe, ki je v lasti delničarjev.

12 Boj za četrtno populacije

Hitro bližajoče se lokalne volitve bodo pomembna preizkušnja za vse stranke. Najbolj vroče bo v Ljubljani in Mariboru, kjer se bodo strankarski kandidati potegovali za podporo skoraj četrtnine vsega slovenskega prebivalstva.

16 Nad probleme s populizmom

V Študentski organizaciji Slovenije (ŠOS) grozijo s t. i. črno sredo. 19. aprila naj bi študentje šli na ulice, če vlada ne bo nemudoma izpolnila njihovih zahtev. Slednje so milo rečeno nerealne.

18 Milijonarji na Delu

Najmanj 25 Delovih novinarjev in članov vodstva mesečno prejme večjo plačo kot ministri in večjo, kot je letna plača zaposlenih za stroji, saj njihov zaslužek mesečno presega 1,2 milijona tolarjev, kar je 10 minimalnih brutoplač in pet povprečnih slovenskih mesečnih plač.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 434 54 48 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 434 54 63 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 434 54 62

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Gregor Drnovšek, Lucija Horvat, Petra Janša, Lovro Kastelic, Barbara Kavtičnik, Aleš Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek

Kolumnisti: mag. Andrej Aplenc, Esad Babačić, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošče, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, Reuters, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 550 SIT / 2,29 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor
Poštnina plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Fotografija na naslovnici: arhiv Demokracije

Godrnjanje dobro plačanih

Metod Berlec

V tej številki ekskluzivno objavljamo februar-ske plače v časopisno-založniškem podjetju Delo. O tem, da imajo na Delu kot „osrednjem slovenskem časniku“ izredno dobre plače, se je že dolgo govorilo. Z našo objavo plač predstavnikov uprave, urednikov, novinarjev, »zaslužnih kolumnistov« in posameznikov, ki so na Delu praktično že inventar, so govorice postale dejstvo. Glede na to, da je omenjena medijska hiša prek paradržavnih skladov delno v državni lasti, je objava teh podatkov seveda v interesu javnosti oziroma slovenskih davkoplačevalcev. Po mnenju poznavalcev so plače na Delu za približno trideset odstotkov višje kot plače urednikov in novinarjev pri Dnevniku in za najmanj štirideset odstotkov višje kot plače novinarjev in urednikov pri Večeru, da o plačah v drugih tiskanih medijih niti ne govorimo. Tudi v elektronskih medijih, na primer na Radioteleviziji Slovenija ali na glavni komercialni TV-postaji, nimajo tako visokih plač.

Objavljeni podatki o plačah zaposlenih na Delu pa ne povedo veliko samo o sedanosti, ampak predvsem o preteklosti. Čeprav ima Delo socialistično-komunistične korenine, njegovi zaposleni zadnja desetletja nimajo prav delavskih plač. Če jih primerjamo z zajamčeno plačo ali s povprečno slovensko plačo, so njihove plače prav nespodobno visoke. Seveda so zaposleni na Delu bolj izobraženi, boste rekli; to drži, a čeprav marsikateri od teh, ki so na seznamu, nima več od srednje šole, je njegova plača višja kot plača zaposlenih s srednješolsko izobrazbo v javni upravi. Številni na Delu so celo bolje plačani kot ministri ali predsednik vlade. Verjetno je vzrok za poseben status zaposlenih na Delu v prejšnjih časih. Delo je bilo v prejšnjem režimu poleg slovenske televizije in radia najbolj nadzorovan medij. Za njegovo pravilno usmeritev so poleg urednikov skrbeli številni zunanji nadzorniki in partijski ideologi, ki so poskrbeli tudi za ustrezno kadrovanje. Novinarji na Delu so bili poleg Mladi-

ninih nekakšna udarna pest prejšnjega režima, ki je medijsko zmlela domnevne reakcionarje, predstavnike meščanske desnice ali kolaborante. Še v osemdesetih letih prejšnjega stoletja so bili za Delo in druge glavne slovenske medije zadolženi partijski funkcionarji, na primer Mitja Ribičič, Franc Šetinc in Jože Smole. Ob demokratizaciji in osamosvojitvi je Delo odigralo pozitivno vlogo, potem pa se je sredi devetdesetih let znova zaprlo in skrbelo za medijski linč drugače mislečih. Razni Ježi, Lorenciji, Repovži, Meršoli so napisali na stotine člankov in komentarjev, v katerih so neusmiljeno „obdelovali“ opozicijo. Iz njih je velo skoraj nerazumljivo sovraštvo, ki ga je očitno spodbujala še dobra plača. Tranzicijska levica je presneto dobro vedela, zakaj jih mora dobro plačati. Zdaj postaja tudi jasno, zakaj so Delovi novinarji vsa leta tranzicije tako odločno nasprotovali vsakemu poskusu ustanovitve medijskega sklada (Slovenske novice so bile politično ves čas bolj zmerne). Delo je tako kot nekateri glavni slovenski tiskani mediji nastalo na temelju zaplenjenih predvojnih časopisov, potem pa je bilo kot glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva vsa leta še dodatno financirano. S prihodom demokracije pa naj bi se na to pozabilo in mediji naj bi tekmovali med seboj po ekonomsko-tržni logiki. Seveda je šlo za sprevrženo logiko, za katero so se skrivali sebični razlogi in bojazen pred izgubo privilegiranega statusa.

Na naslovnici Demokracije so se zdaj znašli Darijan Košir, Marjan Bauer in Tomaž Perovič, ki so imeli februarja letos najvišje brutoplače na Delu (dopisniki iz tujine so posebno poglavje, saj imajo višje plače zaradi višjih življenjskih stroškov v tujini), čeprav je resnici na ljubo treba dodati, da je zaradi kadrovskih premikov današnje stanje v vrhu Dela verjetno že nekoliko drugačno. Tomaža Peroviča, donedavnega predsednika uprave Dela, zdaj ni več v tej medijski hiši, v njej pa so še vedno številni „zaslužni“ kolumnisti in novinarji, ki skrbijo za mešanje zraka ...

Kljub padanju naklade so se novinarjem na Delu plače povečevale. Danes pa godrnjajo in tiči, kot je Milharčič, govorijo o medijski nesvobodi – ob pobudah za večjo medijsko pluralnost so molčali ...

MP

Aleksander Škorc

Prvi minister Janša se je ravno vrnil iz Bruslja, kjer so tako njega kot našo ljubo nam domovino tako hvalili, da jih je PM prav lepo prosil, naj ne pretiravajo, ker zavistna opozicija, zbrana okoli komandanta Kacina, že resno razmišlja o množičnem samomoru. Dobre volje je torej stopil iz pisarne in naletel na gručo visoko usposobljenih novinarjev s Paškovo na čelu.

„Sedaj, ko nam gre tako dobro, boste verjetno zamenjali kakega od poslov vodenege ministra, mar ne?“ je hlastno izstrelila MP in z mikrofonom PM skoraj iztaknila oko.

PM jo je ledeno pogledal. „Nazadnje bom moral res nekoga zamenjati,“ je rekel nevarno mirno, „se vidimo spodaj,“ je še dodal in odšel.

„Kaj je s tem mislil?“ je spreletelo Mojco. „Gledal je mene, je torej tudi mislil mene? Seveda. Mene bo zamenjal. TV je tako rekoč njegova, prišel bo nov urednik – gotovo tisti Možina, ki hoče biti tako nepristranski, da gre človeku kar na bruhanje, in me zamenjal. O, jaz koza, le zakaj sem se vedno norčevala iz njega in mu podtikala stvari, ki jih ni ne rekel niti storil? Zakaj sem se ob omembi njegovega imena vedno tako bedasto in privoščljivo hihitala? A kaj naj bi? Tako so mi naročili, in kdo bi si mislil, da bo lepega dne prilezel celo do PM? In kaj pomeni, da se vidimo spodaj? Menda ne misli tam spodaj, kjer se grešniki pod nadzorstvom peklenščkov v ogromnih kotlih počasi spreminjajo v peklenški golaž? Čisto mogoče. Saj pravijo, da je militanten, maščevalen in da bo ljudi zapiral. Zakaj jih torej ne bi tudi ubijal?! Očitno bo začel pri meni,“ je MP zgroženo ugotovila in se od silne groze nemočno sesedla. „Prekleta jajca,“ je še spravila iz sebe.

„Kaj je, Mojček, a nisi v avli? PM že končuje konferenco in zdi se mi, da je pogledoval po tebi,“ jo je iz polovične smrti vrnil glas novinarskega kolega.

„Torej me ne bo zamenjal!“ je bila radostna misel, ki jo je pognala pokonci in ponesla proti avli. Skoraj letela je po stopnicah in v skrajnem zanosu – kot se rado primeri – prezrla zadnjo stopnico. Prikotalila se je do PM, kar s tal sunila roko z mikrofonom, kolikor se je dalo visoko, in sledilo je vprašanje, ki pa je bilo zaradi objektivnih okoliščin rahlo zmedeno: „Katerega od poslov, ki jih zamenjujejo ministri, vodite vi?“

H-umor

»Namesto da bi procesirali zločin, tožilstvo in sodišče proti meni vodi postopek.« (Predsednica Helsinškega monitorja Neva Miklavčič Predan se znova počuti kot žrtev, čeprav na vso moč zagovarja neresnico, naj bi se bil na mejnem prehodu Holmec leta 1991 zgodil hud vojni zločin.)

»Prišel sem vam povedat, da vas cenim kot državljane in da ste sestavni del naše republike.« (Predsednik države Janez Drnovšek je tokrat polaskal romski skupnosti.)

»Kot otrok sem nekaj časa raznašal tudi Dnevnik, moj najbolj eminenten naročnik pa je bila Pepca Kardelj.« (Finančnik Matjaž Gantar je imel že v zgodnji mladosti opravka s politično elito.)

»Vladi in premierju bi zdaj prišlo bolj prav Partnerstvo za Mercator kot Partnerstvo za razvoj.« (Poslanec SD Dušan Kumer obvlada znamenja časa bolj kot politiki vladajočih strank.)

»Vsem nadzornim institucijam bomo poslali magnetogram četrtkove oddaje Trenja na Pop TV ter jih pozvali, naj takoj ukrepajo.« (Poslanec LDS Tone Rop bi za boj proti nasprotnikom uporabil kar televizijske oddaje. Stara navada, železna srajca, dragi Tone ...)

»Tragedije ne bo, želim pa si izboljšanje spota in menim, da sem kvalificiran dati takšno mnenje.« (Zunanji minister Dimitrij Rupel ni navdušen nad dosedanjim promocijskim spotom za Slovenijo.)

»Zame petje ni sončenje mojega obraza in obleke pod reflektorji ter doživljanje katarze, ker sem na televiziji.« (Pevka in bojevnica za pravice živali Jadranka Juras svoj aktivizem sprošča tudi skozi glasbo in noče biti le lutka na odru.)

»Iz tega imam občutek, da to ni samo izlet SNS, ampak kurirčki iz SNS opravljajo neki drug posel.« (Varuh človekovih pravic Matjaž Hanžek se je odzval na poslansko vprašanje poslanke SNS Barbare Žgajner Tavš vladi, ali nima on sam zaradi neprimerne obnašanja do družine prepoved stika z lastnimi otroki. Po njegovo je v tem primer SNS samo »pucflek« neznanega botra iz ozadja.)

»Slovenija se spreminja v tipično postmoderno defektno demokracijo, ki sicer ima vse demokratične institucije in institute, a so pod nadzorom.« (Kolumnist Vlado Mihelj je opisal stanje slovenske demokracije, a očitno je nekaj let v zaostanku.)

Spoštovane bralke in bralci!

Želimo vam vesele velikonočne praznike.

Uredništvo Demokracije

Janezu Galetu v spomin

V nedeljo, 9. 4. 2006, je svojo življenjsko pot sklenil g. Janez Gale.

Rodil se je 25. 6. 1931 v Polju pri Ljubljani, in sicer v narodno zavedni in duhovno bogati delavski družini s štirimi otroki. Narodna zavednost ga je zaznamovala že v zibelki, saj je bil njegov oče Maistrov borec. V najstniških letih sta ga je zaznamovala vojna in poveljno nasilje. Kljub skromnemu socialnemu izvoru mu je uspelo končati gimnazijo in prvo stopnjo prava.

Njegovo življenje je najbolj zaznamoval boks. Z njim se je ukvarjal več kot 50 let. Trener in mentor je bil več kot 8.000 fantom, mnogi od njih so dosegli uspehe celo v mednarodnih arenah. Upravičeno ga imenujemo očeta slovenskega boksa, saj bi brez njega Slovenija v tem športu ne pomenila veliko.

Janez Gale pa fantom ni bil le trener, ampak tudi duhovni vodja. Kot človek, ki se je vedno držal iste linije, se je zelo zgodaj vključil v proces demokratizacije Slovenije. Pri demonstracijah na Roški cesti v podporo četverici, proti kateri je tekel proces na vojaškem sodišču, ga je bilo videti v prvih vrstah, prav tako ob ustanovitvi Slovenske demokratske zveze (SDZ) in kasneje Demosa. Svojo politično dejavnost je okronal na prvih demokratičnih volitvah leta 1990, ko je bil na Demosovi listi

izvoljen za poslanca zbora občin v tedanji slovenski skupščini.

Kot poslanec je dosledno zagovarjal potrebo po osamosvojitvi Slovenije. Znan je po repliki na predlog poslanca levice, naj se Slovenija odpove osamosvojitvi in privoli v konfederativno SFRJ, ko je vzkliknil:

»Ali bomo čakali še 70 let?« Aktivno je sodeloval tudi v osamosvojitveni vojni in postal veteran vojne za Slovenijo. Za svoje delovanje ni nikoli zahteval plačila. Nepoklicno je treniral boks, ni se hotel profesionalizirati kot poslanec niti ni hotel denarnega nadomestila po izteku poslanskega mandata. Bil je dober v vsem, česar se je lotil. Med drugim je bil dlje časa sodnik porotnik.

Leta 1995 je postal zagret aktivist SDS v Ljubljani, zlasti v njenem vzhodnem delu. Dokler mu ni opešalo zdravje, se je trudil za uspeh stranke. Zmaga SDS na državnozborskih volitvah leta 2004 je bila tudi sad njegovega neutrudnega dela in prepričevanja ljudi o nujnosti sprememb. Tega je bil poleg osamosvojitve Slovenije najbolj vesel, čutil je, da je v življenju kljub vsem težavam na koncu zmagal.

Sorodnikom, prijateljem, znancem in fantom, ki jih je toliko let treniral, bo ostal v lepem spominu. Pogrešali ga bomo, a ga bomo posneli. Slava njegovemu spominu! A. M.

Modrosti tedna

»Prav gotovo gre za povezano zgodbo (o Mercatorju, op. ur.). Gre za povezave med tistimi, ki so bili včasih na oblasti in so danes v opoziciji, in bivšo upravo Mercatorja. Jaz upam, da gre samo za politične povezave in ne tudi za kakšne kapitalne in interesne, ki so pripeljale do tega, da danes tisti, ki so včasih nacionalni interes obežali na svojo zastavo, za zaščito tega nacionalnega interesa ustanavljali tudi svoj forum, prodajajo delnice najboljših slovenskih podjetij skladom s Kajmanskih otokov, ki imajo, recimo temu z blago besedo, precej nedefinirano lastništvo.«

(Predsednik vlade Janez Janša)

»Če bi bila verodostojnost Republike Slovenije utemeljena le na partizanstvu in revoluciji, potem bi se ob razgrinjanju novih zgodovinskih dejstev lahko resnično zelo bali zase. Na vso srečo ni tako. Skozi dolga stoletja smo, košček za koščkom, v burni evropski zgodovini preko narodnih buditeljev posvetne in duhovne ozaveščenosti gradili slovensko misel in slovensko besedo. /.../ Naša zgodovinska preteklost, srečne okoliščine, združene s pogumom, odločnostjo in dobrimi premisleki, so nam omogočile, da živimo v svoji, suvereni državi. Nismo ogroženi in ni nam treba dokazovati upravičenosti za svoj obstoj.«

(Državljan Metod Bohinc)

Stroligo bi rad nazaj

Potem ko je vlada 27. decembra lani odločila, da z 31. januarjem 2006 z mesta direktorja Urada za preprečevanje pranja denarja razreši Klaudija Stroliga, se je ta pritožil na upravno sodišče. To je ugotovilo, naj bi bila razrešitev nezakonita, Stroligo pa pričakuje, da ga bo vlada »sprejela« nazaj. Vlada se je zoper sodbo upravnega sodišča pritožila na vrhovno sodišče in mu predlaga, naj odpravi izpodbijano sodbo upravnega sodišča ter o zadevi odloči oziroma zadevo vrne prvostopenjskemu sodišču v vnovično odločanje. Prepričana je namreč, da je imela zadostno in zakonito podlago za Stroligovo razrešitev, saj »zakon dopušča možnost zamenjave sodelavca, s katerim se ne more sodelovati«. To pa pomeni, da sodba prvostopenjskega upravnega sodišča še ni pravomočna, kljub temu pa Stroligo (vsaj pred televizijskimi ka-

merami) še vedno pričakuje, da bo direktor urada, na katerem je bil povsem neučinkovit, še naslednje desetletje. V. K.

Čakajoč na sodbo

Pretekli petek je bila na Okrožnem sodišču v Kopru še zadnja obravnava v tožbi Borisa Kočvarja, nekdanjega vodje urada za okolje in prostor občine Piran, v kateri je od družbe Nova obzorja, izdajateljice Demokracije, in novinarka Vide Kocjan zahteval plačilo v višini treh milijonov tolarjev. Tolična naj bi bila po njegovo pravična odškodnina za duševne bolečine po objavljenih člankih v drugi polovici leta 2004, zaradi katerih naj bi bil utrpel večje posledice. Na obravnavi, kjer je bila zaslišana naša novinarka, je Kočvarjev odvetnik Igor Kocijančič po več kot enoinpolurnem prepričljivem in z dokazi podkrepjenem zagovoru Vide Kocjan odškodninski zahtevek znižal na polovico, okrožna sodnica Jana Petrič pa je kot nepotrebne za nadaljnje razsojanje zavrnila dodatno predlagane priče z obeh strani. Sodbo bo izdala v naslednjih tednih, o njej pa bomo obširneje poročali. P. A.

Usklajeno partnerstvo

Predstavniki parlamentarnih strank z izjemo LDS so dokončno uskladili besedilo sporazuma Partnerstvo za razvoj, ki bo podlaga za njegovo delovanje. V besedilo je vključen tudi nekoliko spremenjen proceduralni del sporazuma.

Predsednik vlade Janez Janša, pobudnik partnerstva, je bil po sestanku, na katerem so stranke uskladile besedilo sporazuma, ki zdaj čaka še na formalni podpis, vidno zadovoljen. »Uskladitev sporazuma pomeni velik korak za Slovenijo. Z doseženim sporazumom se je politično zavezništvo, ki je že doslej podpiralo reformna prizadevanja, bistveno okrepilo. Količnik bodo organi strank v naslednjem tednu potrdili oba teksta, ki sta zdaj popolnoma usklajena, bo s tem okvir socialnih in gospodarskih reform, ki ga pripravljamo, dobil možnosti za bistveno širšo podporo, kot pa jo ima sama koalicija,« je

Zadovoljni predstavniki strank po koncu usklajevalnega sestanka

dejal Janša. Široka podpora sporazumu po njegovih besedah ni toliko pomembna zaradi povečane možnosti sprejetja posame-

znih reformnih ukrepov, ampak »predvsem zaradi ozračja, v katerem želimo izvajati modernizacijo države v prihodnjih letih«.

Čeprav sta SLS in NSi pred usklajevalnim sestankom izrazili nekaj pomislekov o proceduralnem delu sporazuma, ki so ga predlagali SD, teh po sestanku ni bilo več. Kot je dejal podpredsednik NSi Alojz Sok, so bili nekateri za njihovo stranko najspornejši deli sporazuma spremenjeni, zato so z njim zadovoljni.

Slovenska politika je tako dosegla eno največjih enotnosti v zadnjih petnajstih letih. Kako bo ta delovala v praksi, pa se bo še pokazalo. A. K.

Praznik slovenske zastave

Ob prazniku slovenske zastave

Pretekli petek so člani društva Heraldica Slovenica in nekateri politični veljaki v središču prestolnice razobesili slovensko zastavo in tako zaznamovali obletnico dogodka iz revolucionarnega leta 1848. Tedaj so namreč slovenski študentje na stavbo na Wolfovi ulici 8 v Ljubljani prav tako razobesili slovensko tribarvnico. Nemško je z gradu tedaj odneslo neurje, pri čemer je zanimivo, da jo je veter simbolično ponesel proti severu, proti Dunaju, saj so jo nekaj dni kasneje našli ob Savi v Črnučah. Idejni vodja projekta, ki se danes imenuje dan slovenske zastave, je bil študent ter kasnejši politik in pesnik iz Nove Gorice Lovro Toman.

»Take slovesnosti nam dajejo posebno moč in voljo za pomembne odločitve v vsakdanjem življenju. Vključenost v mednarodne

gospodarske tokove zahteva naše hitro in učinkovito izvajanje gospodarske politike. Zato mora vsak od nas na svojem področju prispevati za uresničitev tega cilja,« je na tradicionalni slovesnosti na Vačah pri Litiji dejal slavnostni govornik gospodarski minister Andrej Vizjak. Zastavo je na stavbo na Wolfovi 8 tokrat razobesil ljubljanski mestni svetnik Janez Žagar. P. A.

Kritično do poročila

Zavod za oživitve civilne družbe, Sklad Josipa Jurčiča in slovenska konferenca Svetovnega slovenskega kongresa so v četrtek, 7. aprila, pripravili tiskovno konferenco, na kateri so se kritično dotaknili poročila ameriškega zunanjega ministrstva o človekovih pravicah. Poročilo se namreč dotika tudi položaja medijev v Sloveniji, pri čemer je izpostavljena teza, da se je z novim zakonom o RTV povečal vpliv politike oz. vlade na javno RTV. Predstavniki vseh treh organizacij – Žarko Petan, dr. Janez Jerovšek, mag. Andrej Aplenc, Viktor Blažič, Franci Feltrin in mag. Drago Demšar – so tako predstavili pismo Pauli J. Dobriansky iz State Departmenta, v katerem so ji pojasnili dejanske učinke novega zakona o RTV in primerjali stari in novi zakon. Primerjali so tudi starega in novega predsednika (programskega) sveta RTV, pri čemer je nekdanjega politika zamenjal intelektualac, ki nikoli ni bil član politične stranke. Viktor Blažič je bil kritičen predvsem do anonimnosti vira informacij, ki so v poročilu State Departmenta, saj naj bi šlo v tem primeru za čisto »partijsko ilegalo«. Z vsebino pisma so predstavniki vseh treh organizacij seznanili tudi ameriškega veleposlanika v Sloveniji. G. B.

Kritiki ameriškega poročila o človekovih pravicah

Končno nove škofije

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

Trije novi škofijski sedeži Katoliška cerkev na Slovenskem je od sedmega aprila »bogatejša« za tri nove škofije, saj je papež Benedikt XVI. razglasil škofijske sedeže v Novem mestu, Celju in Murski Soboti. Razglas o novih škofijah je istega dne v Škofijskem dvorcu v Ljubljani prebral apostolski nuncij v Sloveniji nadškof Santos Abril Y Castello. S tem je postal Maribor sedež nadškofije in nove cerkvene pokrajine, ki zajema poleg mariborske nadškofije še celjsko in murskosoboško škofijo, celotna mariborska cerkvena pokrajina pa zavzema območje prejšnje mariborske škofije. S tem bo zmanjšana tudi ljubljanska cerkvena pokrajina, ki bo poleg ljubljanske nadškofije (v novem obsegu) obsegala še škofiji v Kopru in Novem mestu. Papež Benedikt XVI. je izbral tudi ordinarije vseh treh novih škofij. Škofijo v Novem mestu bo vodil dosedanji ljubljanski pomožni škof in generalni vikar msgr. Andrej Glavan, škofijo v Celju dosedanji mariborski pomožni škof in generalni vikar Anton Stres, medtem ko je bil za škofa v Murski Soboti izbran Marjan Turnšek, dosedanji mariborski stolni kanonik, rektor mariborskega bogoslovnega semenišča in profesor dogmatike na teološki fakulteti.

Nova cerkvena pokrajina Razglasitev novih škofij je bila pričakovana, saj se je o njih govorilo precej let, name-ro o njihovi ustanovitvi pa je izrazil že pokojni papež Janez Pavel II. Poleg teh treh škofijskih sedežev sta se omenjala še morebitna škofijska sedeža v Novi Gorici in Kranju. Pomenljiva je tudi ustanovitev mariborske cerkvene pokrajine, zaradi česar bo odslej manj težav z razumevanjem vloge cerkvene pokrajine; ker se je dosedanja ljubljanska cerkvena pokrajina ujemala z ozemljem celotne Slovenije, so se novinarji pogosto motili in dosedanje ljubljanske nadškofe pomotoma nazivali »slovenski metropolit«, poleg tega je prihajalo do zmede glede vprašanja, kdo ima večje pristojnosti –metropolit ali predsednik Slovenske škofovske konference (SŠK). Funkciji sta bili zadnja leta ločeni, saj je funkcijo predsednika SŠK opravljal mariborski (nad)škof Franc Kramberger. Tudi izbira novih škofov ni presenetila, saj sta tako Anton Stres kot msgr. Andrej Glavan že posvečena škofa, ki sta svojo službo nastopila hkrati, to je leta 2000, ko sta postala pomožna škofa v Ljubljani in Mariboru. Škofovsko posvečenje bo tako potrebno le v Murski Soboti, kjer bo glavni škof posvečevalc bržkone mariborski nadškof in metropolit Franc Kramberger, sopusvečevalca pa verjetno mariborski pomožni škof Jožef Smej, ki je doma iz Prekmurja, in Istvan Konkoly, škof v Sombotelu (Szombathely) na Madžarskem, kamor je pred priključitvijo Jugoslaviji oz. Sloveniji spadalo območje nove škofije.

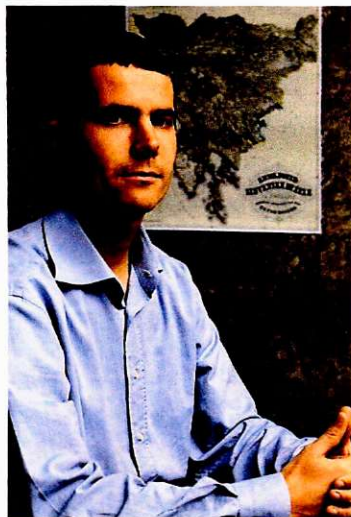
Pomembnost škofijskih sedežev Ustanovitev novih škofij pa bo prinesla tudi nekatere probleme, na primer z inkardinacijo škofijskih duhovnikov, ki so doma z območja novih škofij, saj bi to utegnilo povzročiti odhode duhovnikov iz župnij, ki ne spadajo v njihovo novo

V Škofijskem dvorcu v Ljubljani so predstavniki cerkve seznanili javnost s papeževo odločitvijo.

Razglasitev novih škofij je bila pričakovana, saj se je o njih govorilo precej let, namero o njihovi ustanovitvi pa je izrazil že pokojni papež Janez Pavel II.

škofijo. Do zdaj je znano, da bo novomeška škofija obsegala območje Dolenjske, Posavja in Bele krajine, celjska naj bi obsegala širšo savinjsko regijo, murskosoboška pa območje Prekmurja in Pomurja. Seveda pa ne smemo prezreti nekaterih zgodovinskih okoliščin, zlasti pri imenovanju Antona Stresa za celjskega škofa. V Celju je bil škofijski sedež že v pozni antiki, v novejši zgodovini pa je mesto pomembno, ker je tam kot opat deloval kasnejši lavantinski oz. mariborski škof bl. Anton Martin Slomšek, ki je v Celje poklical Misijonsko družbo (lazariste), iz katere izhaja novi škof, poleg tega je ustanovil Mohorjevo družbo. Novo mesto je pomembno kot sedež dozdajšnjega kolegialnega kapitlja, ki bo odslej stolni kapitelj, Murska Sobota pa predvsem zaradi ekumenskega dialoga z evangeličani ter navzočnosti madžarske in romske skupnosti. Tudi Slovenska škofovska konferenca bo s povečanjem članov pridobila več veljave. Glede na to, da sta dosedanja pomožna škofa zapustila svoji službeni mesti, bi v bližnji prihodnosti utegnilo slediti še kakšno škofovsko imenovanje v Cerkvi na Slovenskem. ■

Gorje premaganim!

Mitja Volčanšek

Angleški dnevnik Guardian je razkril obstoj britanskih povojnih mučilnih taborišč za domnevne sovjetske agente.

Celih 60 let so britanske oblasti uspešno ohranjale tajnost podatkov o »izpraševalnih središčih«, ki jih je na območju zasedene Nemčije od leta 1946 vodilo njihovo vojno ministrstvo. Kot dokazujejo fotografije in dokumenti, ki so prišli v roke novinarjem, so jetnike stradali, jih izpostavljali ekstremnim temperaturam, kratili njihov spanec in topli, menda kar z »orodji«, ki so jih osvoboditelji našli v nekem gestapovem zaporu.

Še bolj osupljivo je dejstvo, da ni šlo za represalije zoper nacisti, temveč za način pridobivanja informacij iz ust ljudi, za katere so na vojnem ministrstvu menili, da lahko postrežejo s koristnimi podatki o sovjetskih vojaških in obveščevalnih metodah. Kot pričajo dokumenti, so bili člani tedanje laburistične vlade tako »iskreno« zaskrbljeni nad dogajanjem, da so se potrudili prikriti, da so internirance obravnavali na način, ki je spominjal prav na nacistična koncentracijska taborišča.

Odkritje Guardian vsekakor meče novo luč na razumevanje hladne vojne in spremenjene odnose med protinacističnimi zavezniki neposredno po koncu 2. svetovne vojne, vnovič pa dokazuje pragmatičnost velikih sil, ki kot zmagovalke pač ne odgovarjajo nikomur, razen morda sodbi zgodovine.

Prav Slovenci smo to britansko dvoličnost, ki jo danes lahko razumno dojamemo kot praktični makiavelizem (a je nikakor ne moremo opravičevati), v skoraj istem obdobju občutili na lastni koži. Pravzaprav je obrat Velike Britanije v odnosu do vzhodnih zaveznikov kmalu po koncu vojaškega spopada tem bolj boleč, saj so zaradi zvestobe Stalinu še poleti 1945 poslali v smrt na desettisoče beguncev iz Slovenije in drugih območij tedanje Jugoslavije. Na avstrijskem Koroškem zbrane begunce, katerih edina krivda je bila v večini prerofov zavračanje komunizma oziroma elementarni strah pred boljševiškim terorjem, so Angleži z zvijačo posadili na vlake, od tam pa jih poslali v objem Titovih oblasti. Večina je svojo bridko pot končala v kočevskih gozdovih.

Nov kamenček v zapletenem in mestoma pomanjkljivem mozaiku preteklosti znova dokazuje krivičnost delitve na »naše« in »vaše«, ki niti v domači javnosti še ni usahnila. Namesto tega bi morali končno dokazati, da smo zmožni pietete do žrtev vsakršnih režimov.

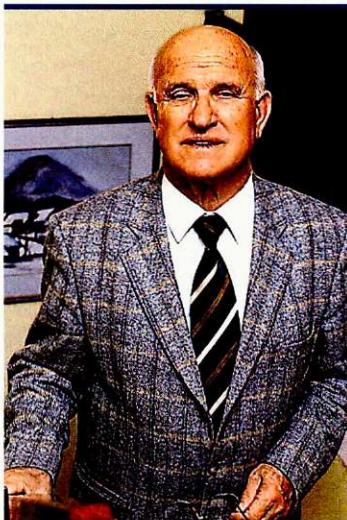
Dosje Holmec

Gašper Blažič

Čeprav se je zdelo, da je afera Vič-Holmec izpred sedmih let končana, pa zadnji dogodki kažejo, da ni tako.

Navedbe beograjskega časnika Blic o domnevnem zločinu na mejnem prehodu Holmec so prejšnji teden dvignile nekaj prahu tudi v Sloveniji, vendar niso povzročile kakšnih večjih notranjepolitičnih odmevov. Morda tudi zato ne, ker je šlo dejansko le za reprizo mita o neusmiljenem poboju treh vojakov jugoslovanske vojske, ki naj bi bili ustreljeni, potem ko so se že vdalji, kar naj bi dokazoval posnetek avstrijske televizije ORF. Takšne navedbe so bile objavljene že leta 1999 v Slovenskih novicah kot organiziran poskus diskreditacije veteranov vojne za Slovenijo, zaradi česar je moral kasneje odstopiti notranji minister Mirko Bandelj. Tožilstvo pa je o zadevi Holmec izreklo mnenje, da tam ni bil storjen vojni zločin. Ne nazadnje so za beograjski časnik Politika to potrdile tudi priče dogodka, na primer eden od oficirjev tedanje JLA, ki je zanikal navedbe, naj bi bili trije vojaki ustreljeni po vdaji; ubiti naj bi bili med bojem. Podobno trdi tudi eden od vojakov JLA, ki je za novosadski Dnevnik zatrdil, da na omenjenem posnetku sploh niso vojaki, ki so padli v spopadu.

Čeprav pričanje potrjuje navedbe slovenskega tožilstva in tudi pričanje kriminalista Draga Kosa, da ni šlo za vojni zločin, bo zaradi zadeve Holmec očitno še precej vroče. Tako je srbski pravosodni minister Zoran Stojković posnetek s Holmca primerjal s posnetkom, na katerem je prikazan pobjo šestih Bošnjakov s strani srbske enote Škorpioni. Nerodno pri vsem tem je, da kljub vsem dokazom predsednica Helsinškega monitorja Neva Miklavčič Predan kategorično zatrjuje, da je šlo nedvomno za vojni zločin, in pri tem podžiga strasti z grožnjami, da bo o tem seznanila haaško sodišče. Predanova celo zatrjuje, da ve za imena storilcev, vendar jih noče objaviti. In bržkone je prav Neva Miklavčič Predan pripomogla k temu, da se je znova oživila afera Holmec internacionalizirala, saj se v Srbiji močno zanimajo za domnevni vojni zločin. Višek cinizma pa je, da obtožba prihaja iz Slovenije, s strani slovenske državljanke torej, ki sicer zelo rada brani nekdanje agresorje. S tem spravlja lastno državo v zelo neroden položaj, saj se je slednja prisiljena braniti pred neresničnimi obtožbami. Medtem pa se iz istih ideoloških krogov oglašajo branilci revolucionarnih izročil, ki sedanjim vladnim strankam očitajo »blatenje NOB«. V tem kontekstu je kriminaliziranje boja za osamosvojitve nadvse sprevrženo dejanje.

0 pravici do popravka

Dr. Janez Jerovšek

Srečujemo nenavadno močan odpor do pravice do popravka. Zanimivo je, da se je branijo predvsem novinarji in samooklicani strokovnjaki, ki izhajajo iz tistega levega centra, ki je branil in zastopal interese oblasti, ki je bila na zadnjih volitvah poražena. Nobeden od teh kritikov pa ne navaja 40. člena ustave, ki govori o pravici do popravka in odgovora. Ta pravica je dana, vendar je mediji niso spoštovali.

Sedaj ta ustavni člen kritizirajo, češ da ga zakonodaja zlorablja. V bistvu gre za dolgotrajno zlorabljanje te ustavne pravice s strani medijev. Če se ustavimo pri kritiki te ustavne pravice, ki prihaja iz znane levičarske katedre na FDV, ugotovimo, da so izhodišča te kritike popolnoma napačna, saj medijske razmere v Sloveniji primerjajo s tistimi v ZDA in zahodni Evropi. V njihovi zaznavi so naši mediji svobodni in pluralni, saj se na dogodke različno odzivajo, njihovi komentarji so politično in svetovnonazorsko različni, do vsake vlade so enako kritični in nepristranski, novinarji so povsem avtonomni in ne služijo nobeni politični in oblastni strukturi, njihove zmote so redke, če pa so, jih priznajo in popravijo.

Problem je ta, da se ta zaznava medijske stvarnosti ne pokriva z zaznavo številnih drugih. Ti so mnenja, da naši dnevni mediji niso pluralni, dogodke enako, ne pa različno komentirajo, nas posiljujejo z enosmernimi vrednostnimi komentarji, ki so politično dolgočasni, ker že vnaprej vemo, kakšna je njihova opredelitev. Pri tem kršijo profesionalne norme in zanesljivosti svojih informacij ne preverjajo dovolj. Mediji so denimo dr. Franceta Arharja v času, ko je kandidiral za predsednika države, diskreditirali, s tem da so povedali, da ima nedostojno visoko plačo. V tistem času je bilo po podatkih davčnega urada v Sloveniji okoli dvesto ljudi s tolikšno ali višjo plačo, moralno pa je bil problematičen samo Arhar. Neobjektivnost, pristranost in nepluralnost se kažejo v številnih drobnih stvareh, ki niso posebno vidne, kot

celota so pa zelo pomembne. Ko je npr. Zavod za oživitvev civilne družbe dal izjavo o Aidanu Whiteu, generalnem sekretarju Mednarodne zveze novinarjev, ki je v zagovarjanju starega zakona o RTV žalil Slovenijo kot demokratično zaostalo državo, sta izjavo podpisala pesnik in akademik Dane Zajc in Andrej Aplenc. Ker je imel Dane Zajc v sloven-

ski kulturi pomembno mesto, so uredniki na RTV njegovo ime preprosto črtali. V tem času je napisal posebno izjavo tudi Jurčičev sklad s podpisi znanih imen s področja kulture in tudi akademikov, vendar je ni objavil noben dnevni medij, čeprav je njihov odgovor zavračal Whiteova stališča.

Sedaj pa se oglašata predsednik Društva novinarjev Slovenije – ki je pri Arharjevem medijskem »umoru« aktivno sodeloval – in levičarski docent s FDV in dokazujeta, da bo uresničitev ustavnega člena, kot je predvidena, pripeljala Slovenijo na raven diktatorskih držav v južni Ameriki oziroma na raven Slovenije iz obdobja sedemdesetih let. Takšne primerjave niso resne. Ti gospodje ne vedo, da so se elementi nepluralnih medijev iz sedemdesetih let vlekli v Slovenijo vse do današnjih dni.

Komu so namenjene učbeniške tirade, da so v demokratičnih državah množični mediji eden ključnih elementov svobode govora in politične svobode? Naj ti gospodje pregledajo sodbo ustavnega sodišča iz pred nekaj let, pa bodo ugotovili, da se tirade razlikujejo od slovenske stvarnosti. Ustavna svoboščina, ki zagotavlja pravico do odgovora in popravka, bi po njihovem mnenju zatrla svobodo medijev.

Problem je v tem, da nekateri vplivni novinarji in avtorji v svoji miselni matriki konstruirajo fiktivno realnost, ki z izkustvom nima nobene zveze, in jo razglašajo za resnično stvarnost. Slovensko medijsko realnost vidijo kot pluralno, svobodno in avtonomno in vsak poseg v njihov konstruirani svet je poseg v to svobodo. V tej fiktivni realnosti že vidijo, kako bodo bralci

izkoristili pravico do popravkov in zasuli z njimi uredništva v taki količini, da bodo medije uničili.

Pri tem jih ne zanima, da pri nas sodni sistem ne deluje, da pravica, ki je podeljena čez pet let, ni nobena pravica, da so tožbe proti medijem, ki objavljajo neresnične in žaljive informacije, praktično neiztožljive. ▣

Naši dnevni mediji z lahkoto kršijo svoje profesionalne norme in zanesljivosti svojih informacij ne preverjajo dovolj, posebno ko nekoga statusno in v njegovi časti namerno prizadenejo.

Boj za četrtno populacije

Aleš Kocjan, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Hitro bližajoče se lokalne volitve bodo pomembna preizkušnja za vse stranke. Najbolj vroče bo v Ljubljani in Mariboru, kjer se bodo strankarski kandidati potegovali za podporo skoraj četrtnine vsega slovenskega prebivalstva.

Lokalne volitve, na katerih volivci izbirajo svoje predstavnike v občinskih svetih in župane, se po pomembnosti ne morejo primerjati z državnozbornskimi, vendar jih stranke kljub temu jemljejo zelo resno. Po eni strani namreč pokažejo priljubljenost posamezne stranke, po drugi pa si stranke prek njih pripravljajo teren za volitve v državni zbor. Navsezadnje lahko župani, ki imajo veliko podporo v svojem kraju, stranki na državnozbornskih volitvah prinesejo pomembno število glasov, prav tako pa tudi občinski in mestni svetniki, če v svetu delajo dobro. Stranke torej prek lokalnih volitev krepijo svojo volilno bazo in svoje občinske svete, kar pri državnozbornskih volitvah nikakor ni zanemarljivo. Že od nekdanj za kraje, kjer se velja še posebej potruditi za čim večje število sve-

tnikov in župana, veljata obe največji slovenski mesti, Ljubljana in Maribor, ki skupaj obsegata skoraj četrtno slovenskega prebivalstva, hkrati pa obe obračata nekaj deset milijard proračuna. Zato ne prese- neča, da se stranke na volitve naj- bolj vneto pripravljajo prav v teh mestih in da ko gre za županske volitve, najbolj tehtajo, katerega kandidata izbrati, da bo pritegnil čim večje število volivcev. Preveri- li smo, ali so se posamezne stran- ke že odločile, katere županske kandidate bodo predlagale v Lju- bljani in Mariboru in ali so med kandidati tudi ljudje, ki so se že do zdaj omenjali v javnosti.

Bo Türk presenečenje? Najve- čja vladna stranka SDS, ki si od letošnjih lokalnih volitev zago- tovo obeta dober izkupiček, na vprašanji, ali že ima evidentirane

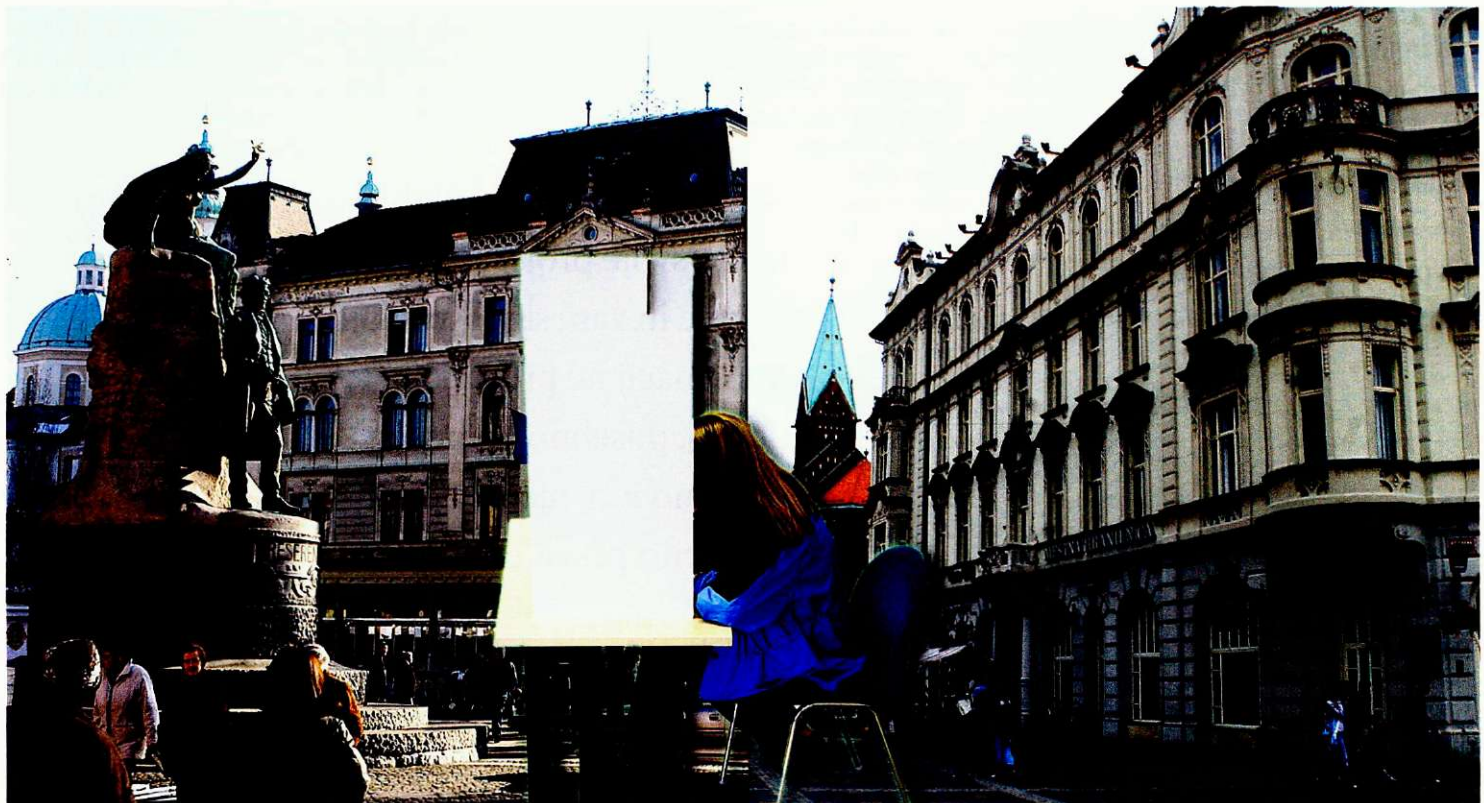

Danilo Türk županski kandidat?

kandidate in kdo so to, ni odgo- vorila, neuradno pa smo izvede- li, naj bi stranka v Mariboru za županskega kandidata predlagala direktorja Splošne bolnišnice Ma- ribor dr. Gregorja Pivca, medtem ko naj v Ljubljani ne bi imela svo- jega kandidata, ampak bi podprla neodvisnega kandidata, ki naj bi ga predlagal nedavno ustanovljeni Zbor za Ljubljano, to je profesorja

na Pravni fakulteti v Ljubljani in nekdanjega pomočnika general- nega sekretarja Združenih nardo- v dr. Danila Türka. Türk naj bi bil po naših informacijah na vpra- šanje Zbora za Ljubljano, ali bi bil pripravljen kandidirati, odgovoril pritrdilno. Nekaj časa so kot mo- rebitni kandidati za ljubljanskega župana, ki bi jih predlagala SDS, veljali strankina mestna svetnika Dimitrij Kovačič in Peter Sušnik ter v javnosti zelo priljubljen šolski minister Milan Zver, vendar naj bi se bil Kovačič umaknil, Zver pa naj nad kandidaturo ne bi bil navdušen, zato naj ga v stranki ne bi silili k temu. Tako je ostal le še Peter Sušnik, za katerega pa naj bi bili v stranki presodili, da zaradi svoje mladosti nima pravih mo- žnosti za izvolitev.

Znano-neznano bi lahko rekli tudi za drugo največjo vladno

Danica Simšič

Jože Mencinger

Gregor Pivec

Sašo Peče

stranko NSi. Zanj bo letošnje lokalne volitve nadvse pomembne, saj se bo na njih najverjetneje odločalo tudi o tem, ali bo njen predsednik še naprej Andrej Bajuk ali pa ga bo nemara kdo spodnesel. Če bo namreč stranka na volitvah dosegla dober izid, bo Bajuk utišal kritike znotraj stranke, če pa bo izid slab, si stranka lahko že kmalu po volitvah obeta nov kongres. Zato ne preseneča, da so si v stranki za izbiro kandidatov vzeli nekoliko več časa. Njihova tiskovna predstavnik Terezija Trupi nam je v ponedeljek dejala, da županskih kandidatov ne v Mariboru in ne v Ljubljani še niso določili. Po njenih besedah kandidate v Ljubljani še evidentirajo, medtem ko je nekoliko več znanega v Mariboru, kjer je postopek skoraj končan. Ta čas naj bi se v stranki odločali med državno sekretarko na šolskem ministrstvu Magdaleno Šverc in strankinim svetnikom v mariborskem mestnem svetu, diplomiranim radiologom Zdravkom Luketičem, dokončno odločitev o tem pa naj bi po njenih besedah sprejeli kmalu. Na vprašanje, ali držijo namigi, naj bi v Ljubljani na listi stranke kandidiral evropski poslanec Lojze Peterle, se je Trupijeva glasno zasmejala in zatrdila, da to ne drži.

Zgovorni niso niti v SLS, saj morebitnih kandidatov še ne želijo razkriti. Kot nam je na kratko dejal njihov tiskovni predstavnik Rok Ravnikar, kandidate še evidentirajo. Neuradno pa se govori, naj bi bil strankin kandidat v Mariboru poslanec in velik zagovornik mariborskih lokalnih interesov Franc Kangler.

V nasprotju s SLS je nekaj več znanega v najmanjši vladni

stranki DeSUS. Kot nam je povedal vodja strankinega volilnega štaba in strankin podpredsednik Ivan Nerad, se je stranka odločila, da bo njen kandidat v Mariboru direktor podjetja Gradbeni inženiring Avgust Heričko, medtem ko v Ljubljani pogovori o kandidatu še potekajo. Dokončno odločitev o tem naj bi stranka sprejela na programski volilni konferenci v maju. Nerad pravi, da so programske usmeritve za lokalne volitve sprejeli v preteklem letu, v njih pa je določeno, da si bo stranka prizadevala bistveno izboljšati izide z zadnjih lokalnih volitev in da bo poskušala v čim večjem številu občin, zlasti mestnih, nastopiti s svojimi kandidati.

Simšičeva in Sovič S svojimi kandidati v obeh največjih mestnih občinah nameravajo nastopiti tudi vse tri opozicijske stranke, čeprav njihova imena v nekaterih strankah še vedno ljubosumno skrivajo. V LDS, največji opozicijski stranki, na naše vprašanje, katerega županskega kandidata bo stranka predlagala v Mariboru in Ljubljani, niso želeli odgovoriti, prav tako pa niso želeli ne potrditi ne ovreči namigov, da bo njihov kandidat v Ljubljani nekdanji rektor Univerze v Ljubljani Jože Mencinger. V zadnjem času pa je slišati, naj Mencinger ne bi bil kandidat LDS za ljubljanskega župana, saj mu kljub veliki želji LDS, da bi kandidiral, vstop v aktivno politiko ne diši preveč. Tako naj bi v stranki za najresnejša kandidata, ki ju stranka utegne predlagati, veljala strankina poslanka in nekdanja ministrica Slavko Gaber in Pavle Gantar. Nekoliko manj skrivnostni

kot v LDS so v SD, čeprav tudi v tej stranki ne želijo izdati preveč. Tako nam je generalni sekretar SD Uroš Jauševac dejal, da strankina županska kandidata v obeh največjih mestih še nista določena, saj postopek evidentiranja še ni končan, iz njegovih besed, da sta ta čas v Ljubljani in Mariboru dobra županja in dober župan, pa bi lahko sklepali, da bo stranka za kandidata najverjetneje znova imenovala županjo Danico Simšič v Ljubljani in župana Borisa Soviča v Mariboru. Sovičeva kandidatura naj bi bila zanesljivejša zato, ker stranka v Mariboru ne najde primernejšega kandidata, kandidatura Simšičeve v Ljubljani pa zato, ker naj bi zdajšnja županja kljub številnim aferam, ki pretresajo Ljubljano, po strankinih internih anketah še vedno uživala precejšnjo podporo med volivci in pri strankinem predsedniku Borutu Pahorju. Kandidatura Simšičeve je verjetnejša tudi zato, ker naj bi bil svojo pripravljenost za kandidaturu odpovedal Zoran Jankovič. S slednjim naj bi se bila stranka nekaj časa zelo resno pogovarjala o tem, vendar naj bi si bil Jankovič, nekateri pravijo, da zaradi novih načrtov, ki jih ima po vstopu londonske Altime na slovenski trg z Mercatorjem, premislil in pogovore pretrgal.

Čisto na koncu je še Slovenska nacionalna stranka, ki si zaradi svoje majhnosti lastnega kandidata v Ljubljani in Mariboru ne more privoščiti, zato bodo najverjetneje razmislili o možnosti, da bi s katero od strank podprli skupnega kandidata. Slednje nam je potrdil podpredsednik SNS Sašo Peče, ki pravi, da za Ljubljano ne more reči še nič-

sar, medtem ko stranka še vedno razmišlja, ali bi v Mariboru podprla skupnega kandidata ali pa bi nastopila s svojim. H kateri možnosti se v stranki bolj nagibajo, Peče ni želel razkriti, potrdil pa je, da bo, če bo stranka v Mariboru nastopila s svojim kandidatom, kandidat on.

Kot torej kažejo uradne in neuradne informacije, se tako v Ljubljani kot Mariboru obeta zanimiv boj za županski funkciji. O tem, kdo bo zmagal, pa bo mogoče napovedovati, šele ko bodo stranke razkrile svoje karte in ko bodo kandidati tudi uradno znani. ■

ANKETA

Ali menite, da je Zoran Jankovič "trojanski konj" srbskega in/ali kapitala sumljivega izvora?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem

Odgovorite na www.demokracija.si

Rezultati preteklega tedna

Ali soglašate, da v Partnerstvu za razvoj sodeluje Pahorjeva SD?

da		76,8
ne vem		18,1
ne		5,1

% 0 25 50 75 100

Glasovalo: 370

DEMOKRACIJA

Kadrovski cunami pri Drnovšku

Aleš Kocjan, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

Potem ko je predsednik države v zadnjih tednih iz svojega kabineta odpustil kar sedem ljudi, se postavlja vprašanje, ali ima predsednik še dovolj strokovne podpore, da lahko kakovostno in nemoteno opravlja svoje obveznosti.

Najprej je Drnovšek odpustil nekdanjega poslanca LDS in svetovalca za notranjo politiko v svojem kabinetu Maksimiljana Lavrinca. Uradno pojasnilo njegovega urada se je ob tem glasilo, da je Lavrinc moral oditi zato, ker v komisiji za državne proslave, kjer je zagovarjal stališče, da predsednikov kabinet podpira vojaško parado, ni upošteval njegovih navodil, neuradno pa je bilo slišati, da se je moral Lavrinc posloviti zato, ker naj bi bil predsedniku »podtaknil« nekaj predlogov za pomilostitev nekaterih prepuščevalcev z mamili. Kmalu za Lavrincem se je na spisku za odpust znašlo še nekaj ljudi. Hkrati so morali oditi generalni sekretar Drnov-

Prvi je moral oditi Maksimilijan Lavrinc.

škovega kabineta Matjaž Nahtigal, svetovalec za mednarodne zadeve Iztok Simoniti, vodja varnostne službe Drago Kok, svetovalka za gospodarske zadeve Barbara Fakin in svetovalka za stike z javnostjo Kristina Bole. Kakšni so bili razlogi za njihovo odpustitev, Drnovšek javnosti ni želel pojasniti, slišati pa je bilo dve teoriji. Po prvi, bolj banalni, naj bi predsednik odpuščal zato, da bi mu ostalo več denarja za njegova potovanja, po drugi pa naj bi se želel z odpuščanji znebiti starih kadrov, ki naj bi bili še vedno lojalni nekdanjemu predsedniku Milanu Kučanu. No, čisto zadnja se je na Drnovškovem spisku za odstavitev znašla še generalna sekretarka kabineta Divna Potočar, ki jo je Drnovšek odpustil le mesec dni za tem, ko je na tem mestu zamenjala Nahtigala. Drnovšek ji je to, da je odpuščena, sporočil kar po elektronski pošti in niti tokrat javnosti ni želel pojasniti, kaj ga je vodilo pri tej odločitvi.

Ima Drnovšek dovolj ljudi? Ob vsem tem se seveda postavlja vpra-

šanje, ali ima Drnovšek po odpustu tolikšnega števila svojih svetovalcev in uslužbencev svojega kabineta sploh dovolj strokovne podpore, da lahko nemoteno in kakovostno opravlja svoje obveznosti. O tem smo povprašali Drnovškov urad. Svetovalka za odnose z javnostmi Jana Lah, ki na vprašanje, kaj je razlog za odpuste, odgovarja, da je to predsednikova osebna odločitev, ki je ni dolžan pojasnjevati v javnosti, pravi, da se ni treba bati, da predsednik ne bi imel dovolj strokovne podpore. V predsednikovem ura-

du je ta čas zaposlenih osem ljudi – šest iz njegove prvotne ekipe in dve svetovalki, ki ju je predsednik zaposlil pred kratkim. Iz njegove »stare« ekipe so na svojih mestih ostali višji svetnik za mednarodne zadeve, svetnice predsednika za mednarodne zadeve, za vloge, pri- tožbe in odlikovanja, za odnose z javnostmi, za sodelovanje z nevladnimi organizacijami in svetnik za informatiko, na novo pa je poleg Lahove zaposlena še svetovalka za sodelovanje z nevladnimi organizacijami. Po besedah Lahove tolikšno število ljudi povsem zadostuje za nemoteno delo predsednika in njegovega urada, kar naj bi dokazovale tudi številne aktivnosti predsednika v zadnjem času.

O tem, ali osem svetovalcev res zadostuje za nemoteno delo urada, smo želeli povprašati nekdanjega predsednika države Milana Kučana, ki je imel nekdanj v svojem uradu zaposlenih kar 14 svetovalcev, vendar na naša vprašanja ni bil pripravljen odgovoriti. Glede na to lahko samo ugibamo, ali lahko Drnovškov urad dela nemoteno. Na eni strani so namreč zagotovila Lahove, da delo v uradu poteka nemoteno, na drugi pa Drnovšek v javnost prihaja z na pol izdelanimi predlogi, za katere bi le težko rekli, da so dobro pre- mišljeni. Kaj od tega bolj drži, bo najbolje pokazal čas. **D**

Kabinet predsednika republike šteje osem svetovalcev.

Slovenija bo imela 210 občin.

Pet novih občin

Mitja Volčanšek, foto: arhiv Demokracije

Na nedeljskih posvetovalnih referendumih so se volivci odločili za ustanovitev petih novih občin, tri predloge pa so zavrnil. Na podlagi tega bo DZ ustnovil nove občine.

Če bi se napoved uresničila, bomo oktobra volili 210 županov in občinskih svetov. Poglejmo podrobnosti referendumov. Pri razmeroma visoki volilni udeležbi so za samostojno občino glasovali krajanje Rečice ob Savinji (dosedanja občina Mozirje), Šentruperta (Trebneje), Gorij (Bled), Log-Dragermerja (Vrhnik) in Svete-ga Jurija v Slovenskih goricah (Lenart). Predlogi za občine Spodnja Idrija, Rakek in Poljane so padli v vodo.

Vsi zadovoljni? Razveseljivo je, da je bila podpora novim občinam dokaj prepričljiva. To bo imelo večjo težo pred poslanci, ki bodo potrjevali predloge novih občin. Razen v primeru morebitne občine Gorje, za katero je glasovalo 53 odstotkov volivcev, so drugod nove občine dobile od 65 odstotkov podpore

(Rečica ob Savinji) do kar 86 odstotkov (Log-Dragermer).

Glasovanje je bilo nekoliko tesnejše pri zavrženih predlogih. Tako je v Spodnji Idriji izločitev iz Idrije podprlo dobrih 44 odstotkov, za samostojno občino Poljane (izločitev iz občine Gorenja vas-Poljane) slabih 42 odstotkov, za izločitev Rakeka iz občine Cerknica pa dobrih 43 odstotkov krajanov.

Pobudniki neuspešnih predlogov so kljub neuspehu večinoma zadovoljni. V Poljanah pričakujejo, da se bo po županovih obljubah stanje v njihovem kraju vendarle izboljšalo. Župan občine Gorenja vas-Poljane Jože Bogataj pa je vesel,

da "izključno politična" pobuda ni uspela, saj bi drobljenje občine prineslo manjšo finančno moč in zavrlo razvoj. Za Antona Kokalja (NSi) je bil izid glede na negativno kampanjo občine in nekaterih političnih strank pričakovan. Podobno si je za občino Rakek prizadevala nekdanja poslanka NSi Majda Zupan, ki je z referendumom želela pretrgati stagnacijo kraja. Cerkniški župan Ivan Levar je očitno prepričal krajanje, da je pametneje ostati v cerkniški občini, saj za bližnjo prihodnost v Rakeku obljublja močan investicijski cikel. V Spodnji Idriji so pobudniki referendumov za-

Osrednji motiv pri uspešnih pobudah je prepričanje o boljših razvojnih možnostih, ki jih ponujajo nove občine.

dovoljni z naraščanjem podpore novi občini, saj jim to vliva upanje za prihodnost.

Osrednji motiv pri uspešnih pobudah je prepričanje o boljših razvojnih možnostih, ki jih ponujajo nove občine. Ponekod se župani dozdajšnjih občin ne obremenjujejo z izločitvami (Mozirje, Lenart). Izločitev Šentruperta so podpirali tudi Trebanjci, na Bledu pa računajo na izločitev Gorij kot na priložnost za obe občini. Po drugi strani vrhniški župan Marjan Rihar ostaja skeptičen do občine Log-Dragermer, saj gre tu po njegovo za "spalno naselje" brez možnosti ustvarjanja dodane vrednosti.

Nujen regionalni razvoj Večino Slovencev pa bolj kot posamezni izidi zanimajo morebitne posledice ustanovitve novih občin za državni proračun. Kot zagotavlja minister za lokalno samoupravo in regionalno politiko Ivan Žagar, naj ne bi prišlo do bistvenih proračunskih obremenitev. Čeprav natančnih izračunov še ni, v skupni masi ne bi smelo priti do posebne obremenitve proračuna, saj gre večinoma za prerezporejanje sredstev znotraj obstoječih občin

Žagar sicer po lastnih besedah ni prav zagovornik manjših občin, vendar "imamo danes tudi številne občine, ki so celo manjše od teh. Dejstvo je, da so v nekaterih okoljih manjše občine prinesle precejšen razvoj", je optimističen minister. Po njegovi oceni bodo nove občine ustanovljene pred lokalnimi volitvami, saj bo vlada potrebno zakonsko novelo pripravila, takoj ko bodo znani uradni izidi, nadaljnji postopek v DZ pa naj bi prav tako potekal hitro.

Občine pa ne bodo prinesle pravega razvoja brez novega načina financiranja občin, ki ga Žagar napoveduje še za letos, predvsem pa ne brez ustanovitve pokrajin. Čeprav je lanska naglica v zvezi s pokrajinsko razdelitvijo naše države nekoliko zastala po sprejetju finančne perspektive EU, je ne glede na različne poglede o uveljavitvi dveh ali treh pokrajin nujno, da politične stranke čim prej dosežejo dogovor in uresničijo ta večletni načrt. **D**

Se bodo prizori s francoskih ulic ponovili tudi v Sloveniji?

Nad probleme s populizmom

Mitja Volčanšek, foto: Reuters, M. Volčanšek, arhiv Demokracije

V Študentski organizaciji Slovenije (ŠOS) grozijo s t. i. črno sredo. 19. aprila naj bi torej študentje šli na ulice, če vlada ne bo nemudoma izpolnila njihovih zahtev. Slednje so milo rečeno nerealne.

Začelo se je pred skoraj tremi tedni s teatralnim odkorakanjem predstavnikov ŠOS in študentskih svetov univerz s seje sveta vlade za študentska vprašanja. Razlog: ogorčenje nad »ignoranco vlade, ki ne upošteva študentskih predlogov«. Čez nekaj dni so študentski funkcionarji razgrnili ultimatum s 13 zahtevami. Če jih vlada v 30 dneh ne bo izpolnila, so napovedali ulične demonstracije oziroma enoinpolurni shod s spremljevalnim kulturnim programom na Kongresnem trgu v Ljubljani. Že sedaj na ŠOS za tovrstno družabno srečanje napovedujejo udeležbo okoli 3.000 demonstrantov.

Nerealne zahteve Zahteve študentske organizacije vključujejo študij brez šolnin za nezaposlene študente, sprejetje systemskega zakona o štipendiranju in odobritev 20.000 novih štipendij, ohranitev študentskega dela, višje subvencije za prehrano, dosledno uresničevanje bolonjske reforme, 5.000

novih študentskih postelj, ureditev položaja študentskih družin in invalidov, zaposlitev pol leta po diplomi, ohranitev posebne davčne olajšave, ustanovitev neodvisne javne agencije, ki bi bedela nad kakovostjo visokega šolstva, brezplačni javni prevoz, več sredstev za visoko šolstvo in izboljšanje zdravstvene oskrbe.

Posebna kategorija? Minister za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Jure Zupan, ki je postal glavna tarča nezadovoljstva ŠOS, je novinarjem sprva pojasnil, da je bil podpis sporazuma s študenti na dnevnem redu sestanka, ki so ga predstavniki ŠOS zapustili. Vlada si je prizadevala za sporazum proceduralne narave, zaradi česar

vanj ne bi mogli vključiti nobenih specifičnih zahtev. Ultimatum študentov pa Zupan razume kot »težnjo, da bi študente predstavili kot nekakšno posebno kategorijo« predvsem glede davčne zakonodaje in brezplačnih prevozov, v kar vlada ne more privoliti. V naslednjih dneh je Zupan skupaj z ministrstvi za delo, družino in socialne zadeve, za zdravje in za finance preučil možnosti za uresničitev omenjenih zahtev ter jih osem izmed njih ocenil kot sprejemljive. Tako bi npr. 20.000 novih štipendij pomenilo spodbudo za končanje študija v roku, zmanjšanje študentskega dela in čimprejšnjo zaposlitev. Ne gre pa za preproste stvari. Zaposlitev v doglednem času po diplomi je tako cilj in stremenje vseh, pri čemer

morajo tudi diplomanti aktivno sodelovati, pri novih posteljah pa je denimo treba upoštevati številčni upad mlajših generacij.

V ŠOS so se odzvali na ministrove izjave in ministra označili za glavno oviro za doseg sporazuma, zaradi česar si prizadevajo za podpis dogovora s predsednikom vlade.

Ni se premikalo Eklatantna reakcija študentov naj bi izhajala iz večletnega neodzivanja na njihove predloge. V tem kontekstu naj bi bilo dosledno zavračanje vseh njihovih predlogov s strani sveta za študentska vprašanja pri spremembah pravilnika o subencioniranju bivanja študentov le kaplja čez rob. Po mnenju ŠOS se odprta vprašanja namreč ne premikajo že celo leto, napovedi vlade pa naj bi nakazovale možnost vpeljave alarmantnih novosti.

Ob tovrstnih ultimatih nas je zanimalo, kako si predsednik ŠOS Miha Ulčar predstavlja uresničitev omenjenih zahtev. Ulčar nam

Zupan zahteve ŠOS razume kot »težnjo, da bi študente predstavili kot nekakšno posebno kategorijo«.

Predsednik ŠOS Miha Ulčar

Protivladna propaganda očitno manipulira.

Minister za visoko šolstvo Jure Zupan

je sicer priznal, da se vsega ne da rešiti čez noč, vendar je po njegovo zelo pomembno, »da se podpiše sporazum s predsednikom vlade«, na podlagi tega pa naj se stvari vsaj začnejo urejati. Ob tem Ulčar dodaja, da so pogovori tekli skoraj celo leto, ko pa je bil sporazum že tako rekoč usklajen, so jih z ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo obvestili, da bodo pripravili novega. Glavni razlog za tako hrupno akcijo naj bi torej bil, da so pri vladi naleteli na gluha ušesa. Tudi omenjene zahteve naj bi bile bolj izhodišče kot pa pričakovan rezultat.

Glede zaposlitve pol leta po diplomi Ulčar poudarja, »da imamo največji delež nezaposlenih diplomantov do 25. leta starosti v Evropi«, pri čemer se ni resno pristopilo k problematiki. Pogreša omembo zaposlovanja mladih v predlogu vladnih gospodarskih in socialnih reform. Zahteva po ohranitvi študentskega dela prek servisov se predsedniku ŠOS ne zdi kontradiktorna, kajti »diplomantova izobrazba ustreza nekemu sistematiziranemu delovnemu mestu«, študentje in dijaki pa opravljajo pretežno priložnostna dela, ki jih lahko razumemo kot socialni korektiv.

Nekatere zahteve so zavajajoče, smo ugovarjali, saj je denimo vprašanje študentske prehrane v Sloveniji med najbolj urejenimi, kar delno priznava tudi Ulčar. Zvišanje subvencij za prehrano naj bi bili uvrstili na seznam zahtev zaradi namigov, »naj bi se spremenil zakon o subvencioniranju študentske prehrane«. Pri tem sicer Ulčar ni znal povedati nič natančnejšega, poudaril pa je,

da gre pri bonih »za pravico in ne za socialni transfer«, zato so tudi zahtevali, da se študentje v tem pogledu izenačijo z delavci.

Predsednik ŠOS zavrača ugovore, da so bistveno bolj kritični do sedanje vlade, čeprav je že prejšnja obljubljala povečanje zmogljivosti študentskih domov, pa tega ni storila. Tako Ulčar spomni, da so že leta 2001 pripravili velike demonstracije in šele po njih so se začele stvari nekoliko urejati. Na ŠOS so razočarani: »Ko se je lani konstituiral nov svet vlade za študentska vprašanja, smo pričakovali, da bo ta zares začel delati.« Po enem letu, ugotavlja Ulčar, so stvari kljub njihovim konstruktivnim predlogom ostale na mrtvi točki.

Poziv k dialogu Rok Ravnikar, predsednik Mlade generacije SLS, je za nas komentiral zahteve ŠOS »predvsem kot zahteve, ki imajo velik propagandni namen in kot celota ne predstavljajo podlage za resno vsebinsko diskusijo«. V podmladku SLS od vlade in pristojnih ministrstev pričakujejo, »da čim prej pripravijo celovito

Rok Ravnikar, Nova generacija SLS

in sistemsko rešitev področja visokega šolstva v Sloveniji v skladu z bolonjskimi smernicami«, vendar svojih pričakovanj ne omejujejo »s konkretnimi številkami glede novih štipendij in študentskih postelj« niti ne zahtevajo »brezpogojne ohranitve študentskega dela po sedaj uveljavljenem modelu«.

Kot pojasnjuje Ravnikar, od odgovornih pričakujejo vzpostavitev kakovostnega visokošolskega sistema, »ki bo stimuliral nadarjene in pridne študente in ne bogatih in ki bo vsakomur pod enakimi pogoji omogočil pridobitev zelene izobrazbe«. Pri urejanju te problematike pa v Novi generaciji SLS vendarle pričakujejo odgovorno ravnanje vseh, vključno s študenti. Ravnikar ocenjuje, da pogovori vlade s študenti »niso vodeni optimalno«, na kar so v podmladku opozorili že konec lanskega leta. Ker pa je edina možnost za rešitev odprtih vprašanj pripravljenost na dialog, pozivajo obe strani, »da znova začneta s pogovori in z iskanjem možnosti za dogovor«. Študentske demonstracije ne bi koristile nikomur, je prepričan Ravnikar, od potrebnega dogovora pa bo po njih »veliko težje priti in še težje doseči potrebno sproščenost«. Ravnikarja smo še vprašali, kaj meni o zastopanju študentov s strani ŠOS. Pri tem nas je opozoril na problematičnost obveznega članstva v tej organizaciji. Kot je pokazal t. i. Marihuana marš, v katerem sta se ŠOS in Nova generacija SLS znašla na različnih bregovih, se študentska organizacija vpleta tudi v projekte brez strateškega pomena za študente, ki imajo narobe politično valenco.

V Mladi Sloveniji (MSi), pod-

mladku Nove Slovenije, so bili negativno presenečeni nad »ultrimatom«, s katerim »je študentska organizacija znova dokazala, da ni sposobna konstruktivnega dialoga«. V MSi, ki prav tako predstavlja na tisoče mladih, se zavedajo, »da popoln blagor mladega diplomiranega človeka ni dosegljiv na takšen način«. Namesto privilegijev naglašajo »celovito reševanje socialne problematike, v katerem vprašanje študentov ne bi smelo biti izzzveto in obravnavano ločeno od drugih skupin prebivalstva«. Zahteve ŠOS so po njihovo neuresničljive in utopične, zato »ne morejo biti predmet kakovostne in argumentirane razprave«, pri tem pa v podmladku NSi spominjajo, da »nikjer v Evropi ne najdemo podobnega sistema visokega šolstva, ki bi zagotavljal toliko pravic, kot jih imamo v Sloveniji«.

Zmaga populizma Zanimivo, da tudi vladi praviloma nenaklonjeni mediji, kot je npr. Delo, študentske zahteve označujejo z Indijo Koromandijo, vodilnih članov ŠOS pa kljub temu ne opredeljujejo kot navivneže, saj je s tako visoko letječimi napovedmi kaj lahko pridobiti študentsko populacijo.

Težava pri slednji je, da je na splošno čedalje manj politično zainteresirana in ozaveščena, zaradi česar se da z njo dokaj preprosto manipulirati. Z lepimi obljubami, dobro glasbo in še malo zastonj hrane naj ne bi bilo težko zbrati skupaj nekaj tisoč študentov. Vprašanje pa je, kako bodo tovrstni populistični prijemi pripomogli k reševanju študentske problematike na Slovenskem. **D**

Milijonarji na Delu

Vida Kocjan foto: arhiv Demokracije

Najmanj 25 Delovih novinarjev in članov vodstva mesečno prejme večjo plačo kot ministri. Njihov zaslužek mesečno presega 1,2 milijona tolarjev, kar je 10 minimalnih brutoplač in pet povprečnih slovenskih mesečnih plač.

Že pred časom smo pisali, da so na Delu z nižjimi prihodki ustvarili manj dobička, plače pa so kljub temu enormno visoke. Zapisali smo, da so Delovi zaposleni in predvsem novinarji za tretjino bolje plačani od drugih novinarjev. Po zdaj pridobljenih podatkih se je izkazalo, da so plače za slabo tretjino večje od plač tistih, ki so zaposleni v časopisni hiši Dnevnik, novinarji v Večeru pa imajo po naših podatkih še za slabo tretjino nižje plače od novinarjev pri Dnevniku. Plače v drugih časopisnih hišah so približno enake kot v Večeru. Iz tega vidi-

mo, da so Delovi novinarji daleč najbolj plačani novinarji v državi, čeprav finančni podatki o poslovanju družbe niso tako

bleščeči. Po nerevidiranih podatkih poslovanja družbe Delo v letu 2005, objavljenih na njeni spletni strani, da so bili pri-

hodki družbe v letu 2005 za 5 odstotkov nižji kot v letu 2004 (dosegli so nekaj več kot 13 milijard tolarjev prihodkov).

Ervin Hladnik Milharčič, Janko Lorenci, Mitja Meršol, Grega Repovž – zelo dobro plačani Delovi novinarji

Nekatere najvišje izplačane plače v družbi Delo, d. d., za mesec februar 2006

Dopisniki iz tujine

	Brutoplača	Netoplača
Barbara Kramžar	3,278.270,40	1,753.665,48
Božidar Mašanovič	3,046.943,21	1,551.270,62
Peter Žerjavič	2,790.253,98	1,457.970,27
Mitja Grah	2,684.533,59	1,433.939,47
Branko Soban	2,574.136,84	1.375.684,16
Darja Kocbek	2,251.659,04	1,208.386,12
Barbara Šurk	2,237.363,54	1,215.656,79
Anton Hočevar	2,227.256,55	1,165.753,20
Peter Potočnik	1,829.198,89	1,004.792,11
Rok Kajzer	1,751.878,76	973.484,00

Uprava, uredniki, novinarji in drugi zaposleni

	Brutoplača	Netoplača
Darijan Košir	2,218.056,46	996.721,73
Tomaž Perovič	2,199.998,91	939.601,54
Marjan Bauer	2,107.284,10	863.636,60
Nataša Šuklje Velkavrh	1,899.995,83	837.399,24
Danilo Slivnik	1,899.986,54	888.357,80
Mitja Vojsk	1,896.701,99	899.955,50
Ivo Oman	1,642.540,98	706.024,61
Milan Renko	1,469.829,22	720.811,51
Vojislav Flegar	1,380.565,78	728.206,44
Jože Splichal	1,346.468,68	699.839,67
Bojan Budja	1,317.286,47	630.088,24
Marko Kumar	1,298.958,78	652.691,48
Petra Mišič	1,252.557,14	636.184,04
Mitja Meršol	1,216.017,23	620.385,95
Ervin Hladnik-Milharčič	1,201.753,24	624.435,05
Sabina Obolnar	1,188.377,04	621.428,78
Franc Božič	1,163.150,69	696.863,35
Romana Dobnikar-Šeruga	1,154.786,27	623.501,66
Rok Praprotnik	1,106.593,04	573.984,28
Jožica Grgič	1,091.472,24	566.413,01
Radovan Kozmos	1,073.263,93	558.065,01
Rok Šinkovc	1,067.908,10	555.603,38
Tit Doberšek	1,056.518,88	550.368,77
Bogi Pretnar-Kozinc	1,032.990,22	555.915,91
Damijan Slabe	1,023.538,06	569.784,17
Boštjan Tadel	995.239,17	556.777,71
Karina Cunder-Reščič	993.600,00	536.262,92
Janez Lorenci	988.960,00	518.137,44
Borut Šauta	984.535,81	575.379,34
Erika Repovž	977.104,79	500.715,65
Jaroslav Jankovič	966.360,20	529.981,44
Mateja Babič	959.819,27	522.491,19
Boris Šuligoj	948.127,37	501.505,81
Boris Čibej	875.742,30	500.415,02
Marjeta Matvoz-Šošarič	850.893,47	519.569,39
Branko Maselj	843.119,37	510.872,71
Olga Cvetek	834.950,53	465.734,33
Eduardo Brozovič	834.418,50	494.654,78
Vito Divac	820.519,27	486.513,79
Branimir Piano	820.191,66	456.148,32
Jože Poglajen	819.612,67	458.050,81
Uroš Šošarič	813.288,90	453.758,18
Milena Zupanič	808.036,40	434.777,60

	Brutoplača	Netoplača
Matej Košir	806.657,38	435.529,93
Marko Pečauer	800.496,64	432.698,43
Miran Koren	793.965,18	446.263,00
Julijana Bavčar	790.993,87	426.944,70
Matej Brajnik	790.281,51	428.003,45
Tomaž Prpič	759.232,76	448.306,81
Ivan Gerenčer	744.391,27	475.393,50
Marija Repovž	733.225,30	401.574,49
Ženja Leiler-Kos	729.752,54	399.108,33
Vojko Zakrajšek	729.509,20	400.071,88
Majda Vukelič	727.510,93	415.719,94
Peter Kolšek	726.593,03	397.656,19
Dejan Vodovnik	629.276,81	399.320,63
Boris Jež	688.048,89	381.016,30
Tadeja Zupan-Arsov	684.848,43	412.625,87
Miha Jenko	675.487,39	373.586,56
Biljana Gajšak	672.469,01	406.550,43
Veselin Stojanov	670.114,02	371.387,11
Božena Križnik	669.598,27	403.835,34
Marijan Zlobec	661.165,54	367.274,28
Jana Ivana Taškar	655.775,41	364.796,91
Stojan Žitko	632.268,62	353.993,00
Katarina Fidermuc	622.054,39	350.607,79
Ivan Praprotnik	620.008,39	379.885,69
Helena Peternel-Pečauer	614.686,09	361.941,93
Aljana Primožič	609.299,01	344.347,84
Dejan Pušenjak	593.733,24	381.553,32
Jasna Kontler-Salamon	587.177,95	331.804,61
Jožica Ramovš	584.871,51	371.520,25
Silva Čeh	583.373,43	331.624,33
Gregor Repovž	558.772,71	349.639,00
Alojzij Pezdir	531.866,03	336.240,49
Danijel Utenkar	530.964,20	332.699,16

Plače so v slovenskih tolarjih. V zneskih niso zajeti zneski prevoza na delo in z dela ter zneski za prehrano med delom. Prav tako niso zajeti stroški za službena potovanja in druge bonitete ter izobraževanje, za kar na Delu namenijo izdatna sredstva. Prikazane so bruto- in netoplače posameznikov.

Plače najvišjih državnih funkcionarjev

Izplačane brutoplače za januar 2006	▼ SIT
Janez Drnovšek , predsednik RS	1,528.965
France Cukjati , predsednik DZ	1,404.328
Janez Janša , predsednik vlade RS	1,542.908
Andrej Bajuk , finančni minister	1,224.754
Andrej Vizjak , minister za gospod.	1,298.100
Boštjan Žekš , predsednik SAZU	1,143.443
Gregor Virant , minister za javno upravo	1,255.572
Barbara Brezigar , vrhovna državna tožilka	1,121.403
Franc Testen , predsednik Vrhovnega sodišča RS	1,138.062
Branko Horvat , predsednik Okrožnega sodišča v Kopru	978.134
Boštjan Kovačič , župan mestne občine Novo mesto	820.192
Danica Simšič , županja MO Ljubljana	1,103.962

Opomba: vir so podatki v bazi Ajpes in se nanašajo na izplačane plače v jan. 2006.

Nekateri Delovi novinarji imajo višje plače kot najvišji državni funkcionarji (Janez Drnovšek, Janez Janša, France Cukjati, Gregor Virant, Barbara Brezigar).

▶ Zapisano je, da so »kljub novi konkurenci Slovenske novice obdržale rahel trend rasti prodane naklade, pri časopisu Delo pa se je nadaljeval trend upadanja prodane naklade«. Čisti prihodki od prodaje so nižji od načrtovanih zaradi nižjih oglasnih prihodkov in nižje prodaje knjižnih izdaj in časnika Delo. Uprava Dela posebej opozarja na to, da so imeli nekateri novi projekti negativne učinke, pri čemer omenjajo novo tedensko prilogo Nakup in športni časopis As.

Povprečna mesečna brutoplača v Sloveniji je leta 2005 znašala 277.279 tolarjev, povprečna mesečna netoplača pa 176.311 tolarjev. Minimalna brutoplača je 122.600,00 tolarjev, neto pa slabih 77.000 tolarjev.

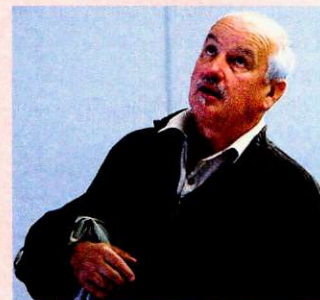
Slednjega zato ne izdajajo več. Podatkov o povprečnih plačah zaposlenih med kazalci ni, zato objavljamo le ocene, seznam najvišjih plač pa smo pridobili iz drugih virov.

Plače višje od ministrskih Če primerjamo plače vodilnih in novinarjev na Delu s plačami vodilnih v javnem sektorju, ugotovimo, da so slednje precej nižje. Ob tem je treba dodati, da imajo nekateri novinarji le srednješolsko izobrazbo. Za primerjavo: dekan fakultete za družbene vede, kamor sodi tudi študij novinarstva, je januarja prejel 1,2 milijona tolarjev brutoplače. Tudi za županske plače lahko ugotovimo, da so precej nižje od plač Delovih novinarjev. Za primerjavo smo vzeli plačo župana mestne občine Novo mesto, ki je velika občina, vodi pa jo Boštjan Kovačič; njegova brutoplača komaj presega 820 tisoč tolarjev, kar je toliko, kot prejme dopisnik Dela iz Celja.

Za konec Ob koncu spomnimo na besede, ki jih nekateri slovenski novinarji (Delovi) sporočajo vodstvom tujih novinarskih združenj, ko zaskrbljeni opozarjajo, da se socialni status slovenskih novinarjev v zadnjem času znižuje. V primerjavi s povprečno plačo, ki znaša neto približno 170 tisoč tolarjev, najnižja minimalna brutoplača, kakršno prejema tisoči zaposlenih v Sloveniji, pa znaša 122.600 tolarjev, je socialni status nekaterih slovenskih novinarjev, predvsem na Delu, na zavirljivi ravni, zato so tovrstna opozorila odveč. ■

Lucu naj bi dobival neto 1,1 milijona SIT

Na seznamu ljudi z najvišjimi izplačanimi plačami v družbi Delo ni imena Aleksander Lucu. Ko smo pred kratkim pisali o njegovih domnevnih povezavah z gospodarstvom, smo iskali tudi podatek o tem, koliko in predvsem na kateri račun Delo plačuje honorar za njegovo delo. Uradno nam tega podatka ni uspelo pridobiti, neuradno pa smo izvedeli, naj bi mesečno prejemal 1,1 milijona tolarjev neto. Očitno je, da mu denar izplačujejo na račun ene od gospodarskih družb, saj ga na seznamu zaposlenih ni, prav tako ga ni v bazah samostojnih podjetnikov. Ob tem dodajmo, da so se po objavi našega članka v eni od štajerskih gostiln na nedeljskem kosilu sešli Aleksander Lucu, Ernest Aljančič, Alenka Žavbi in Toni Balažič. Po besedah naših informatorjev so premlevali, kako naj se odzovejo na naše pisanje.

Na Dnevniku imajo za tretjino nižje plače, pri Večeru pa še manjše.

Pomembnejši kazalci poslovanja – v milijonih SIT

	Leto 2005	Leto 2004
Čisti prihodki	13.016,2	13.726,7
Čisti dobiček	400,5	729,2
Vrednost osnovnih sredstev	8.876,7	6.229,1
Število zaposlenih	445	445

Opomba: podatki o številu zaposlenih za leto 2005 so ocenjeni.

FM 102.1
99.5
stereo
RDS

Radio VIVA

M.Sobota tel:02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

SBI vstal kot ptič feniks

Boštjan Kramberger, Kapitalska družba

Dogajanje okoli Mercatorja je v preteklem tednu dolilo olje na ugašajoči ogenj Ljubljanske borze vrednostnih papirjev, tečajji rastejo na podlagi prevzemnih špekulacij, investitorje pa »muči« vprašanje, kdaj bo čas za prodajo.

PORTFELJ 8 DELNIC NA DAN 07.04.2006

VREDNOSTNI PAPIR	TRG	INDEKS	VALUTA	ŠT. LOTOV	NAKUPNI TEČAJ	TEČAJ 7.4.2006	RAST DELNIC V %	SKUPAJ V SIT
1 ETF Japonska	Amerika	ASQ	USD	411	12.26	14.68	19.74	1,186,653
2 Intel	Amerika	NMS	USD	191	26.37	19.24	-27.04	722,760
3 Oberthur card system	Francija	PAR	EUR	542	7.69	7.33	-4.68	952,056
4 DJ Stoxx sm 600 oil&gas	Nemčija	GER	EUR	98	42.52	43.27	1.76	1,016,184
5 FJH AG	Nemčija	GER	EUR	1073	3.89	3.54	-9.00	910,253
6 FJH AG nova	Nemčija	GER	EUR	357	3	3	0.00	256,654
7 Zijin mining	Hong Kong	HKG	HKD	10360	6.1	6.9	13.11	1,824,872
8 Nutreco NV	Amsterdam	AEX	EUR	111	48.4	47.1	-2.69	1,252,862

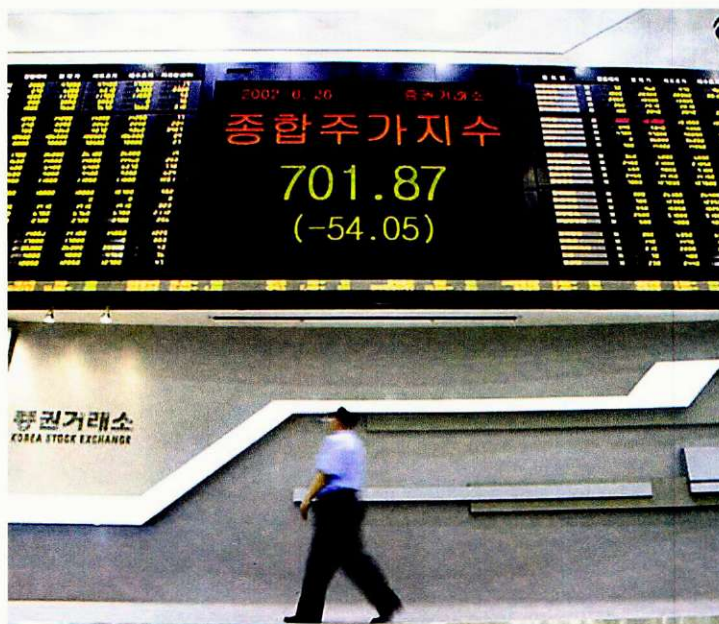
Denar v SIT 3,488,579 • Skupaj 11,610,874

Vrednost portfelja 04.11.2005 → 10,023,326 • Vrednost portfelja 07.04.2006 → 11,610,874 • Donosnost portfelja v odstotkih → 15.84 • Donos portfelja v SIT → 1,587,548
EUR → 239.64 • USD → 196.678 • HKD → 25.528

Slovenski borzni indeks je v zadnjem tednu pridobil dobrih 8 odstotkov in s tem nevtaliral izgubo, ki jo je »pridelal« od začetka leta. Optimizem, ki je zajel borzo, je lahko zelo varljiv, saj če se govorice o morebitnih prevzemih izkažejo za neresnične, bomo verjetno znova na nivojih, ki smo jim bili priče v preteklih mesecih.

Vrednost ameriških borzних indeksov se v preteklem tednu praktično ni spremenila. Čeprav je do petka kazalo, da bodo indeksi pridobili vrednost, so petkove dobre objave o brezposelnosti znova obudile strah pred večkratnim dvigom temeljne obrestne mere, kar je obrnilo tečaje delnic navzdol. Naslednji teden bodo indeksi na novi preizkušnji, saj se znova začenja sezona izidov, prva izmed pomembnejših objav bo 10. aprila, ko bo izide objavila Alcoa.

Nikkei 225 je konec tedna dočakal na ravni 17.563, in kot kaže, se uresničujejo napovedi tistih analitikov, ki so trdili, da bo meja 17.000 točk močan podporni nivo. Tujci še zmeraj množično kupujejo delnice drugega najpomembnejšega svetovnega gospodarstva in s tem indeks

dnevno potiskajo na nove petinpolletne rekordne ravni.

Evropo so tudi ta teden pokonci držale delnice podjetij, ki se ukvarjajo s surovinami. Cene surovin še naprej rastejo, saj ponudba ne dohaja povpraševanja. V petek smo lahko tudi v Evropi videli popravek tečajev delnic. Na poti navzdol so bile predvsem delnice, ki so bile v preteklosti zanimive zaradi dividend. Donos ameriških

obveznic se je namreč po objavi podatkov o brezposelnosti povečal, kar je zmanjšalo privlačnost omenjenih delnic. Delnice, ki so bile najbolj pod prodajnim pritiskom, so bile Commerzbank, E.ON, RWE ... Nemški borzni indeks je v petek tako padel pod 6.000 točk, saj so nekateri investitorji začeli unovčevati dobičke. Napisano potrjuje padec tečaja delnic BMW, ki so v petek izgu-

bile 2,7 odstotka vrednosti, potem ko so v zadnjih dveh mesecih pridobile skoraj 30 odstotkov.

Nafta je konec tedna ostala na ravni okoli 67 dolarjev. V preteklem tednu je bilo med surovinami kar nekaj rekordnih vrednosti, tokrat omenimo le ceno zlata, ki je v preteklem tednu dosegla 600 ameriških dolarjev za unčo.

Pri delnicah Pfliedererja smo za 201 delnico prejeli 201 pravico. S temi pravicami lahko kupimo 50 delnic Pfliedererja po ceni 19,3. Glede na to, da je tečaj zrasel na 22,22 evra in da se s pravicami trguje po 0,73 evra, smo se odločili in delnice ter pravice prodali ter tako ustvarili približno 10-odstotni dobiček. Z 8,97-odstotnim dobičkom smo prodali tudi delnice Chalca. Chalco pri proizvodnji aluminija potrebuje premog in glede na to, da je cena le-tega na rekordni ravni, bi to lahko vplivalo na izide, zato smo se odločili in realizirali dobiček. S temi prodajami imamo 30 odstotkov portfelja v denarju. Glede na rekordne vrednosti indeksov menimo, da bi lahko v bližnji prihodnosti dočakali popravek cen, zato bomo z delom portfelja počakali v denarni poziciji. ■

Manipulacije z Mercatorjem

Denis Vengust, foto: arhiv Demokracije

Kakšno je ozadje manipulacij z največjim slovenskim trgovskim podjetjem Mercatorjem, ki lahko usodno vplivajo tudi na velik del slovenskega gospodarstva in na desetisoče delovnih mest?

V zadnjih dneh se v povezavi z Mercatorjem omenja množica različnih scenarijev in predvidevanj. Nobena zgodba ni povsem prepričljiva. Zato smo poskušali raziskati, kaj naj bi se dejansko skrivalo v ozadju.

Skrivnostni kupci Največ špekulacij oziroma ugibanj se vrtili okoli tega, kdo dejansko stoji za ponudbo sklada Altima, ki želi kupiti četrtino Mercatorjevih delnic. Pri tem moramo najprej opozoriti na dejstvo, da na območju nekdanje Jugoslavije nastopa cela vrsta vsaj formalno tujih skladov, ki so še posebej v Srbiji največji kupec podjetij v postopkih privatizacije. Med njimi so največji Ashmore, QVT, Salford v povezavi z New World value fundom, FPP Balkan in Altima. Vsi ti skladi so registrirani v znanih conah off shore (od omenjenih večina na Kajmanskih otokih).

Družbe, ki upravljajo s temi skladi, so praviloma registrirane na manj razvpitih lokacijah – v Londonu ali v ZDA (praviloma zvezna država Delaware), pri čemer je treba vedeti, da tudi London in nekatere ameriške zvezne države ponujajo možnosti t. i. off shore poslovanja. Hkrati pa je treba zaradi objektivnosti jasno navesti, da dejansko velika večina svetovne industrije investicijskih skladov posluje prav v »off shore« conah. Razlogi za to so predvsem davčni in tudi drugi. Eden od njih je v nekaterih primerih ta, da ta območja omogočajo večjo anonimnost oziroma prikrivanje resnične identitete vlagateljev. Četudi so formalni direktorji in lastniki na primer Angleži, so lahko dejanski lastniki in odločevalci povsem druge osebe.

Več kot 20 milijard dolarjev
Prek vprašanja o resnični identiteti

vlagatelj pridemo do vprašanja o izvoru denarja, s katerim razpolagajo Altima in drugi omenjeni skladi. Vsekakor gre za zanimivo vprašanje, saj samo omenjeni skladi razpolagajo s premoženjem, ki precej presega 20 milijard dolarjev (od tega Ashmore upravlja vsaj 17 milijard dolarjev, QVT vsaj 3 milijarde, Altima približno 2 milijardi dolarjev ...). Po prepričanju naših virov gre v večini primerov za kapital, ki naj bi prek velikih mednarodnih finančnih ustanov iz Srbije odtekel s takšnimi in drugačnimi posli (trgovina s strateškimi surovinami, odkupovanje dolgov ...) v času vladavine pred nedavnim preminulega srbskega predsednika Slobodana Miloševića. Težko je reči, ali gre tudi v našem primeru za ta denar, medtem ko v splošnem mnogi dejavniki potrjujejo to tezo. Eden glavnih pokazateljev je ta, da so ti skladi izjemno uspe-

šni pri nakupih najpomembnejših srbskih podjetij in pri tem ne premagujejo le slovenskih podjetij, temveč tudi svetovne multinacionalke (recimo Danone). Tako so kupili že veliko večino srbskih mlekarn, polnilnico vode Knjaz Miloš, največjo srbsko trgovsko mrežo C Market, živilski koncern Bambi, tovarno čokolade Banat itd. Altima že ima v lasti večinski delež Banjalučke pivare v Republiki srbski (srbska entiteta v BIH), za katero se je neuspešno potegovala tudi Pivovarna Laško. Vse to kaže, da imajo vsi izredno močne domače povezave (vendar je resnici na ljubo treba zapisati, da je tudi v Sloveniji v preteklosti večina privatizacij potekala na precej podoben način).

Poleg tega so z večino omenjenih skladov domnevno povezane osebe (Milan Beko, Zoran Drakulić, Milan Marković), ki so zase-

Srbski lastniki bi slovensko blago zelo verjetno zamenjali s svojim.

Na Kajmanskih otokih je registrirana množica skladov z nejasnim lastništvom.

dale visoka mesta v Miloševićevih vladah ali bile kako drugače povezane z nekdanjim srbskim voditeljem in njegovo »najzaupnejšo bankirko« Borko Vučić. Slednja je imela na skrbi praktično vse največje in najbolj skrivnostne finančne operacije, ki so potekale od Beograda prek Londona, New Yorka, Frankfurtu, Zürichu... Vučićeva naj bi bila vodila tudi velike finančne operacije, s katerimi je Miloševićeva oblast ogromne vsote denarja iz zahodnih bank še pred mednarodno blokado pravočasno umaknila na Ciper.

Zanimivo je tudi, da so praktično vsi omenjeni skladi razmeroma mladi in so nastali z izločitvijo iz nekdanjih velikih mednarodnih finančnih ustanov (Altima in QVT iz Deutsche bank, Ashmore iz Australia and New Zealand Banking Group, FPP Balkan iz ene največjih in najstarejših švicarskih zasebnih bank Pictet & Cie). Odrpito vprašanje ostaja, ali del sredstev izvira tudi iz velikih skrivnih fondov varnostno-obveščevalnih služb nekdanje SFRJ, še posebej ker obstajajo nekatere povezave s podjetjem Genex, enim najmočnejših izvoznouvoznih podjetij v SFRJ, ki so ga povezovali z Udbo. Nadalje se postavlja vprašanje, ali ni nemara del kapitala tudi ruskega izvora (kar samo po sebi ne pomeni nič slabega) glede na tradicionalno dobre odnose med Rusi in Srbi ter še posebej glede na stike Miloševićeve družine z Moskvo.

Jankovičev denar? Obstaja tudi možnost, da velik del denarja, ki

ga za nakup četrtinskega deleža Mercatorja ponuja Altima, izvira kar od samega Jankovića. Upoštevaje, da so ob njegovemu uspešnemu dolgoletnemu vodenju Mercatorja zelo dobro poslovala tudi Electa in druga zasebna podjetja njegove družine, smo prepričani, da bi tudi sam brez večjih težav zmožel ta nakup. Če ne bi bilo tako, si ne nazadnje verjetno ne bi že vrsto let poprej prizadeval dobiti politično soglasje za menedžerski odkup Mercatorja. Ker pa bi plačilo tolikšne kupnine s strani posameznika verjetno vzpodbudilo močne negativne odmeve v slovenski javnosti, bi bilo zanj vsekakor prikladnejše, da bi se kot kupec namesto njega formalno pojavil tuji sklad, še posebej če bo Janković želel uresničiti svoje politične ambicije. Slednje so ob osebnih zamerah in maščevanju lahko tudi glavni motiv za morebitno takšno potezo, saj bi z obvladovanjem Mercatorja postal eden najmočnejših ljudi ne samo v Sloveniji, temveč v celotni nekdanji Jugoslaviji. Hkrati bi s to potezo pomagal nabirati točke političnemu bloku, ki je njemu in Mercatorju odločilno pomagal pri strmem vzponu v preteklih letih. Najverjetneje pa je vendarle, da Janković deluje v partnerstvu z Milanom Bekom in Miroslavom Miškovićem.

Dogovori pod mizo Toda zelo malo verjetno je, da bi se kdor koli tako velikega poslovnega podviga, kot je nakup četrtinskega deleža

Mercatorja, lotil kar na slepo ali le iz političnih razlogov. Zato je zelo verjetno, da obstaja vnaprejšnji dogovor med sedanjimi največjimi lastniki Mercatorja in ljudmi, ki so za Altimo. Kot kaže, sta srbska poslovneža Milan Beko in Miroslav Mišković dogovor sklenila vsaj z Istrabenzom, malo manj verjetno pa tudi s Pivovarno Laško. Zgodbe o tem, da se na vodstvo Istrabenza z Igorjem Bavčarjem na čelu pritiska z možnostjo razkritja neprijetnih podrobnosti o nekaterih Istrabenzovih poslih v Srbiji, bi utegnile biti resnične. Že ob Istrabenzovem nakupu srbskih živilskih podjetij Grand Prom in Soko Štark se je v Srbiji namreč omenjalo, naj bi bili nakupni ceni močno pretirani. Sedaj se informacije o domnevno skrivnostno poniklih delih kupnine samo še stopnjujejo. V tem kontekstu je zelo zanimiv tudi nedavni nepričakovani nagli odhod Bavčarjevega dolgoletnega zaupnika Gorazda Čuka iz Istrabenza. Pri vsem skupaj je malce nenavadno edino to, naj bi se bila po navedbah naših zaupnih virov Bavčar in Čuk dejansko hudo sporekla in naj ne bi šlo samo za igro, namenjeno ustvarjanju megle okoli neizpoljenih obljub srbskim partnerjem.

Kolikor je Igor Bavčar dejansko dal obljube

be Beku in Miškoviću glede prodaje določenega deleža v Mercatorju, se mu iz primeža te zaveze nikakor ne bo lahko izviti. Na Istrabenz lahko srbska poslovneža pritiskata tudi na druge načine (tudi če predpostavimo, da so prej omenjene zgodbe izmišljene). Predvsem imamo v mislih blokado prodaje izdelkov Istrabenzove živilske industrije v Srbiji in tudi druge pritiske na poslovanje Istrabenzovih srbskih podjetij.

Bekov in Miškovićev interes za nakup Mercatorja je povsem razumljiv in legitimen. Toda po drugi strani je zelo verjetno v nasprotju z interesi Slovenije. Če ne zaradi drugega, že zato, ker imata omenjena poslovneža skupaj s prej navedenimi skladi v lasti velik del srbske živilske industrije. Zato je pričakovati, da bi ob prevzemu Mercatorja velik del slovenskih živilskih izdelkov zamenjala s srbskimi. To bi dotolklo slovensko živilsko industrijo in s tem tudi kmetijstvo. Kasneje bi lahko posledično velik del živilske industrije (tudi Istrabenz in Pivovarna Laško) po zelo nizki ceni kupila prav omenjena srbska poslovneža. Za sedanjo vlado bi to bilo še posebej neugodno, saj bi v Sloveniji dobil glavno besedo kapital, ki izvira iz njej nasprotne svetovnonazorske in zgodovinske opredelitve.

Klub vsemu veliki preobrati v zgodbi o Mercatorju ne bi bili nepričakovani. Še toliko bolj, ker naj bi se nad interesi regionalnih mogotcev pojavljali še močnejši interesi zahodnega kapitala, ki naj bi jih posebej prva dama najmočnejše svetovne diplomacije. **D**

Ali kupci izvirajo iz kroga Slobodana Miloševića?

V zadnjih tednih je Srednja šola Domžale bolj znana pod imenom Teksas.

Kaj je povzročil Teksas?

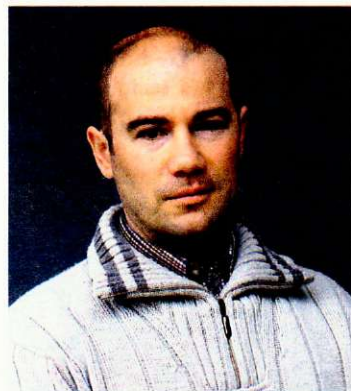
Gregor Drnovšek, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven

Slovenijo je v preteklih tednih razburil posnetek dijakov s srednje šole v Domžalah, v javnosti znane tudi pod imenom Teksas, v katerem je prikazano izživljanje nekaterih dijakov. Kaj se je spremenilo zaradi objave tega filma v javnosti?

Srednja šola Domžale pod svojo streho »gosti« gimnazijski in strokovni program in temu primerna je tudi pisana paleta dijakov, ki obiskujejo to šolo. Pisana v smislu sposobnosti za učenje in tudi različnih vedenjskih vzorcev.

Sankcij še ni Direktor Srednje šole Domžale mag. Primož Škofic nam je v pogovoru zatrdil, da se kljub močno zmanjšanemu ugledu, ki ga šola po objavi posnetka uživa v javnosti, to še ne pozna pri vpisnih prijavih na šolo. »Dijaki imajo čas do 14. aprila, da prenesejo prijavo na drugo šolo brez vprašanj. Za zdaj je en dijak prijavo z naše šole, s programa trgovec, prenesel na drugo šolo. Drugih prenosov za zdaj ni bilo.« (Pogovor z g. Škoficem smo opravili v četrtek, 6. 4., op. a.) Škofic dodaja, da sankcij za vpletene dijakke ni, ker jih pra-

vilnik o šolskem redu ne predvideva, ne predvideva niti suspenza dijakov ali česa podobnega, zato dijaki normalno obiskujejo pouk skupaj s svojimi sošolci. »Postopek izrekanja vzgojnega ukrepa teče in v okviru tega postopka se pogovarjamo z dijaki in njihovimi starši, svetovalno službo, oddelčno skupnostjo dijakov.«

Direktor mag. Primož Škofic

Direktor Škofic je pohvalil kooperativnost staršev, saj se odzivajo na vsa vabila na uradne sestanke, zato postopek izrekanja vzgojnega ukrepa razmeroma hitro poteka. Na vprašanje o primernosti vzgojnega ukrepa je odgovoril: »Prostovoljnega dela po zdajšnjem pravilniku ni mogoče predpisati. Minister je sicer

Minister Milan Zver

obljubil spremembe, a dokler jih ni, velja to, kar velja sedaj. Ta čas pravilnik o šolskem redu predvideva samo vzgojne ukrepe, med njimi je tudi izključitev iz šole.« Škofic meni, da za vpletene dijakke izključitev gotovo ne bi bila dobra, vendar opozarja, da so na šoli tudi drugi dijaki, ki jim je treba zagotoviti pravico do normalnega in kakovostnega pouka. »Če se bo v postopku ugotovilo, da zaradi katerega od teh petih dijakov to ni mogoče, menim, čeprav postopka ne vodim, da je treba takega dijaka, če ne gre drugače, izključiti.«

Obisk ministra Zaradi burnega odziva javnosti in tudi zaradi želje po reševanju težav je šolo pretekli teden obiskal minister za šolstvo in šport Milan Zver. Kljub njegovi želji, da bi se srečal z glavnimi akterji filma, se povabilu na srečanje ni

odzval nihče od dijakov in njihovih staršev. Ministru so razkazali šolo, organizirali so neke vrste okroglo mizo in po direktorjevem mnenju je bil minister Zver z obiskom zadovoljen. Na razpravi je presodil, da so vpleteni dijaki s priznanjem

svojega dejanja in z opravičilom odslužili svojo kazen. »Prav je, da jih dekriminaliziramo, da se vrnejo v igro in se ne počutijo izključene.«

Kje so rešitve? Ob takšnih dogodkih se javnost vedno znova

upravičeno sprašuje, zakaj sistem, ki bi takšne dogodke moral preprečevati že pred nastankom, ne deluje. Eden od problemov, ki se zdi resnično velik, je preveč birokracije za učitelja, ki želi izreči kazensko-vzgojni ukrep za posameznega učenca. Drugi problem, ki ga sicer vsi starši radi zanikajo, a je gotovo

Prizor iz di(v)jaškega filma

»Film je konec zgodbe, ki se je začela že pred leti.«

Pogovor z dr. Janezom Bečajem, izrednim profesorjem za socialno psihologijo

Kje so razlogi za takšno vedenje dijakov, kot smo ga videli v filmčku s Srednje šole Domžale? Kaj povzroči takšno vedenje?

V takih primerih imamo praviloma opraviti s kombinacijo različnih dejavnikov. Nekaj je kriva objestnost, nekaj medsebojno spodbujanje, učiteljeva nemoč, gotovo tudi različne posebnosti sodelujočih dijakov pa verjetno ozračje na šoli, družinske razmere ipd. Seveda pa ne smemo pozabiti vplivov iz širšega okolja, ki so morda malo bolj zabrisani, pa vseeno pomembni.

Kdo je posredni krivec za takšno ravnanje dijakov: dijaki, njihovi starši ali profesorji?

Neposredne krivce je težko pokazati. Mislim pa, da skoraj ni mogoče, da se na šoli ne bi vedelo, kaj se v nekaterih razredih ali pri nekaterih profesorjih dogaja. Če ne drug, vedo to vsi dijaki in njihovi starši. Šola morda ni sposobna vedno preprečiti tovrstnih dogodkov, zagotovo pa bi se morala odzvati že na začetke neprimerne vedenja. Film, ki smo ga videli, je pač konec zgodbe, ki se je začela že pred leti. Če se šola ni ustrezno odzivala na začetke neprimerne vedenja, je v tem pogledu gotovo odgovorna.

Kakšna bi bila s psihološkega vidika najprimernejša kazen za dijake?

Izključitev jim gotovo ne bi koristila. Ti dijaki zelo verjetno pred seboj nimajo ne vem kako obetavne poklicne uveljavitve in življenjske perspektive, izključitev pa bi jih potisnila samo še globlje v brezizhodnost, s tem pa tudi v problematično vedenje. Mislim pa, da je težava drugje. Šola namreč mora tako dijakom kot tudi profesorjem omogočiti ustrezne razmere za učinkovito delo. Tu je lahko razlog, zakaj bi moral kakšen dijak šolo tudi zapustiti. Če se drugače ni mogoče dogovoriti za dobro sodelovanje, je to pač nujen ukrep.

Menite, da imajo učenci in dijaki preveč pravic v primerjavi z učitelji? Imajo učitelji pri vsej kopici birokratskih postopkov, preden lahko izrečejo kazen, sploh motiv za izrekanje takšnih kazni?

Zdi se, da je kar nekaj resnice v tem, da zbirokratiziranost ukrepanja pri neprimernem vedenju onemogoča pametno ravnanje. Po drugi strani pa seveda lahko dvomimo tudi o tem, da bi manj birokracije že samo po sebi uredilo stvari. Mislim, da utegne biti pomemben vir težav v preteklosti oblikovana miselnost, kako naj šola deluje, ki preprosto ne deluje več. Spremeniti bi se morala miselnost, kar pa je zelo zapletena pa tudi dolgotrajna zadeva. Bojim se, da se v kratkem času ne bo nič spremenilo, in to ne glede na to, kakšno razmerje med profesorji in dijaki, kar se tiče njihovih pravic, si bomo izmislili.

Dr. Janez Bečaj

Kljub želji ministra, da bi se srečal z glavnimi akterji filma, se povabilu na to srečanje ni odzval nihče od dijakov in njihovih staršev.

navzoč, je starševska miselnost, da njihov otrok ni kriv oz. ni zmožen narediti neprimernih dejanj. Zato na sestankih z učitelji nastopajo kot otrokovi odvetniki in nikakor nočejo sprejeti ali priznati otrokove napake. Učitelj s takšnim starševskim ravnanjem preprosto izgubi avtoriteto pri otroku, kar začne otrok izkoriščati. Ena izmed rešitev je torej boljše sodelovanje med starši in učitelji, ki bi moralo temeljiti na zaupnejšem odnosu. Gotovo pa

je rešitev za preprečevanje takšnih dogodkov predvsem odkrit dialog v trikotniku otroci, starši in učitelji. Dialog se mora začeti že s prihodom otroka v prvi razred osnovne šole in se nadaljevati skozi ves njegov izobraževalni proces do njegove polnoletnosti. Tako bi že od vsega začetka otrok gojil primerno spoštovanje do učiteljev in mu niti na misel ne bi prišlo zbujsati pozornost na način, kot smo lahko videli v domžalskem Teksasu. **D**

Radio Ognjišče: Trig Blogo 11: Koper, foto: Benjamin Pezdir

*Kako lepo bi bilo otroško verjeti v vstajenje.
Smrti se ne bi več bali.
Verjamete v čudež svojega rojstva?
Ob velikonočnih praznikih
vam želimo življenjske radosti.*

RADIO OGNJIŠČE

Zavarujmo svojo dediščino

Peter Avsenik, foto: arhiv Demokracije, STO

Konec preteklega meseca se je začelo delo posebne strokovne komisije, ki naj bi pripravila zakon o Triglavskem narodnem parku, ki bo sprejemljiv za strokovno in laično javnost.

Prebivalci krajev znotraj Triglavskega narodnega parka (TNP) in uprava javnega zavoda TNP že leta čakajo na primeren zakon, ki bi zagotavljal varstvo edinega slovenskega narodnega parka. V preteklih letih je neprimerna in nedodelana zakonodaja o TNP temu območju namreč prinesla več škode kot koristi, na kar so ves čas s kritikami obstoječe in predlogi nove ureditve opozarjale predvsem nevladne organizacije (NVO).

Komisija za TNP »Z novim zakonom želimo zagotoviti moderne pristope, ki bodo še izboljšali učinkovitost varstva, povečali vključevanje drugih sektorjev v parkovno politiko, zagotovili podporo življenju lokalnega prebivalstva ter omogočili prebivalcem in obiskovalcem parka uživanje naravnih in kulturnih vrednot ter rekreacijo v naravi,« je predstavnik komisije pojasnil okoljski

minister Janez Podobnik. Komisija, ki jo je Podobnik imenoval januarja letos, poleg predstavnikov politike vključuje tudi NVO in strokovno javnost. To bo zagotovo pripomoglo h korektnemu zakonu v primerjavi z obstoječim, česar pa se nekdanja Ropova vlada pri sprejemanju zakona, če sodimo po njenih predlogih zakona, ni najbolje zavedala.

Okoljski minister Janez Podobnik

Narodni park TNP je, kot rečeno, edini narodni park v Sloveniji. Obsega 84.805 hektarjev in zajema domala celotne Julijske Alpe v Sloveniji. Že v začetku prejšnjega stoletja so se pojavile prve težnje po ustanovitvi zavarovanega območja v Julijskih Alpah, in sicer s strani prof. Albina Belarja. Leta 1920 je bilo tako tudi po njegovi zaslugi prvič zavarovano obmo-

Marjeta Keršič-Svete

čje Doline sedmerih jezer. Šele leta 1961 je bil z odlokom takratne SRS ustanovljen Triglavski narodni park, ki pa je obsegal le Dolino sedmerih jezer z najožjo okolico. V današnjem obsegu je bilo območje z zakonom o TNP zavarovano leta 1981, nekaj zakonskih sprememb pa so sprejeli še med letoma 1986 in 1990.

Zapleti z zakoni Jasno je, da za današnji čas zakon iz leta 1981 ni več primeren, saj ne ustreza niti obstoječi zakonodaji na področju ohranjanja narave niti mednarodnim kriterijem za narodne parke. Pred petimi leti je tako prišlo do pomembne spremembe zakona o TNP, po katerem so posegi v prostor mogoči le, če jih odobri vlada RS. Tvorca teh sprememb, poslanec LDS Dušan Vučko in takratni okoljski minister Janez Kopač, sta dve leti pozneje dodala v zakon nekaj sprememb; Triglavski narodni park naj bi po Vučkovem mnenju zaviral razvoj, zato bi bilo treba njegov obseg zmanjšati (iz parka naj bi izključili naselji Ribčev Laz in Stara Fužina v Bohinju), zagotoviti bi bilo treba več možnosti prostorskih posegov tudi na osrednjem območju parka ipd.

Okoliščine so pripeljale do referendumu lokalnih prebivalcev Bohinja in ti so izrazili odločno željo, da ostanejo v TNP. Na podlagi mnenj mnogih ljubiteljev narave in tudi strokovne javnosti, da je narodni park vendarle stvar vseh Slovencev in ne le tamkaj živčih prebivalcev, se je v Ljubljani oblikovala Civilna iniciativa za ohranitev TNP. Omenjeni Vučkov predlog je po burni parlamentarni razpravi državni svet julija 2003 ocenil kot primerne za nadaljnji postopek v parlamentu. A že jeseni istega leta je Slovenska akademija znanosti in umetnosti (SAZU) v sodelovanju s Svetom RS za varstvo okolja organizirala celodnevni posvet o TNP, na katerem je presodila, da je predlog zakona povsem nesprejemljiv. Javna izjava ZRC SAZU 20. novembra 2003, v kateri so se njegovi predstavniki izrazili zelo kritično glede Vučkovega predloga, je vendarle povzročila, da se je nekdanja Ropova vlada nekoliko umirila. Postopek sprejemanja zakona je bil tako po drugi obravnavi decem-

bra 2003 pretrgan za 60 dni. Po tistem so z minimalnimi sredstvi svoj posvet organizirale še NVO. Na posvetu z naslovom Samo en narodni park imamo – kakšen naj bo? so sodelovali mnogi evropski strokovnjaki, sklepe posveta pa je podprl tudi ZRC SAZU. Potem ko je prišlo še pismo sekretariata programa Človek in biosfera pri Unescu z zahtevo, da se upoštevajo načela biosfernih rezervatov, je bil dopolnjen predlog zakona o TNP junija 2004 umaknjen z dnevnega reda državnega zbora, a je ostal v postopku.

Razdejanje sredi TNP Primer pomanjkljive zakonske ureditve območja TNP je vsem dobro znana nezakonita graditev kolovoza s Planine pri jezeru proti planini Laz. Območje, ki ga je vlada leta 1996 predlagala za vpis na seznam Svetovne dediščine človeštva pod okriljem Unesca in sodi v osrednje območje TNP, so v letih 2003 in 2004 popolnoma razdejali »neznani izvajalci«. S polnim soglasjem Zavoda za gozdove in planinskega društva Integral so staro tovorniško pot razširili v kolovoz, kar je med obiskovalci parka in predstavniki NVO povzročilo veliko ogorčenje. Povzročitelji niso bili deležni nobenih sankcij, tega početja ni javno obsodila niti uprava TNP niti Planinska zveza Slovenije. Čeprav je bilo to nezakonito po-

četje s strani TNP prijavljeno na Republiški inšpektorat za okolje in prostor ter gozdarski inšpekciji, s strani NVO pa tudi agenciji za okolje in prostor, ministru za okolje in prostor ter Policijski upravi Bled, ni razen gradbenega inšpektorja iz Kranja ukrepal nihče. Posledice pa so vidne; pot ni več urejena planinska steza, ampak blatna cesta s pomanjkljivim odtokom vode, povečujejo se erozijska žarišča, zaradi blata so ogrožene zavarovane vrste dvoživk ... No, jeseni 2005 so zaradi mlačnega ukrepanja inšpekcijskih služb »neznani storilci« delo dokončali, planina Laz pa je danes dostopna z motornimi vozili.

Predlog zakona NVO Kot rečeno, so na problematiko neurejene zakonodaje o TNP ves čas opozarjale nevladne organizacije, ki so pripravile tudi svoj predlog, nedavno pa ga je na seji strokovnega sveta SDS predstavila Marjeta Keršič-Svetel. Med cilji zakona navaja izvajanje določil zakona o ohranjanju narave, ki določa, da je treba sprejeti nov zakon o

Dolina sedmerih jezer

TNP. Poleg tega mora biti v zakonsko ureditev vključeno izvajanje ptičje in habitatne direktive EU iz leta 2000, spoštovati pa bi bilo treba tudi vrsto mednarodnih konvencij, med drugim aarhusko in konvencijo o varstvu dediščine človeštva. Zakon mora zajemati določila, ki se nanašajo na ohranjanje naravnih vrednot ter kulturnega in duhovnega izročila. Ljudem bi moralo biti omogočeno duhovno doživljanje narave in telesna sprostitev, občinam na tem območju pa gospodarski in socialni razvoj. Državna in lokal-

ne politike na območju parka bi morale med seboj dejavno sodelovati, v odločanje, načrtovanje in upravljanje parka pa bi morala biti vključena vsa slovenska javnost.

Jasno je torej, da TNP potrebuje nov zakon. Območje namreč ni le naravni rezervat ali kulturna krajina, ampak veliko več ... Ali kot je ob rob razpravam o novem zakonu zapisal akademik dr. Matjaž Kmecl: »In tako obstaja v ozadju nacionalnega, to je narodnodržavnega varovanja TNP še mnogo več, kot le varovanje enkratnega naravnega imetja, ki so 'nam ga v upravljanje in gospodarjenje zapuštali naši vnuki'. Gre preprosto za stvari, ki so se v teku desetletij v zvezi s Triglavom in njegovim 'kraljestvom' naslojile v osmislitvene predtemelje slovenskega pojmovanja svobode, samostojnosti in na koncu državnosti.« **D**

Zdajšnji zakon o TNP ni v skladu niti z obstoječo zakonodajo na področju ohranjanja narave niti z mednarodnimi merili za narodne parke.

AVTOSTEKLOPLUS

SKLENITE ZAVAROVANJE AVTOSTEKLOPLUS PRI ZAVAROVALNICI TRIGLAV, D.D., IN V PRIMERU POŠKODOVANEGA AVTOMOBILSKEGA STEKLA POKLIČITE 080 3232, IZ TUJINE +386 2222 2864.

Zavarovalnica Triglav in Carglass vam ponujata:

- HITRO, STROKOVNO POPRAVILO VETROBRANSKIH STEKEL
- ZAMENJAVO AVTOMOBILSKIH STEKEL ZA VSA VOZILA
- GARANCIJO NA IZVEDENO DELO IN MENJAVO AVTOMOBILSKIH STEKEL
- POPRAVILA PO VSEJ SLOVENIJI
- SERVIS V VEČINI EVROPSKIH DRŽAV
- PRIHRANEK ČASA

CARGLASS

triglav

080 3232
WWW.TRIGLAV.SI
WWW.CARGLASS.SI

Se bodo psi preselili v Kamnico?

Naročena rušitev azila?

Mojca Hanžič

Azilu za živali iz Zrkovc se ne obeta nič dobrega, saj naj bi ga do konca junija porušili. Zanimiv pa je podatek, da si prav zdaj mariborski podžupan Bogdan Čepič (član SD) prizadeva zgraditi svoj azil. Kdo koga zavaja?

Županu mariborske občine Borisu Soviču marsikdo očita, da je pri skrbi za zapuščene živali vseh osem let županovanja stal križem rok. Medtem ko naj bi bil sosedom azila v Zrkovcih, ki so delovanju zavetišča vseskozi nasprotovali, zagotavljal, da bo problem v kratkem rešen, je enako obljubljal tudi azilu, razlaga Zmago Müller iz Društva za varstvo in proti mučenju živali, ki upravlja s tem zavetiščem. Pa se vse doslej ni zgodilo nič. Pred nekaj dnevi pa je azil, ki velja za prvega v nekdanjih državi, prejel odločbo gradbenega inšpektorja, v kateri je zapisano, da morajo v 90 dneh vse objekte porušiti. Ali gre v tem primeru za tesno sodelovanje občine z inšpekcijskimi službami? Ni izključeno, saj se je le nekaj dni po izdaji odločbe izvedelo, da se mariborski podžupan Bogdan Čepič, ki izhaja iz Sovičeve stranke (SD), poteguje za graditev »svojega« azila. Čepič je namreč direktor Športnega centra, neuradno pa naj bi prav Športni center upravljal s prihodnjim azilom.

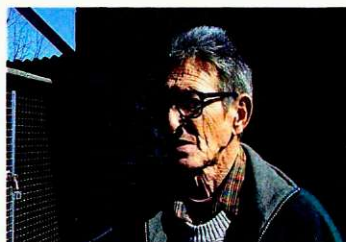
Sumljive okoliščine Kaj se je vsa ta leta dogajalo z dosedanjim azilom, je milo rečeno velika žalost. Če se vrnemo v leto 1993, ugotovimo, da je Sklad stavbnih zemljišč

mesta Maribora (pod okriljem občine) društvu podaril zemljišče v Zrkovcih pod pogojem, da na njem zgradi azil za brezdomne živali. Društvo je to storilo, vendar pa se nekateri sosedje s takšno odločitvijo niso strinjali. Prav zato si društvo v vseh teh letih ni uspelo pridobiti gradbenega in uporabnega dovoljenja. Brez gradbenega dovoljenja zato niso mogli dokončati vseh potrebnih objektov, predvsem pa ne boksov za pse. Prav z boksi bi namreč precej omilili hrup pasjega laježa, ki sosede najbolj moti, predvsem pa bi z njimi živalim olajšali bivanje. Azil pa je do nedavnega imel lokacijsko dovoljenje. Na podlagi spremembe zakona pa so se v društvu odločili, da dosedanje lokacijsko dovoljenje umaknejo in oddajo novo vlogo za pridobitev gradbenega dovoljenja, za katero bi potrebovali le soglasje enega sosedu, ki meji na zemljišče azila. V dneh, ko je društvo delovalo brez lokacijskega dovoljenja, pa je na njihov naslov priromala odločba o rušitvi, ki jo je podpisal gradbeni inšpektor Stipan Mudražija. Kot smo neuradno izvedeli, naj bi ga bil nekdo seznanil, da društvo začasno nima lokacijskega dovoljenja. Je torej odločbo o rušitvi izdal po naročilu? Res je sicer, da je imel za to pravno podlago, ven-

dar je kljub temu težko verjeti, da je šlo za naključje. Še posebej zato, ker se je prav tedaj (kar se v 15 letih še ni zgodilo) podžupan Čepič »spomnil«, da obstaja idealna lokacija za graditev novega azila v Rošpoju pri Kamnici, le nekaj kilometrov iz Maribora. Azil naj bi preuredili iz nekdanjega konjskega hleva, ki je v lasti ministrstva za šolstvo in šport. Ministrstvo naj bi se s tem strinjalo, Čepič pa trdi, da so tudi pogajanja s tamkajšnjimi krajanji na dobri poti. To pa po naših informacijah ne drži, saj naj bi bil odnos krajanov večinoma odklonilen. Medtem pa se Čepič dogovarja tudi z bodočimi veterinarji srednje biotehniške šole, ki naj bi v azilu opravljali obvezen praktični pouk. Zastoj delovna sila?

V društvu so zgroženi »Mi smo vsa ta leta delovali v dobro živali. Ta čas je pri nas 43 psov in 8 muc. Bojim se, kaj se bo zgodilo s žival-

mi, če pride do rušitve. Upamo sicer, da nam bo v tem času vendarle uspelo pridobiti gradbeno dovoljenje, za katerega si prizadevamo že več kot 15 let, žal pa imamo občutek, da nam nekdo pošteno nagaja. Če bi občina imela interes, bi to lahko že zdavnaj rešili,« trdi Müller in dodaja, da so v sklopu peticije zbrali že več kot 10.000 podpisov Slovenk in Slovencev, ki nasprotujejo zaprtju tega zavetišča. In kaj se bo zgodilo, če društvo dobi gradbeno dovoljenje? »V tem primeru seveda ne bi imeli pravne podlage za rušenje,« razlaga Mudražija, ki je v izdani odločbi med drugim zapisal, da mora društvo objekte porušiti na lastne stroške, živali pa razseliti. »Verjemite mi, da nimamo niti najmanjšega interesa rušiti to, kar imamo radi in kar smo gradili več let, in predvsem, ker je ogromno zapuščenih, zavrženih ali izgubljenih živali tu našlo začasen dom. V azilu delamo ljudje, ki imamo živali radi, zato se upravičeno bojimo, kaj se bo s temi ubogimi kužki in mucami dogajalo takrat, ko bo azil v rokah podjetnika. Tam igra vlogo le denar. In ker zakon dopušča, da lahko psa, za katerega ne najdejo lastnika, usmrtijo po 30 dneh, se bojim, da bo večina živali končala tragično,« še dodaja Müller. **D**

Zmago Müller

Čas je za drugačen pristop

Aleš Kocjan

V državnem zboru še vedno poteka razprava o t. i. vojnih zakonih, mnogi pa tudi še vedno ugibajo, kaj je v ozadju zблиževanja nekaterih stališč SDS in SD. O tem smo se pogovarjali z vodjo poslanske skupine SDS Jožetom Tankom.

Kotjeznanosteposlanci SDS pred kratkim podprli predlog poslanec SD, po katerem bi v državnem zboru začasno zadržali sprejemanje novele zakona o vojnih žrtvah vse do takrat, dokler ne bi SD svojega članstva prepričala, da je novela dobra. Zakaj ste se odločili podpreti ta predlog?

Za podporo temu predlogu smo se odločili zato, ker je bilo v usklajevanju tega zakona vložena veliko truda, da smo lahko prišli do besedila, ki ima skoraj dvetretjinsko podporo v državnem zboru, in ker obstaja realna možnost, da bo zakon sprejet drugače kot s predlagovanjem opozicije. Ta koalicija je tako prva, ki je zmogla ponuditi opoziciji usklajevanje zakona z močno ideološko podlago. Vsekakor želimo, da sprejmemo »vojne zakone« s kar največjim soglasjem. SD na vsebino zakona nimajo praktično nobenih pripomb, vsebino podpirajo, zato smo prisluhnili njihovim prošnji, da jim damo še nekaj časa za pogovor s svojo bazo. Kakšen teden predaha verjetno res ni preveč, saj ne želimo, da se pri teh vsebinah ponavljajo obstrukcije iz prejšnjega mandata.

Nekateri v vaši podpori predlogu SD vidijo nadaljevanje sodelovanja med SDS in SD, ki se je začelo s Partnerstvom za razvoj in bi lahko po nekaterih interpretacijah pripeljalo tudi do morebitne nove koalicije. Kako to komentirate?

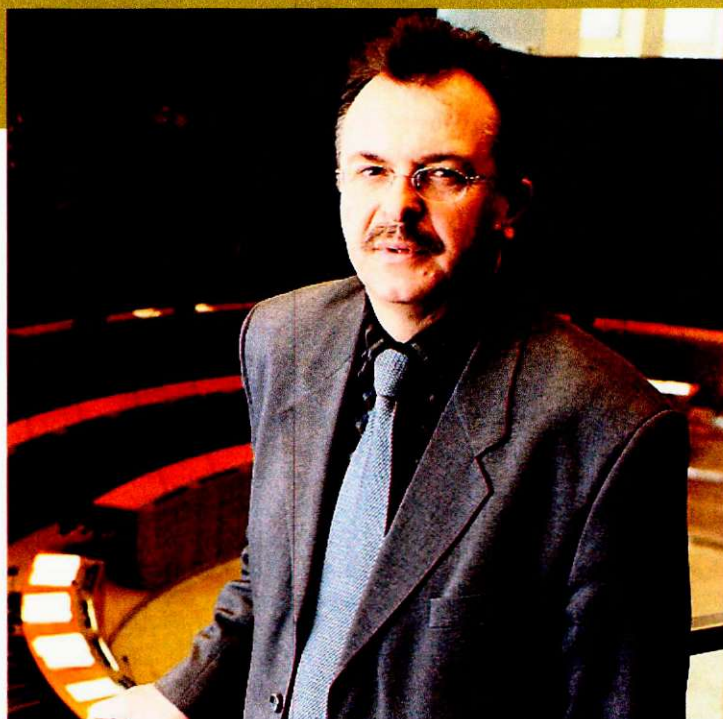
Vsekakor smo s to potezo želeli podkrepiti trditev, da državni zbor ni kraj preprirov – taka podoba je namreč pogosto predstavljena javnosti –, ampak predvsem kraj dialoga. Pogovor je bil ponujen vsem parlamentarnim strankam, a so

se zelo različno odzvale. Gre za projektno sodelovanje političnih strank (vojni zakoni, reforme), iz katerega v obeh primerih mnogi vlečejo prezgodnje zaključke. Koalicija je trdna in ima namen, da dokonča mandat in načrte, zapisane v koalicijski pogodbi. LDS kaže do ponujenega načina velik odpor in ni konstruktivno pristopila niti k pripravi vojnih zakonov niti k pobudi za partnerstvo; SD so aktivno pristopili k obema, SNS in manjšini pa k reformam.

V zvezi z najspornejšim členom novele, ki predvideva črtanje določbe zdaj veljavnega zakona, po kateri sodelavci okupatorja niso upravičeni do statusa žrtve vojnega nasilja, je vlada opoziciji zagotovila, da četudi bo ta člen sprejet, okupatorjevi sodelavci ne bodo upravičeni do statusa. Kako bodo ugotavljali, kdo je sodeloval z okupatorjem, in zakaj v zakonu ni nič o tistih, ki so se bojevali proti komunizmu, ali pa tistih, ki so se zavzemali za komunistično revolucijo?

Vsi, ki smo se resno lotili priprave tega zakona, se zavedamo, da je nekatere zadeve po več kot 60 letih izredno težko potrditi oziroma ugotoviti verodostojna dejstva, ker ni dokumentov. Izredno težko bi bilo tudi dokazovanje s pričami, ker jih skoraj ni več med živimi. Propagandistični vojni materiali niso najbolj verodostojni. Ker smo

Koalicija je trdna in ima namen, da dokonča mandat in načrte, zapisane v koalicijski pogodbi.

si postavili za cilj, da zakon očistimo vseh ideoloških bremen, se nekatera ravnanja posameznikov, skupin ali vojskujočih se strani niso odpirala. Naš cilj je bil, da žrtve, ki do sedaj niso bile upoštevane, vključimo in jim omogočimo pravico in odškodnine.

Manjši zaplet se je pojavil tudi pri Partnerstvu za razvoj. V NSi nasprotujejo temu, da bi se ob oblikovanju Partnerstva za razvoj podpisoval poseben sporazum, saj je, kot pravijo, večina stvari zapisana v koalicijski pogodbi, v SLS pa nasprotujejo temu, da bi vseboval proceduralni del, ki so ga predlagali SD, ker bi lahko povzročil prevelike procedu-

ralne zaplete. Kakšno je stališče vaše stranke do obeh vprašanj?

To je vprašanje predvsem za predsednika SDS Janeza Janšo, ki vodi in usklajuje dogajanje, vezano na ključni projekt te vlade – na reforme. Osebno pa menim, da je za izpeljavo reform treba vključiti širše politično in družbeno okolje, kot ga pokriva koalicija.

Vložek je za koalicijo velik, saj naj bi pričakovani rezultati reform Slovenijo premaknili med najboljše članice EU. Zato je razumljiv trud predsednika vlade, saj ne želi, da bi se na poti doseganja teh ciljev spotikali ob raznih trivialnih vprašanjih, ki jih je mogoče rešiti z dobrim dogovorom že pred začetkom ali izvajanja reform.

Še najmanj primerno pa je, da zgubljam čas z leporečjem. Opozicijske stranke imajo možnost sodelovanja in nekatere (SD, SNS in manjšini) so se odzvale. Čas je za drugačen pristop, čas je za novo pot. **D**

Iberijski gordijski vozeli

Ana Müllner, foto: Reuters

Slavna fraza španskega pisatelja in filozofa Fernanda Savatera »Basta Ya« pridobiva nove razsežnosti, potem ko je baskovska ETA napovedala razorožitev v zameno za večjo avtonomijo, ki jo obljublja španska vlada s premierjem Zapaterom.

Da se bo politični dialog s strani španske vlade glede vprašanja Baskije in organizacije ETA precej spremenil, je bilo jasno že kmalu po volitvah pred dvema letoma, ko je na oblast prišla Socialistična delavska stranka (PSOE) pod vodstvom Joséja Luisa Rodrigueza Zapatera. PSOE in njej sorodne stranke namreč že od nekdaj veljajo za večje zagovornice povečanja avtonomije tako Baskije kot tudi Katalonije. V prejšnjem mandatu, ko je vladno koalicijo vodila Ljudska stranka, je bila problematika obeh pokrajin kot tudi mirovnega procesa z ETA dostikrat postavljena na stranski tir. Kot je bilo pričakovati, se je Zapatero končno lotil reševanja tega dolgotrajnega problema, ki je bil ena najbolj aktualnih tem predvolilnega boja pred dvema letoma. Zapatera pri njegovih zadnjih prizadevanjih podpirajo vse parlamentarne stranke razen

opozicijske Ljudske stranke pod vodstvom Mariana Rajoya.

Zadnji veliki konflikt ETA je konec marca razglasila trajno premirje in napovedala svojo popolno razorožitev, kar je sprožilo nove obljube o obnovitvi mirovnega procesa. Španska vlada je organizaciji dala dva meseca časa, da svoje besede spremeni v dejanja. Če se bo torej do junija izkazalo, da je ETA držala obljubo o razorožitvi, bodo znova oživele pogovori o položaju zaprtih aktivistov in o povečanju avtonomije pokrajine. Po podatkih španskega časnika El Pais naj bi bilo v Španiji zaprtih 500 aktivistov ETA, v Franciji pa 160. Vendar se glede na to, da je zadnje premirje, ki ga je razglasila ETA, trajalo le slabo leto, postavlja vprašanje, kaj v or-

Mariano Rajoy

José Luis Zapatero

ganizaciji ETA dejansko pojmujejo kot »trajen mir«.

Zanimivo je predvsem dejstvo, da so na približevanje ETA miru in razorožitvi bolj kot politika španske vlade vplivali drugi dogodki. Že od napadov 11. septembra je ETA postopoma zmanjševala število napadov (zadnjega so njeni pripadniki izvedli maja 2003), ob sodila pa je tudi napade Al Kaide v Madridu. Novo pojmovanje te-

rorizma, ki se čedalje bolj povezuje le še z islamskimi skrajneži, je organizacijo postopoma odvrgnilo od zatekanja k orožju. Terrorizem, ki je bil veliko let njeno edino sredstvo, je katastrofalne posledice pustil tudi v pokrajini sami. Mikel Bursa, predavatelj na madridski univerzi, ocenjuje, da je Baskija v zadnjih desetih letih utrpela za 9 milijard evrov škode na letni ravni. Veliko podjetij se iz pokrajine seli v druge dele Španije, Baskija pa je že dlje časa šibkejši ekonomski člen države.

In kaj se bo zgodilo, če bo ETA tokrat dejansko držala svojo obljubo o razorožitvi? V španskem časopisu El Mundo menijo, da so njen glavni cilj lokalne volitve prihodnje leto, saj bi, če bi mirovni proces uspel, ETA lahko prvič legalno kandidirala na volitvah. Glede na dejstvo, da je se lani dokončno odrekla nasilju Irska republikanska armada, bi uspeh mirovnega procesa na Iberskem polotoku pomenil tudi konec zadnjega velikega nacionalističnega konflikta v Zahodni Evropi.

Katalonija za večjo avtonomijo

Te dni pa na Iberskem polotoku veliko prahu dviguje tudi dolgotrajen konflikt, povezan z drugo

Z razorožitvijo ETA bi se končal zadnji nacionalistični konflikt v Zahodni Evropi.

Baskovska separatistična organizacija ETA je napovedala razorožitev in popolno odpoved nasilju.

Katalonija je gospodarsko najmočnejša pokrajina.

špansko pokrajino, ki se zavzema za večjo avtonomijo – Katalonijo. Problematiko obeh pokrajin, tako Baskije kot Katalonije, so španske oblasti dolgo časa obravnavale skupaj in ne posamično, zato se ne smemo čuditi, da so se ob zdajšnjih pogovorih glede prihodnosti Baskije začeli tudi vnovični pogovori o statusu Katalonije, ki predstavlja gospodarsko najmočnejšo špansko pokrajino. Španski spodnji dom parlamenta je 30. marca že sprejel sporen načrt za večjo avtonomijo Katalonije, kar je med španskimi politikami povzročilo veliko hude krvi. Za načrt je v 350-članskem spodnjem domu parlamenta glasovalo 189 poslancev, proti pa 154. Vendar bo do začetka izvajanja načrta potrebnega še nekaj časa, kajti predlog načrta mora potrditi še katalonski parlament, v zadnjem času pa se veliko govori tudi o referendumu, ki bi se ga udeležili vsi prebivalci Španije. Kot je bilo pričakovati, tovrstno

rešitev podpirajo predvsem v socialističnem taboru, predlaganemu načrtu pa najglasneje nasprotujejo v konservativni Ljudski stranki. V slednji namreč trdijo, da je ETA razglasila premirje le zato, da bi ob priznanju večje avtonomije Katalonije tudi Baski lahko zahtevali več koncesij s strani španske vlade. Namestnica španskega premierja Zapatera María Teresa Fernandez de la Vega je tovrstne pomisleke konservativne opozicije označila za »neupravičene, saj lahko nereseno vprašanje Katalonije vodi k razpadu države. V nasprotnem primeru pa bolj avtonomna Katalonija lahko močno pripomore k močnejši Španiji«.

Zanimivo je tudi, da so katalonski politiki med seboj prav tako razklani kot španska politika na nacionalni ravni. V zadnjem času so še posebej glasni v katalonski Republikanski levi stranki, ki se zavzema za popolno samostojnost pokrajine in zato nasprotuje prav

Zgodovinska dejstva ETA

Začetki baskovske separatistične organizacije ETA segajo v leto 1959, ko je skupina radikalnih študentov iz Baskije zapustila organizacijo EKIN, ki velja za predhodnico ETA. Za ustanovitev nove organizacije so se odločili zaradi prevelike pasivnosti EKIN, za novonastalo gibanje pa so ustanovitelji izbrali ime Euskadi Ta Askatasuna (ETA), kar v prevodu pomeni Baskija in svoboda. Ob ustanovitvi ETA so bili določeni tudi njeni glavni cilji: ohranjanje in varovanje baskovskega jezika, nasprotovanje uradni španski politiki ter zavzemanje za avtonomijo in popolno neodvisnost šestih baskovskih pokrajin; Álave, Vizcaye in Guipúzcoe (ki so v Španiji) ter Lapurdije, Baje Navarra in Zuberoa, ki spadajo pod francosko avtonomijo. Za doseg svojih ciljev so začeli z nasiljem v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, ko so se začeli prvi napadi na visoke španske politike in kasneje tudi na civiliste. V sedemdesetih letih pa se je ETA tudi uradno razdelila na dva dela; na politično krilo in na vojaški del, kajti čeprav je organizacija znana predvsem po terorizmu, je v njej veliko posameznikov, ki nasilju nasprotujejo in se zavzemajo za odprt politični dialog s španskimi predstavniki. Prav pozna sedemdeseta pa po zaslugi napadov ETA veljajo za najbolj krvava, saj je bilo v različnih bombnih napadih ubitih več kot sto ljudi. Do napovedane razorožitve organizacije ETA so mnogi skeptični, še posebej glede na dejstvo, da so njeni člani že večkrat obljubljali, da bodo ustavili nasilje, vendar so se vse obljube do sedaj končale pri besedah in ne pri dejanjih.

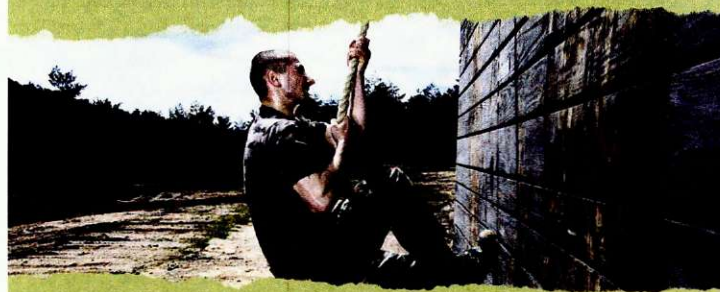
vsem vladnim predlogom, kot je tudi načrt o večji avtonomiji. Slednji sicer predvideva večja pooblastila predvsem na področju davčne politike in sodnega sis-

tema, obe področji bi prišli pod pristojnost Katalonije, medtem ko ima sedaj (kot tudi v drugih španskih pokrajinah) popolno pristojnost španska vlada. ■

V napadih ETA je do sedaj umrlo že več kot 800 ljudi.

STIMULATIVNO NAGRAJEVANJE, DODATNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE IN MOŽNOST NAPREDOVANJA

Pridruži se nam!

Kot vojak v poklicni vojski, pogodbeni rezervni ali na prostovoljnem usposabljanju za obrambo boš odlično psihično in telesno pripravljen. Učni se boš za preživetje v najnevarnejših okoliščinah ter spoznavati vsebine modernega bojevanja.

Si pripravljen na pravo stvar?

Poklici na brezplačno telefonsko številko 080 13 22 ali polji elektronsko pošto na naslov saboma.plsara@mvn.si.

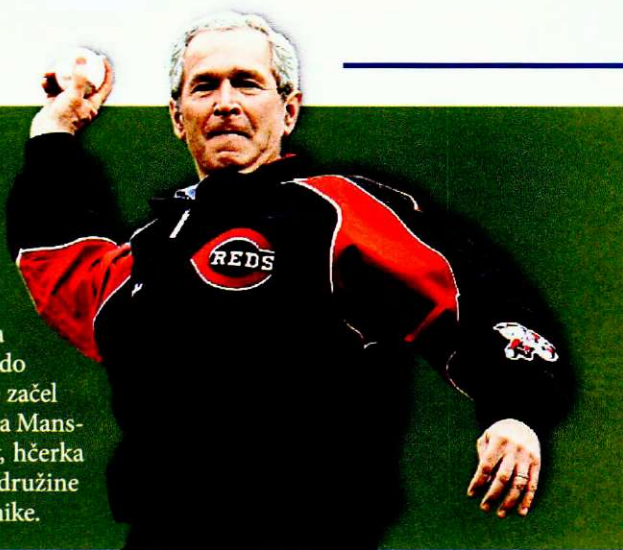
REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO

www.slovenskavojska.si

SLOVENSKA VOJSKA
V službi domovine.

Švedski predniki

Po podatkih ameriškega rodoslovnega društva ima predsednik George Bush švedske prednike. Švedsko priseljenko združenje je ob tem sporočilo, da je izsledilo družinsko deblo ameriškega predsednika za 10 generacij nazaj in odkrilo zvezo med Bushem in Mansom Anderssonom, ki je Švedsko zapustil oktobra 1639. Andersson je rojstni Göteborg zapustil z ladjo Kalmar Nyckel in priplul do švedske naselbine New Sweden ob reki Delaware na vzhodni obali ZDA, kjer je začel gojiti tobak. Poročil se je dvakrat in imel šest otrok, med njimi sina Christopherja Manssona, rojenega okoli leta 1652. Mansson je imel osem otrok iz dveh zakonov, hčerka Ann Mounts pa se je leta 1727 poročila z Robertom Mercerjem, ki je prednik družine Bush. Po podatkih združenja ima približno 20 tisoč Američanov švedske prednike.

Razumen kralj Savdski kralj Abdulah se je zavezal, da bo zatrli skrajneže, povezane s teroristično mrežo Al Kaida, ki so v njegovi kraljevini izvedli val terorističnih napadov. V govoru pred novim svetovalnim svetom oziroma šuro, ki je ravno nastopil svoj

mandat, pa je glede gospodarjenja z nafto dejal, da bo Savdska Arabija tudi v prihodnje vodila zmerno naftno politiko, da bi tako zagotovila stabilnost svetovnega gospodarstva. Savdski kralj se je prav tako zavezal, da se bodo bojevali proti ideologiji tistih, ki druge obtožujejo nezvestobe. Dodal je, da v deželi z dvema muslimanskima svetima mestoma Meko in Medino ni prostora za ekstremizem. Savdska Arabija se ne more razvijati brez ozračja varnosti in miru. Država se proti skrajnejšem bojuje od začetka nasilnih spopadov in napadov na zahodne interese maja leta 2003.

Nevarno orožje Iranska vojska je v času enotedenskih vojaških vaj v Perzijskem zalivu izstrelila štiri podvodne rakete, ki jih je

mogoče izstreliti iz letal in helikopterjev ter se lahko izognejo protiraketnim izstrelkom. Rakete so sicer strogo zaupne, njihovo tehnologijo pa poznajo le iran-

ski strokovnjaki. Po navedbah predstavnika iranske vojske ima raketa doseg 200 kilometrov. Na vojaških vajah Veliki prerok je sodelovalo več kot 17.000 pripadnikov iranskih oboroženih sil. Vaje so se začele manj kot dva dneva po tem, ko je varnostni svet ZN Iranu postavil 30-dnev-

ni rok za prenehanje aktivnosti za bogatenje urana. Iran že ima rakete tipa šahab 3 z dometom 2000 kilometrov, kar povzroča v Izraelu veliko zaskrbljenost.

Samo zdravje Znanstveniki s kmetijske fakultete v Wageningenu na Nizozemskem trdijo, da maline vsebujejo veliko več zdravih

snovi kot katera koli druga hrana. Prav tako naj bi vsebovale desetkrat več antioksidantov kot paradižnik. Tako so zelo zdrave, celo bolj

TUJI TISK

La Stampa

Preverjanje

Da se ne bi znašle pred oltarjem z lomilcem src ali lovcem na denar, se ženske, ki dobro zaslužijo, ukvarjajo s predporočnim vohunjenjem za prihodnjim možem. Storitve zasebnega detektiva bodo verjetno cenejše kakor pa plačevanje alimen-

tov soprogu, ki se je poročil le zaradi denarja. V Veliki Britaniji se razdre vsak tretji zakon, zato so ženske mnenja, da je bolje nagnati podleža pred poroko, kot pa ga potem vzdrževati. V takšnih razmerah najem zasebnega detektiva ni več privilegij izbranih, postaja preizkušnja izbrancevih namenov in čustev. Podatki zasebnih detektivov kažejo, da je kar 90 odstotkov zasledovanih moških dejansko tudi krivih. Statistični podatki ne obljublajo nič dobrega: leta 2005 je 16 odstotkov Britank med ločitvenim postopkom skrilo svoje premoženje, v 87 odstotkih pa so se s skrivanjem ukvarjali moški. Še posebej so previdne ženske, ki zaslužijo več od moških, ker se 63 odstotkov vseh razvez konča z razdelitvijo skupnega imetja.

Die Presse

Zatišje pred viharjem

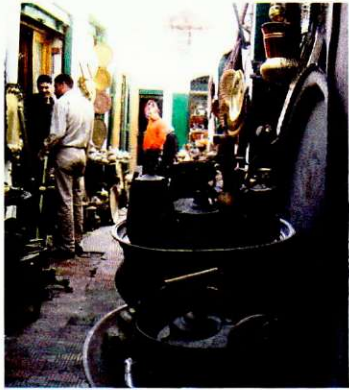

Po vsej Avstriji se dogaja enako kot na Dunaju, kjer odkrivajo čedalje več mrtvih divjih ptic. Toda še vedno ni mogoče reči, ali se je smrtonosni in nevarni virus H5N1 začel pojavljati pogosteje, napovedi pa niso ravno rožnate.

Temeljni dejavnik so ptice selivke, ki prihajajo v Avstrijo. Na območjih, kjer so ptice prezimovale, se še naprej pojavlja veliko poginulih zaradi H5N1. Ena od dveh najpomembnejših migracijskih poti ptic v Evropo je ob Rdečem morju prek Egipta in Izraela. V obeh državah je pojavnost mrtvih ptic velika, v Egiptu pa se je okužil tudi človek, ki je bil v pretesnem stiku z obolelo živaljo. Čeprav napovedujejo, da se bo število poginulih ptic v Avstriji v prihodnjem tednu še povečalo, pa je zanimivo, da iz Španije, Grčije in Italije, držav, čez katere ptiči letijo, preden priletijo v Avstrijo, ne prihajajo novice o poginulih ptičih. Zaradi suma ptičje gripe so imeli v karanteni tudi 69 mačk iz okolice Gradca.

od brokolija, kivija in paradižnika, ki so znani po svojih hranljivih lastnostih in antioksidantih. Edini problem je v tem, da so maline precej drage in dostopne samo v majhnih količinah. Znanstveniki menijo, da je treba razviti nove vrste malin, da bi povečali njihov pridelek in izboljšali okus.

Odškodnina Italija je Libiji obljubila zgraditev avtoceste, ki bo to severnoafriško državo povezovala s sosednjima Egiptom in Tunizijo. S tem se je italijanska

vlada uklonila zahteve libijskega voditelja Moamerja Gadafiga po odškodnini za obdobje med letoma 1911 in 1943, ko je bila Libija italijanska kolonija. Tudi če bodo stroški projekta ogromni, je to pač edina možnost, da Italija odnosev z Libijo, ki je ena njenih glavnih dobaviteljic energije, ne ogrozi še bolj. Gadafi je v začetku

marca od Italije zahteval odškodnino za kolonizacijo, s čimer bi se izognili eksploziji nezadovoljstva proti italijanskim interesom, podjetjem in državljanom.

Alkoholni oblak Astronomi so v vesolju odkrili ogromen oblak alkohola, ki se razteza na 463 milijardah kilometrov. To odkritje naj bi znanstvenikom pomagalo pojasniti, kako iz plinov nastajajo zvezde. Oblak iz metilnega alkohola oziroma metanola so sicer odkrili na območju Rimske ceste, ki se imenuje W3 (OH). V tem območju poteka oblikovanje zvezd iz prahu in plina. Odkritje je tudi zanimivo, ker je metanol organska spojina, s tem pa izpodbija klasična pojmovanja kemijskih procesov v vesolju, da organske spojine ne morejo nastajati zaradi ultravijoličnega sevanja zvezd. Zdaj se porajajo nove teorije, da bi organske spojine iz vesolja lahko zasejale tudi življenje na Zemlji.

Skrb za okolje Japonsko ministristvo za okolje v boju proti globalnemu segrevanju vsak večer ob 20. uri na svojem sedežu ugasi luči. Vse japonske televizijske postaje so prikazovale temna okna ministristva, okoliške zgradbe ministristev, kjer delajo pozno v noč, pa so se bleščale v lučeh. Ministrstvo želi

s tem zaposlene prisiliti, da bi delo končali do te ure, ukrep pa naj bi pripomogel k spodbujanju zavesti o potrebi varčevanja z energijo.

Svarilo

Ameriško zunanje ministristvo je državljane ZDA, ki se odločajo za potovanje v Rusijo, pozvalo k previdnosti, saj naj bi bila v tej državi povečana verjetnost terorističnega napada. Menijo še, da ta čas sicer ne kaže, da bi bili lahko ameriške institucije ali državljani tarče napada, obstaja pa splošno tveganje, da bi bili lahko ameriški državljani udeleženi v terorističnem napadu. Državljanom so svetovali, naj se poleg splošne previdnosti izogibajo območjem, kjer se zadržujejo množice. Odsvetovali so potovanja na severni Kavkaz, svarijo pa tudi pred potovanji v Čečenijo in na vsa območja, ki jo obdajajo: Severno Osetijo, Ingušetijo, Dagestan, Stavropol, Karačajsko-Čerkeško in Kabardino-Balkarsko republiko.

Vir: STA

TUJI TISK

The Guardian

Vračanje lastnine

Rusija namerava uveljavljati pravice do lastnine in delnic, ki so vredne na milijone funtov in ki jih je izgubila v času razpada Sovjetske zveze. Te zahteve se bodo uresničevale v okviru kampanje predsednikove administracije za obnovi-

tev mednarodnega ugleda ruske države. Aktivno iščejo izgubljeno imetje, in to ne le Sovjetske zveze, ampak tudi ruskega imperija. Po razpadu Sovjetske zveze je Rusija izgubila nadzor nad lastnino ZSSR, ki je bila zunaj njenih meja, v okviru dogovora, po katerem je Rusija prevzela dolgove ZSSR. Poleg tega je ruski predsednik dobro seznanjen s težavami v zvezi z rusko lastnino v tujini, zato se intenzivno sestavljajo tudi sezname objektov, ki so pripadali Rusiji še pred boljševistično revolucijo leta 1917. Pred osmimi leti je bila izvedena raziskava, po kateri je skupna vrednost vsega ruskega državnega premoženja, ki je v tujini in večino katerega je Rusija že dobila nazaj, 400 milijard dolarjev.

The Times

Hitrejša segrevanje

V zadnjih 30 letih se je temperatura zraka na Antarktiki poveševala trikrat hitreje kot drugod po svetu. Čeprav je to znano že nekaj časa, je bilo težko potrditi, da se ta težnja širi na ves planet. Temperatura se je v troposferi

Antarktike vsakih 10 leta povišala za 0,5 do 0,7 stopinje. Čeprav se v zadnjih 50 letih povišala za dve stopinji in pol, je večina meritev kazala na to, da so se drugi deli zemeljskega površja segrevali počasneje ali pa so se celo nekoliko ohladili. Toplogredni plini lahko veliko močneje vplivajo na segrevanje atmosfere Antarktike, vendar še ni znano, zakaj je tako. Modeli globalne otoplitve so zato nepopolni in jih bo treba dopolniti. Gladina morja se prav zaradi tega lahko dvigne hitreje, kot predvidevajo.

INTERVJU

Mag. Andrej Vizjak

Privatizacija energetike bo razvojno naravnana

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Mag. Andrej Vizjak je po končani gimnaziji v Brežicah končal tudi podiplomski študij na Fakulteti za elektrotehniko in računalništvo v Ljubljani. Njegova prva zaposlitev je bila v tovarni Litostroj v Ljubljani. Nato je kot mladi raziskovalec na Institutu Jožefa Stefana sodeloval pri razvojno-raziskovalnih projektih s področja računalniške avtomatizacije industrijskih procesov za potrebe tovarne celuloze in papirja Videm Krško. Leta 1994 se je kot inšpektor za delo zaposlil na Inšpektoratu RS za delo v enoti Krško, leta 2000 pa postal državni sekretar za zaposlovanje na ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve. Tega leta je bil izvoljen tudi za poslanca in postal vodja poslanske skupine SDS. Želja po aktivnem sooblikovanju boljših razmer v domači občini in uveljavitev Brežic in Posavja v slovenskem prostoru so ključni razlogi, da je leta 2002 sodeloval na lokalnih volitvah in bil izvoljen za brežiškega župana. Decembra 2004 je postal minister za gospodarstvo.

Ta čas je najaktualnejše dogajanje okrog Mercatorja. Kakšno je vaše mnenje o tem?

Če smo spremljali vrednost delnic Mercatorja pred zadnjimi napovedmi in špekulacijami o prevzemu, lahko ugotovimo, da je bila njihova vrednost bistveno nižja ne samo od teh ocen, temveč tudi od tistih, po katerih sta KAD in SOD prodala svoja deleža. Menim, da so objave nakupov in tudi spremljajoče dogajanje špekulativne narave, da bi omogočili izstop iz lastništva po večji vrednosti delnic, nato pa bi se posamezniki pojavili kot t. i. osvoboditelji Mercatorja. Gre torej za špekulacije, povezane z največjim trgovskim podjetjem v Sloveniji, kar ni dobro. V interesu Slovenije oziroma njenega trajnega gospodarskega razvoja je lahko le dolgoročna pozicija strateških vlagateljev v Mercatorju, povezana predvsem z dolgoročnimi poslovnimi interesi lastnikov. Kot nevarno za Slovenijo ocenjujem tudi nastop nedefiniranih finančnih ustanov s Kajmanskih otokov z zamegljenim ozadjem, ki se v javnosti pojavljajo kot morebitni pomembni lastniki. Vse kaže tudi na možnost pojavljanja nekaterih mož iz ozadja v novih vlogah.

Ali imate (pogovarjala sva se v ponedeljek dopoldne, op. av.) kakšne indice, od kod denar, oziroma ali gre za rusko-srbski denar, ali je to opran denar iz privatizacije, iz oškodovanj premoženja in s tem povezanimi odlivi denarja v tujino?

Vse je mogoče. Dvomim, da si je finančni sklad, ki je formalno iz Velike Britanije, zaželel Mercator iz naložbenih razlogov. Prepričan sem, da gre za scenarij in ambicije nekaterih posameznikov iz Slovenije pod krinko finančnih institucij iz Velike Britanije in velikih družb iz jugovzhodne Evrope. Lahko gre za načrt povezovanja teh sistemov, ki je bil že predmet dogovarjanja nekdanjega predsednika uprave v zadnjem letu. Zaradi tega je mogoče, da gre za kapital iz držav nekdanje jugovzhodne Evrope, zlasti Srbije, saj so bila pri povezovanju Mercatorja z Delto in s drugimi trgovskimi sistemi omenjena nekatera imena, tako da so lahko razprave o izvoru denarja in ne nazadnje o koristnosti takšnih povezav za slovenski Mercator in predvsem za slovenske potrošnike zelo utemeljene. Menim, da bi zlasti agencija za trg vrednostnih papirjev in urad za preprečevanje pranja denarja lahko sodelovala pri tem, pravzaprav bi morala presoditi, ali je dovolj razlogov, da posredujeta in se dejavno vključita v ugotavljanje okoliščin tega nakupa.

Dr. Neven Borak je rekel, da na agenciji nimajo zakonske podlage, da bi se lahko ukvarjali s tem.

Škoda, da ni predlagal vladi, da bi to podlago imeli in bi agencija lahko ukrepala. Menim, da gre v tem primeru tudi za možnost delovanja povezanih oseb. Dvomim, da si nekdo kar tako želi kupiti delež Mercatorja pod prevzemnim pragom. Verjetno mu ga bo pozneje s povezavami uspelo prevzeti ali pa že sedaj ve, da bo povezano deloval, in gre pravzaprav za prevzem. Tudi to je možnost izigravanja prevzemne zakonodaje in lahko tudi njena kršitev.

Srbski politiki so se na dogajanje odzvali zelo pozitivno, celo kritizirali so vas zaradi nekaterih mnenj. Ali ste se na uradni ravni kaj pogovarjali o tem?

Ne. Z menoj nihče ni želel govoriti in ni go-

voril. Vse jemljem pravzaprav kot dejstvo, da sem očitno nekemu stopil na rep, ko sem na televiziji izjavil, da samo upam, da pri tem ne gre za krvav denar. Nisem omenjal ne države, ne regije, ne kogar koli, in če se je nekdo v tem prepoznal, je bil namen izjave dosežen.

Človek ima občutek, da pri tem ne gre za dogovore od danes, zato me zanima vaše mnenje o tem, ali so lastniki Mercatorja še pravi čas odstavili Jankovića ali je bilo to že prepozno?

Očitno sta nova lastnika, to sta Pivovarna Laško in Istrabenz, spoznala, da svoje vizije nadaljnjega razvoja Mercatorja ne moreta uresničiti, če bi ga vodil Zoran Janković. Ne nazadnje so Jankovićevo stališča dokaj nenaavadna za predsednika uprave družbe, ki je v lasti delničarjev. Njegova samozavest je bistveno presežala njegovo dejansko vlogo v družbi. Jankovića so lastniki imenovali za predsednika uprave z namenom, da upravlja družbo v skladu z njihovo politiko, in so pričakovali, da to izvaja na podlagi jasno postavljenih strateških izhodišč. Očitno se pri tem niso ujeli, kar pa ni čudno, saj so bili pogledi nekdanjega predsednika uprave večkrat pretirano samozavestni. Vprašanje je, ali je bil njegov odnos do lastnikov takšen, kot mora biti. Če nekdo izjavlja, pod katerimi pogoji bo odšel iz družbe, in med te razloge ne uvrsti najbolj evidentnega, to je odločitve lastnikov družbe, ampak kot opcijo navaja le slabe poslovne izide, kriminal in celo, če se bo sam tako odločil, pomeni, da zanj stališče lastnikov Mercatorja sploh ni bilo pomembno. Očitno se korelacije med ključnima lastnikoma in njim niso izkazale za optimalne, zato je pač moral iti. Verjamem pa, če se vrnem k izhodiščnemu vprašanju, da je Janković kot predsednik uprave aktivno sodeloval v dogovorih, kar ne nazadnje tudi priznava, o mogočih oblikah sodelovanja ter povezovanja zlasti z največjimi srbskimi trgovskimi pa tudi z drugimi verigami. Osebnost takšnim povezavam ne nasprotujem, morajo pa sloneti na takšni poslovni politiki, ki je v korist Mercatorja in slovenskih potrošnikov. Sam ne bi privolil v povezave, v katerih bi Mercator izgubljal vpliv ▶

▶ zlasti doma in tudi drugod, vidim pa možnost sinergij v povezovanju, da se Mercator še razširi na te trge. Menim, da pogovori sami po sebi niso škodljivi, seveda pa je mogoče, da so potekali na neprimeren način, kakršen je bil tudi Jankovičev koncept, ki je temeljil predvsem na individualnem in osebnem pogledu. Upam, da pri tem ni bil zanemarjen pogled družbe in slovenskih potrošnikov.

Aktualna je tudi privatizacija energetike, za katero ste že večkrat poudarili, da bo postopna in preiščena. Zanima me, kakšne načrte imate na tem področju?

Kot veste, je vlada lani jeseni imenovala skupine strokovnjakov, ki so do konca leta pripravile strateška izhodišča za privatizacijo, med drugim za področje energetike. Vlada teh izhodišč še ni dokončno obravnavala, zato bi težko podrobneje komentiral predlagane možnosti. Menim pa, da je pri privatizaciji energetskega sektorja treba izhajati iz dveh zelo pomembnih izhodišč. Prvo je, da je treba pred privatizacijo do konca reorganizirati elektroenergetski sektor v skladu s pravili EU, ki vzpostavljajo predvsem večjo preglednost in ločitev poslovnih funkcij elektroenergetskega sistema od javnih funkcij. Drugo pa je vzpostavitev večje konkurence na trgih z električno energijo. Zaradi tega je Evropska skupnost sprejela več direktiv in ukrepov. Tako je treba slovenski energetski prostor najprej prilagoditi tem zahtevam. To je ključni pogoj za izvedbo nadaljnje privatizacije. Drugo je, da želimo s privatizacijo doseči tudi nove naložbene možnosti zlasti v proizvodnjo električne energije in povečati učinkovitost sektorja. Zato si predstavljamo koncept privatizacije z dokapitalizacijo. To pomeni, da ne prodajamo državnih deležev zato, da bi dobili denar za polnjenje proračuna, temveč iščemo dolgoročne partnerje, soinvestitorje za tiste ključne razvojne projekte slovenskih energetskih podjetij, ki bodo zagotavljali varno in zanesljivo preskrbo Slovenije z električno energijo, in poudarjam, po konkurenčnih cenah. Skratka, investicije je treba preveriti z energetskega in ekonomskega stališča in pri tem upoštevati pogoje trajnostnega in okolju prijaznega razvoja.

Ali že imate investitorje?

Imamo. Načrtovanih je kar precej investicij. Ena izmed finančno najzahtevnejših je prav gotovo obnova Termoelektrarne Šoštanj, zgraditev novega bloka 6, kjer ta čas potekajo razprave o njegovi velikosti, ki naj bi se gibala od 400 do 600 megavatov. Na ministrstvu smo že izdali energetske dovoljenje za blok 6 v velikosti 500 megavatov, ta čas pa se opravljajo nekatere študije ekonomske upravičenosti in izvedljivosti za blok v velikosti 600 megavatov. Tu si želimo, da bo projekt ekonomsko upravičen, vzdržen in da bo omogočal njegovo

vo sistemsko umestitev v obstoječi energetski sistem. Poskrbeti moramo tudi za rezervo in za druge vire energije, ki pokrivajo pomanjkljivosti proizvodnje pasovne energije. Če imamo pasovno, moramo imeti še trapezno in vršno energijo, da skupaj sestavimo ugodno bilančno skupino. To je eden ključnih projektov, ki je tudi finančno zelo zahteven. Govorimo o vrednosti blizu 500 milijonov evrov. Zaradi tega si skoraj ne znam predstavljati, da bi lahko investicijo izvedli brez vključitve kapitala iz privatizacije Holdinga Slovenske elektrarne (HSE). Seveda so še nekateri drugi projekti; eni se že izvajajo, eni so še na papirju. Če omenim tiste, ki se že izvajajo, je to prav gotovo veriga spodnjesevskih elektrarn, kjer se ta čas gradi hidroelektrarna Boštanj, ki bo, upam, junija končno v celoti zgrajena in bo polno obratovala v obliki, kot je predvideno. Gradi se hidroelektrarna Blanca, začenejo se graditi hidroelektrarne Krško. V verigi ostajata še dve hidroelektrarni. To pomeni, da bo tudi za ti treba zagotoviti precej denarja. Zato je privatizacija eden od mogočih virov za financiranje tega dela. Gradi se tudi hidroelektrarna Avče, ki je zelo pomembna predvsem za proizvodnjo t. i. vršne in trapezne energije.

ugotoviti, ali so investicije in pod katerimi pogoji okoljsko, ekonomsko in družbeno sprejemljive in izvedljive. Koncesija je prva točka, na kateri se neko podjetje začne z nečim ukvarjati sistematično. Pustimo času čas in na koncu bomo videli, ali so ti projekti sploh realni glede na vrsto pomislekov, ki že danes obstajajo. To bo pač pokazal čas in tudi razprava, ki se je pravzaprav šele začela. Razmišljamo tudi o dodatnih plinskih agregatih, na primer plinsko-parnih v Kidričevem. Tudi v Šoštanju naj bi bili dve plinski turbini kot tehnološka celota z blokom na trda goriva. Ideje so o povezovanju Termoelektrarne Trbovlje v sistem HSE, kar bi pomenilo lažjo možnost posodobitve termoelektrarne. Energetskih projektov je torej kar veliko. Vir za izvedbo pa vidimo tudi v privatizaciji, ne nazadnje v posojilnih potencialih družb.

Tudi s tujim kapitalom?

Tuj kapital je mogoče tudi kot posojilo. Ne nazadnje je že angažiran, saj veste, da Evropska investicijska banka (EIB) že sodeluje pri hidroelektrarni na spodnji Savi in hidroelektrarni Avče. Dolžniški kapital je

Po moji oceni je in smiselno, da Elektrogospodarstvo Slovenije kot podjetje, ki skrbi za daljnovode, ostane v 100-odstotni državni lasti.

Poteka obnova hidroelektrarne Zlatoličje. Z dokončanjem te bo prenovljena cela dravska veriga, kar je izjemnega pomena za slovenski elektroenergetski sistem.

Vlada je podelila koncesije tudi za graditev hidroelektrarn na srednjem delu Save in na Muri. Kaj to pomeni?

To pomeni samo to, da so se podjetja, ki so pridobila koncesijo, začela strokovno in sistematično ukvarjati s temi investicijami. Pripraviti je treba vso dokumentacijo in

seveda na trgu, ki je širši, kot je slovenski. Tudi pri privatizaciji bomo iskali predvsem takšne partnerje, ki lahko pripomorejo k nadaljnjemu razvoju in večji učinkovitosti teh družb. Ti so lahko domači ali tuji. Ne izključujemo nobene možnosti, zato bo tudi privatizacija, kot sem že večkrat dejal, potekala postopno in v luči reševanja odprtih vprašanj. Odprto vprašanje pa je poleg investicij tudi učinkovitejšo upravljanje proizvodnje v elektroenergetskem sektorju. Menim pa, da ta čas ni potrebe po privatizaciji

sistemskega operaterja prenosnega omrežja. Po mojem mnenju je smiselno, da Eles kot podjetje, ki skrbi za daljnovode, ostane v 100-odstotni državni lasti. Pred reorganizacijo ne vidim nobene potrebe niti pri nadaljnji privatizaciji distribucijskih podjetij. Kot veste, so distribucijska podjetja že privatizirana do 20 odstotkov, tako da pravzaprav pozornost namenjamo predvsem privatizaciji proizvodnega sektorja.

Terminal za utekočinjeni plin v Tržaškem zalivu, ki ga nameravajo graditi Italijani, dviguje veliko prahu. Kaj menite vi?

Pri tem moramo videti predvsem dve dimenziji. Nedopustno je, da se v bližini državne meje in v okolju, za katerega vemo, da bo imel poseg v prostor vpliv tudi na slovenski strani, izvaja tak projekt brez partnerstva Slovenije in brez odprtega dialoga. To je velik madež za projekt že v temelju. Mislim, da se bi dalo taktično to speljati veliko bolje. Po prvih informacijah, ki jih imamo o tem, kakšen bi bil vpliv na okolje, bi se zaradi uplinjanja tekočega plina znatno ohladil celoten Tržaški zaliv. Tudi zaradi uporabe nekaterih kemikalij za preprečevanje nastajanja alg se mi zdi takšen poseg odločno nesprejemljiv. Če pa projekt pogledamo samo z energetskega stališča, je vsaka diverzifikacija dostopa do energentov koristna. Ta čas imamo na voljo plin iz Italije, to je alžirski plin, po drugi strani pa ruski plin iz Avstrije. Drugega vira za zdaj Slovenija nima. Z dodatnim virom bi lahko povečali zanesljivost preskrbe Slovenije s tem energentom, kajti če se nam kje pipe zaprejo tako, kot se je to zgodilo na začetku leta v primeru rusko-ukrajinskega spora, bi lahko plin dobivali tudi iz tega vira. Zato se mi zdi smiselna tudi podpora in vključitev Slovenije v načrtovani plinovod iz Hrvaške, to je z otoka Krka proti Madžarski. Podpiramo tudi vnovično idejo graditve plinovoda iz srednje Azije v Avstrijo, tako imenovani Nabucco, v vozlišče pri Baumgartnu. To so projekti, ki omogočajo preskrbo Slovenije s plinom in so s tega vidika energetskega koristni, seveda pod pogojem, da so tudi okoljsko dopustni. Po prvih informacijah načrtovani plinovod v Tržaškem zalivu to ni in v tem je težava. Naša naloga je, da na to opozorimo.

Kako pa je z zakonom o gospodarski zbornici? Zdi se, da se stvari počasi premikajo.

Ko smo prvič predstavili teze o spremembah zbornične zakonodaje, smo bili najprej deležni očitkov, čemu je sploh potrebno, da smo se spravi na subjekt, ki je podpora gospodarstvu, in da je obvezna članarina nujna. Spraševali so nas, ali ne želimo, da zbornica deluje, in govorili, da delamo škodo gospodarskim subjektom, če bomo posegali v ta

zakon. Tak pristop smo želeli spremeniti, zato smo predlagali zakon o gospodarskih zbornicah, s katerim bi zbornično organiziranost na področju gospodarstva urejali z enim zakonom. Seveda smo ga napisali kot alternativo zakonu o GZS. Soglašamo, da bo treba tudi druge zbornice, ki delujejo na področju gospodarstva, prenoviti, jih narediti bolj po meri članstva in razmisliti tudi pri drugih o uvedbi prostovoljnega članstva. Gre za proces, ki ga je treba začeti tam, kjer je problem najbolj žgoč, potem pa ga nadaljevati tudi na drugih področjih.

Kaj pa obrtniki?

Spremeniti nameravamo tudi obrtni zakon. Pri tem želimo prisluhniti obrtnikom in ugotoviti, kakšni so njihovi pogledi na prenavo, kakšen je njihov predlog za znižanje članarine. Minimalna članarina, za najmanjše gospodarske subjekte, bi bila na primer 10 evrov na mesec, kar je še znosno. Za to bi obrtniki dobili splošne usluge, ki jih potrebujejo zaradi informiranosti, povezovanja in skupnega nastopanja, druge storitve, če bodo potrebovali, pa bodo morali seveda dodatno plačati. Tak koncept je po moje dober, zato želimo, da se aplicira,

Kot nevarno za Slovenijo ocenjujem nastop nedefiniranih finančnih ustanov s Kajmanskimi otokovi z zameglenim ozadjem, ki se v javnosti pojavljajo kot morebitni pomembni lastniki.

koncept. Govorili so nam, naj ne delamo tega na vrat na nos. Zaradi tega smo želeli dobiti odgovore na vsa vprašanja, preden predstavimo rešitve. Naredili smo temeljito analizo, anketo in pripravili teze zakona. Moram reči, da je velika večina podprla naše usmeritve. Te pa so bile, da mora biti GZS zasnovana na interesu in prostovoljni odločitvi tistih, ki so vanjo včlanjeni. Ko smo analizirali, kako je to urejeno v Evropi, smo ugotovili, da imajo v državah z višjo gospodarsko rastjo takšen zbornični sistem, kot ga predlagamo, to se pravi, da imajo prostovoljni interesni koncept združevanja. Tudi na Irskem, ki nam je dostikrat za zgled, imajo prostovoljni način združevanja. Najprej so tudi nekatere politične stranke, zlasti LDS in SD, branile obvezno članstvo, ko pa so ugotovile, verjetno so nanje izvajali pritisk podjetniki, ki so jim blizu, da to ni najboljšo, so začeli nekako zagovarjati stališče, zakaj spreminjamo teze samo za delovanje GZS, ne pa tudi za druge zbornice. Seveda je te pomisleke in to taktiko mogoče razumeti, vendar moram reči, da je zdajšnji sistem zborničnega organiziranja parcialen. Pravzaprav za vsako zbornico obstaja svoj

potem pa bomo videli, ali bo dosegel svoj namen ali pa bomo morali tudi obrtno zbornico koreniteje spremeniti. Poudaril bi, da so že teze zakona povzročile veliko dobrega, kajti eni in drugi so začutili, da se morajo spremeniti, da se morajo približati članom, da morajo biti racionalnejši. Verjamem, da bodo tudi v GZS sedaj, ko vidijo, da je zakon v prvi obravnavi sprejet, ponudili svojim članom program, v katerega bodo ti verjeli in ne bodo izstopili iz zbornice. Če pa svojih članov ne bodo prepričali, bodo gospodarski subjekti izkoristili možnost izstopa, to pa bo povzročilo spreminjanje zbornice tako v organizacijskem kot v vsebinskem smislu. Mi si seveda želimo močno gospodarsko zbornico, ki je blizu svojim članom, vendar tako, da so gospodarski subjekti vključeni prostovoljno, ne pa pod prisilo. Zato želimo, da bi GZS sprejela izziv za prenavo in ponudila program, organiziranost in tudi stroškovno vzdržnost prihodnje organizacije, da se bodo gospodarski subjekti čutili z njo povezani. Ponuditi mora torej nekaj, kar bo gospodarstvo sprejelo, ne pa vztrajati pri nečem, kar gospodarstvo zavrača. ■

Grafica Barbara Celjska, 2004

Vrnitev h kulturi

V. M.

Slikar Rudolf Španzel je že več kot tri desetletja nekaj posebnega. Za mnoge je to najboljši slovenski slikar.

Nekateri ga ljubosumno sovražijo, drugi ga častijo zaradi njegovega slikarskega znanja in perfekcionizma. Medtem ko imajo nekateri njegovo slikarstvo za kičasto, drugi vidijo v njem vrnitev k umetnosti, stran od razdrtega sveta.

Rudolf Španzel je v ospredju slovenske likovne ustvarjalnosti že od začetka 70. let. Nje-

gova oljna platna, ki črpajo iz tradicije klasičnega slikarstva, premikajo meje realne upodobitve in z včasih igrivim, včasih rezkim simbolizmom pripovedujejo globoko osebno zgodbo o slikarskem objektu in avtorju samem. S svojim razgibanim slikarskim in grafičnim opusom je presešel tradicionalno okolje likovnega umetnostnega doživetja in trajno zaznamoval slovensko identiteto: njegovi portreti slovenskih velikanov krasijo tolarške bankovce. Čas je torej (bil) za njegovo veliko monografijo, ki je dragocena in estetsko dovršena knjiga za vse likovne in književne sladokusce. Bogato ilustrirano monografijo dopolnjujejo esejistična razmišljanja o avtorjevem delu izpod peres Andreja Medveda (Narcis, v ogledalu), Tarasa Kermaunerja (odnos do Španzlovega slikarstva je preizkus iskrenosti, pristnosti slovenskega pluralizma) in Draga Jančarja (Slike sanjajo o svojem Stvarniku). Monografija, ki jo je Založba Mla-

dinska knjiga napovedovala več let, vendar je zaradi zahtevnosti projekta zamujala, obsega 274 strani velikega nadstandardnega formata (26 x 33,5 cm), tisk je vrhunski; cena 28.700 SIT.

Nepopolno oblikovan biser

Španzlov pogled k starim mojstrom ni nič naključnega, piše Drago Jančar. "Nekdo je omenil, da je to slikarstvo novega baroka. Seveda, če baroka ne razumemo kot nepotrebno preobloženost,

pač pa, kakor so ga razumeli takrat, ko je nastajal. Besedo 'barok' so menda uporabljali juvelirji na Iberskem polotoku, prišla naj bi iz portugalščine in naj bi pomenila grob, nepopolno oblikovan biser.

Barok je silna telesnost, ki rase iz senc in teme in je obsijana z udarci svetlobe od zgoraj, imaginarne in onstranske. In Španzlovo slikarstvo ima s tako opredeljenim barokom marsikaj skupnega, ne samo lazure na njegovih slikah,

Rudolf Španzel

Virtuozova pot

Rojen je bil leta 1948 v Celju, doma iz rudarske Zabukovice. Osnovno šolo je končal v Grižah pri Žalcu in šolanje nadaljeval na Šoli za oblikovanje v Ljubljani. Po končani srednji šoli se je vpisal na Akademijo likovnih umetnosti v Ljubljani, kjer je leta 1971 diplomiral pri prof. Maksimu Sedeju. Študij je nadaljeval na slikarski specialki pri profesorjih Zoranu Didku, Gabrielu Stupici in Janezu Berniku ter grafični specialki pri profesorjih Riku Debenjaku in Marjanu Pogačniku. Od leta 1971 živi in ustvarja kot svobodni umetnik v Ljubljani. Leta 1969 je prejel študentsko Prešernovo nagrado, leta 1985 pa nagrado Prešernovega sklada. Leta 2000 je postal častni občan občine Žalec. Od leta 1972 je imel mnoge samostojne razstave; ob izidu monumentalne monografije je bilo v Narodni galeriji v Ljubljani razstavljenih več njegovih mojstrov, ki si jih lahko zdaj ogledamo v Obalnih galerijah v Kopru in Piranu.

ki prinašajo hkrati ostrino in globino prostora in teles v njih, ne samo mehki impasti /nanosi barvnih plasti/ okrog spečih žensk, ampak predvsem telesnost, ki preko svetlobe v notranjosti slik teži v globino, k skrivnosti sveta. Vendar pa je Španzel slikar 20. stoletja s svojo slovensko in evropsko izkušnjo. Zato so od velikih baročnih kompozicij tu ostali fragmenti. Človek dvajsetega stoletja je razbit in fragmentariziran, zato so Španzlovi detajli kot kosi teles, noge, čevlji, živali, nenavadni predmeti ali pa neznani obrazi kakšnih celjskih knezov. V obraze Celjskih so nemara naseljene poteze sodobnikov, toda to so obrazi, ki prihajajo med nas iz temin preteklosti, na njih so sledovi razvratnega življenja, hrane in pijače, a tudi temni sledovi strasti, intrig, umorov in vseh smrtnih grehov. V Španzlovem slikarstvu se naseljujejo ostanki sveta, ki je bil nekoč celovit ali pa se je vsaj še držal skupaj. To pa ne pomeni, da fragmenti ne težijo k celoti, Španzla vznemirja skrivnostna celota sveta, ki nekje mora biti, pa čeprav v prabitnem kaosu, zanima ga tudi staro slikarstvo, ki je celoto še razumelo

Ostrina spomina, 2004

in od katerega smo podedovali, kot pravi, fantastične stvari."

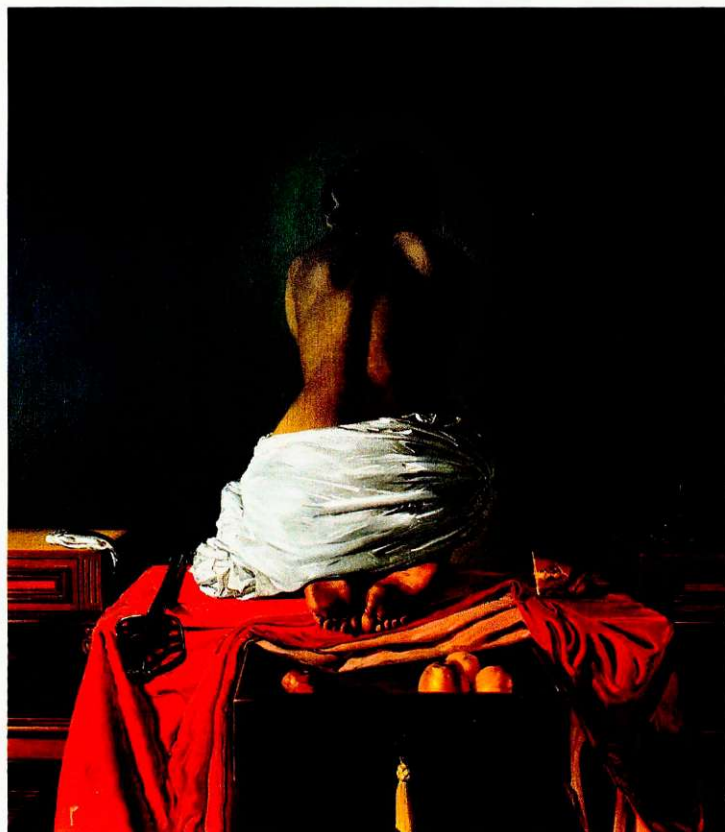
Konec samoslepil Španzlova slikarska govorica v temelju "ruši" moderno slikarstvo zadnjih dese-

letij oziroma celo zadnjega stoletja. Pomen njegovega slikarstva v moderni slovenski umetnosti (ne samo slikarstvu) je v knjigi dobro označil Taras Kermauner: "Ko sem zagledal prvo Španzlovo sliko, me je navdušila. Utelešala mi je prav tisto, kar sem pričakoval: konec eksperimentalizma, inovativizma, abstrakcije; celo obračun z ekspresionizmom, s samo seboj opajajočo se deformacijo (sveta in človeka); vrnitev h kulturi, ki še more zdržati ravnovesje med subjektivnim in objektivnim, domišljijo in dejstvi, možnostjo in željo, znanjem in rezultatom, voljo in močjo. Španzlove slike so mi jasno govorile: ni več razpadanja oblik, norm, razkosavanja, samoslepil, ki ne vedo, da so samoslepile, ker jih napaja neutemeljena, otročja, prazna vera v neskončne človekove zmožnosti. Obnavljajo jo zdrav razum, umerjena skromnost, celo ponižnost pred svetom in drugim. Zapik v neomejeno svobodo."

Moč znanja Slikar ni več opojen od libertinske abstrakcije, od zgolj inoviranja; grabiti za novim in novim in novim. Kaže nemoč abstrakcije. Kaže moč znanja, ki ni le obrtno ali "obrtiško". Znanje je pri Španzlu zveza s svetom,

v katerem je še utemeljevalo, napolnjevalo, celo osmišljalo življenje in mu ni le služilo kot danes. Kdor meni, da pomeni njegova dobra slikarska tehnika znanje njegove posebne iznajdljivosti in celo prekanjenosti, se moti, poudarja Kermauner. Odsotnost barvnega pomeni na Španzlovih slikah sivino današnjosti, s tem natančen odsev sodobnosti. Hkrati pomeni skromnost, opozorilo na to, da človek je in naj bo ponižen, nežen, zadovoljen z danim, ne pa da se peha za osvajanjem vedno novih svetov; ne pa da hoče biti bog tega sveta; ne pa da prikriva resnico današnje oslabelosti za bruhanjem barvitosti, s simuliranjem veličine, z ezoterizmom.

Del klasične Evrope Španzel s svojim slikanjem arheološko odkriva, kar je še zmerom v nas; česar ni uničila ne psevdopolitična ne psevdoestetska ne tehnicistična revolucija. Odkriva plast, h kateri se moramo Slovenci vrniti, če se hočemo ohraniti, razlaga Kermauner, saj je pristna v nas kot ponotranjena in socialno utrjena pomenska – duhovna – struktura naše preteklosti: tišina, mir; družina, zbranost, ponižnost pred absolutnim, zavest lastnih meja, lepota ▶

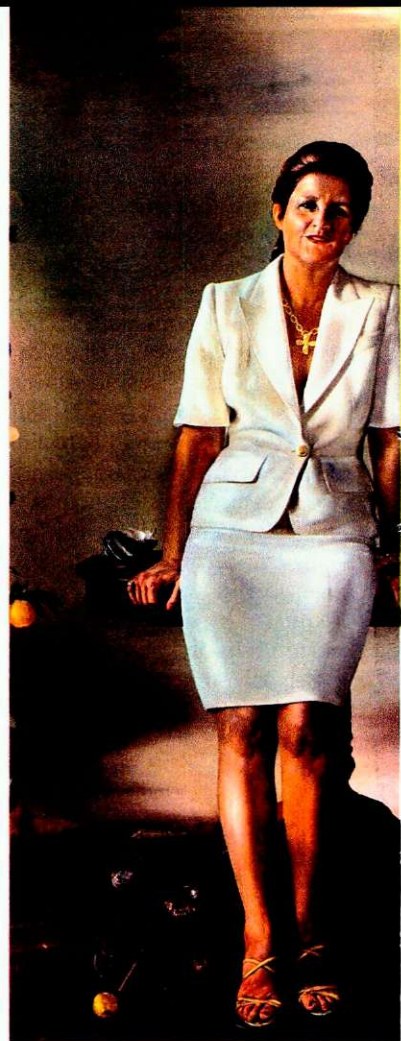
Eva, 1975

Vrtnarjeva hči, 1985

usklajenega sveta. "Bolj kot bomo daleč od Aleksandrov Velikih, od imperatorjev in tostranskih – milenarističnih – vizionarjev, bolje bo za nas; večja bo verjetnost, da bomo kot nacija vzdržali, saj ne bomo le volja, izprožena v prihodnost, ampak izročilo, del klasične in solidne Evrope, lepota družine in uglasbenega sveta."

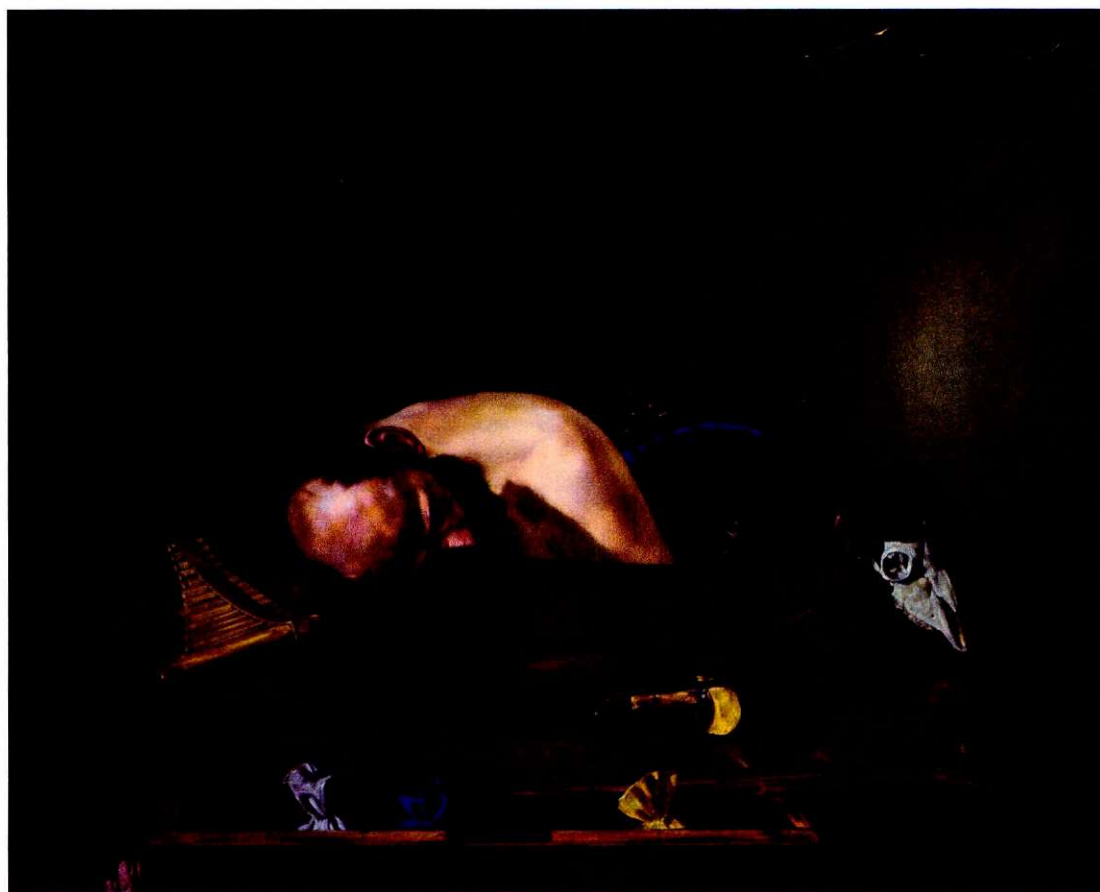
Španzelova aktualnost Španzel uvaja v svet klasike. Španzel je zavestno zapustil svet modernističnega izzivaštva, tveganosti za vsako ceno. Španzel začinja znova zidati svet na točki, kjer je bil še trden: pred impresionisti. V povojnem slovenskem slikarstvu ni nihče tako jasno opozoril na bistveni pogoj slovenske samoohranitve znotraj Evrope kot Španzel s svojim le na videz historicističnim, v resnici pa globoko sodobnim slikarstvom. Njegovo slikarstvo je sodobno zato, ker ne naseda več iluzijam radikalne vsesvobode, ampak se vrača tja in v čas, kjer je bila in ko je bila evropska stavba še trdna; od koder črpa današnja zahodna Evropa. **D**

Piranski zaliv, 1992

Večerja z gospo Anne Baruch, 1987

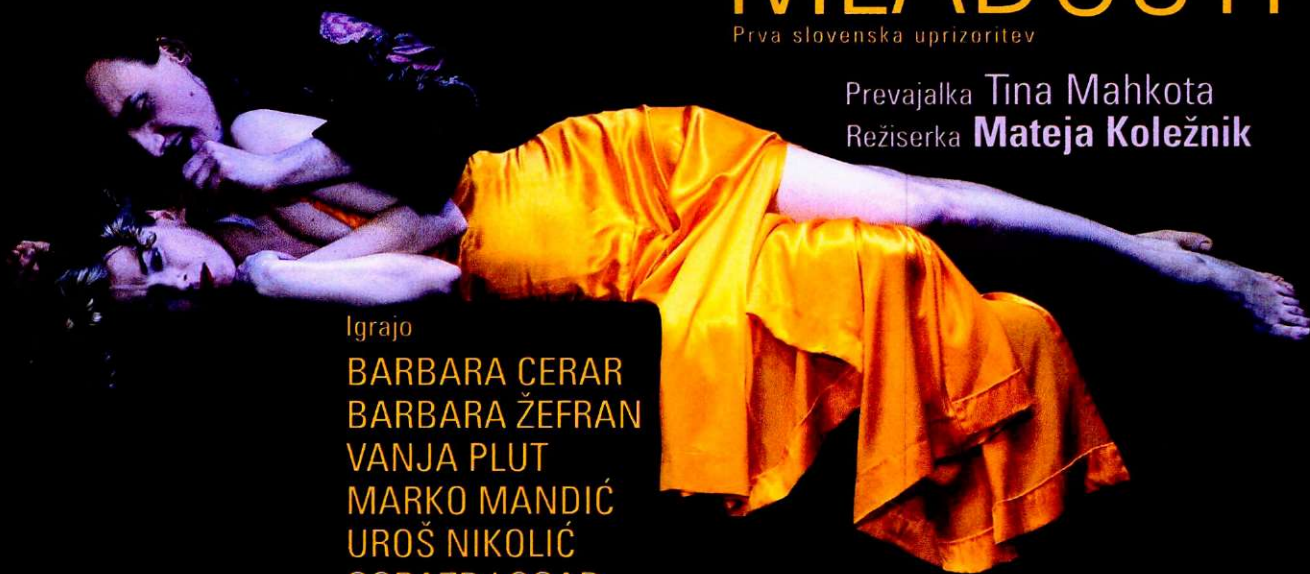
Favn, 1991

DRAMA www.drama.si
SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Ferdinand Bruckner
**BOLEZEN
MLADOSTI**

Prva slovenska uprizoritev

Prevajalka Tina Mahkota
Režiserka **Mateja Koležnik**

Igrajo
BARBARA ČERAR
BARBARA ŽEFRAJ
VANJA PLUT
MARKO MANDIČ
UROŠ NIKOLIČ
GORAZD LOGAR
SAŠA MIHELČIČ

PREMIERA 14. in 15. aprila ob 20.00 v Mali dram

Velika Nedelja

Petra Janša, foto: vir STO/ D. Mladenovič

Velika Nedelja je gručasto obcestno naselje, ki leži ob vznožju Slovenskih goric na vzhodnem robu Ptujskega polja, prek katerega teče reka Drava. Ravninsko območje z rodovitno zemljo daje dobre pogoje za poljedelstvo in živinorejo, gričevnata območja roba Slovenskih goric pa odlične možnosti za vinogradništvo in sadjarstvo. Središče Velike Nedelje je hrib, ki ga lahko že od daleč vidite, ko se peljete s Ptuja proti Ormožu. Pozidan je z mogočnimi stavbami, ki pritegnejo oko marsikaterega popotnika. Prečudovito veduto tako tvorijo cerkev sv. Trojice, grad, župnišče, dve hiši s konca prejšnjega stoletja in šolska zgradba.

»Velika Nedelja naj se imenuje«

Res da je bilo zaradi ugodne prometne lege in odprtosti proti vzhodu to območje naseljeno že v mlajši kameni dobi, v rimski dobi pa je mimo potekala pomembna rimska cesta Poetovio (Ptuj)–Savarina (Sombathely), toda današnje ime kraja je povezano s srednjim vekom, s časom, ko so te kraje branili gospodje Ptujski.

V začetku 13. stoletja je bilo območje med Muro in Dravo mejno območje med rimsko-nemškim cesarstvom in ogrskim kraljestvom. Ta neposeljena zemlja je bila last salzburških nadškofov, v njihovem imenu pa so posest upravljali Ptujski. V tistem času so se vrstili napadi roparskih Ogrov, ki jih niso mogli več obvladovati. **Friderik Ptujski** je zato leta 1190 poklical na pomoč nemški viteški red, ki je močno zaznamoval zgodovino Velike Nedelje.

Nemški viteški red, Deutscher Ritter-Orden, je bil tretji in najmlajši v vrsti viteških redov, ki so nastali kot posledica križarskih vojn za osvoboditev Jeruzalema in drugih svetih krajev v Palestini. Znak njihovega viteštva je bil bel plašč s črnim križem, zato se pojavlja ime **križniki in križniški red**. V svojih pravilih je nemški viteški red združil viteštvo in redovništvo. Poleg navadnih meniških obljub so se nemški vitezi zavezali, da se bodo z mečem bojevali zoper nekristjane. Red je že v 13. stoletju dobil veliko posesti po Evropi, tudi na Slovenskem.

Na prošnjo Friderika Ptujskega je nemški viteški red prišel leta 1199 na območje med Muro in Dravo, kjer so prvo zmagno nad Ogrji dosegli na manjši vzpetini ob izlivu Pesnice v Dravo. Po končani bitki naj bi

po nekaterih zapisih Friderik Ptujski na kraju zasadil v tla, prepojeno s krvjo, zastavo nemškega viteškega reda z besedami: »Na veliko nedeljo je bil ta kraj zavzet in Velika Nedelja naj se imenuje, nemški vitezi pa naj ga v prihodnje varujejo in branijo.« Zaradi bitke na veliko noč so kraj po tem dogodku imenovali latinsko Magna Dominica, nemško Gross Sonntag, slovensko Velika Nedelja.

Nemški viteški red je v zameno za vojaško pomoč dobil od Friderika Ptujskega bogato **darovnico**. V njej so dobili posest Velike Nedelje z okolico in na njej ustanovili redovno postojanko, komendo s hospitalom oziroma bolnišnico Device Marije. Izročil jim je polovico desetine ter cerkev in patronat nad župnijo. Hkrati pa je red zadolžil, da tamkajšnjo neobljudeno zemljo znova poselijo in jo branijo pred ogrskimi vpadi. Kasneje je nemški viteški red dobil tudi patronat nad cerkvijo pri Veliki Nedelji. Sprva skromna redovna skupnost, ki je v začetku imela do deset redovnikov, se je počasi večala in dosegla največji obseg v 15. stoletju, saj so ji posesti podarjale premožne plemiške družine. Velikokrat so bile te darovnice dote za vstop katerega člana družine v red. Komenda Velika Nedelja je obsegala skoraj celotni del vzhodnih Slovenskih goric ter ravninske predele ob Dravi in Pesnici. Ob zemljiški odvezi leta 1848 se je posest komende zmanjšala.

Župnijska cerkev sv. Trojice

Najstarejši znani krstilnik v Sloveniji

Knjiga jezikoslovca Petra Dajnka

Vinogradniška kmetija Kogl

dal prezidati in spremeniti v cerkev, posvečeno Sv. Trojici. Ta ima romansko zasnovo, vendar so jo kasneje prezidavali in dozidavali.

Sestavljena je iz dolge in ozke ladje in dveh prizidanih kapel. Najstarejši del cerkve je romanska apsida, v kateri je romanski krstilnik iz pohorskega marmorja iz druge polovice 13. stoletja. Na njem so upodobljene štiri ženske glave kot simboli štirih rek ali štirih strani neba. Zanimive, ne samo za ogled, ampak tudi za preučevanje srednjeveške stenske poslikave, so freske, odkrite konec prejšnjega stoletja in restavrirane konec leta 2000.

Pred cerkvijo stoji kip Janeza Nepomuka iz 18. stoletja, v neposredni bližini pa je župnišče, ki je bilo zgrajeno v 2. polovici 18. stoletja in ima bogato okrašeno notranjost.

Vinogradništvo in sadjarstvo

Južni del Velike Nedelje leži na ravninskem delu, severni, vzhodni in zahodni del pa se razprostirajo po hribovitem svetu, kar omogoča vinogradništvo in sadjarstvo, s katerima se ukvarjajo skoraj pri vsaki hiši. Predvsem vinogradništvo je zelo intenzivno in priljubljeno. Skoraj vsaka domačija ima vsaj manjši vinograd, veliko pa je tudi vikendov, kjer na manjših in srednje velikih parcelah posamezniki iz bližnje in daljne okolice gojijo vinsko trto. Večino pridelka porabijo za domače potrebe, nekateri manjše količine tudi prodajo.

Velikih pridelovalcev na področju vinogradništva in sadjarstva je malo. Med njimi naj omenimo **kmetijo Meško**, kjer se ukvarjajo predvsem s pridelavo jabolk, in **kmetijo Kogl**, kjer se na veliko ukvarjajo s pridelavo vina. Obe kmetiji sta znani tako v domačem okolju kot tudi širše; s svojimi izdelki nastopata po vsej Sloveniji, izvažata pa jih tudi v tujino.

Zlasti je zanimiva kmetija Kogl, ki se omenja že leta 1542. Sedanja nadstropna zgradba je iz začetka 19. stoletja, saj se kmetija pojavlja na karti iz leta 1820 v župnijski kroniki, ki jo je leta 1838 napisal dolgoletni župnik **Peter Dajnko**, pisatelj in jezikoslovec, znan po pisavi dajnčica, ki je imela posebne znake za šumnike. **■**

Grajsko dvorišče z grbom

Darovnica Friderika Ptujskega iz leta 1222

Nagrobnik Friderika IX., zadnjega gospoda Ptujskega

Križniško oblačilo

Tradicionalna kmečka hiša v grajskem muzeju

Muzej na gradu Upravno središče komende je bil velikonedeljski grad. Prvič se omenja v 13. stoletju in je ostal vse do 17. stoletja razmeroma skromen. Grad je imel pomembno vlogo pri obrambi proti Ogom in Turkom in v bojih s Kruci. V začetku 17. stoletja je doživel temeljito prenovo in razširitev. Ima renesančno zasnovo in je bil kasneje še baročno prezidan. Danes je jedro gradu dvonadstropna štirikotna stavba, okrepljena s štirimi okroglimi stolpi. V notranjem dvorišču je velik baročni vodnjak s kamnitim vencem in železno konstrukcijo. Na tleh je iz kamnov sestavljen križ, znak nemškega viteškega reda.

Obiskovalci velikonedeljskega gradu si lahko ogledajo stalno razstavo Velika Nedelja skozi stoletja in etnografsko razstavo. V etnološki zbirki so razstavljeni predmeti materialne, duhovne in socialne kulture s celotnega območja občine Ormož. V šestih prostorih so razstavljene muzealije, ki segajo v obdobje od druge polovice 19. stoletja in predstavljajo način življenja in kulturo domačinov. Kot posebnost Ormoških goric so slikovno predstavljene vinske kleti ali zidanice, imenovane klecaje. Grajene so iz lesa in ilovice, krite s slamo, njihova posebnost so tudi dvojna vrata: notranja hrastova in zunanja mrežasta. Tradicionalne ormoške pustne maske, kot so rusa, kokot, picek, ciganka, medved, pokac in njihov spremljevalec, so razstavljene na stopnišču velikonedeljskega gradu.

V grajski kapeli, ki jo krasí bogato okrašen baročni strop, sta razstavljeni kamniti gotski plastiki sv. Marjete in neznane svetnice iz začetka 15. stoletja.

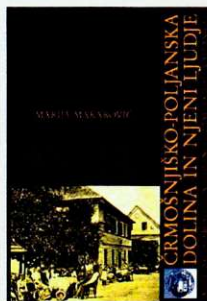
Cerkev Svete Trojice Nemški križniški red je na tem območju opravljal tudi dušnopastirsko delo. Velika Nedelja je bila pražupnija. Na mestu današnje cerkve je že leta 1199 stala kapelica. Friderik Ptujski jo je kasneje

Črmošnjiško-Poljanska dolina

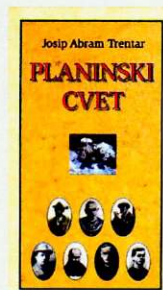
1.

Založba ZRC

Etnografinja Marija Makarovič v knjigi *Črmošnjiško-Poljanska dolina in njeni ljudje* s stvarnimi in neposplošenimi, nemalokrat le fragmentarnimi podatki osvetljuje življenje in kulturo Kočevarjev v Črmošnjiško-Poljanski dolini, kjer so živeli skoraj pet stoletij in med drugimi kulturnimi sestavinami ohranili tudi svoj iz nemščine izpeljani govor. V prvem delu je predstavljena Črmošnjiško-Poljanska dolina v času in prostoru, v drugem je nanizanih osemnajst življenjskih pripovedi, ki jih je prispevalo trinajst Kočevarjev staroselcev in pet Slovencev. Večina Kočevarjev so leta 1941 preselili v spodnje Posavje, po koncu vojne pa so se izselili ali bili pomorjeni. Delo, ki je bogato ilustrirano, bo pripomoglo k spoznavanju življenja v dolini, kamor so se v opuščene kočevarske domove naselile slovenske družine

1.

2.

3.

4.

Trgovina v Dubrovniku

Filozofska fakulteta

V zbirki *Razprave Filozofske fakultete* je izšlo delo zgodovinarja Ignacija Vojeta *Poslovna uspešnost trgovcev v srednjeveškem Dubrovniku*. Delo, ki je sad dolgoletnega raziskovanja, je napisal na analizi obsežne serije notarskih knjig, v katerih so vpisane zadolžnice v trgovske in obrtne posle vpletenih ljudi. S tem je omogočil vpogled v obseg trgovske dejavnosti Dubrovnške republike v zadnjih stoletjih srednjega veka. Mobilnost, iznajdljivost in podjetnost je Dubrovčane poslovno povezala z Bosno, Srbijo, italijanskimi Markami, Dalmacijo, istrskimi mesti vse do našega ozemlja. S to knjigo je slovenski avtor posegel v problematiko, ki je, čeprav tudi povezana s slovenskih prostorom, daleč od vprašanj, s katerimi se ukvarjajo slovenski zgodovinarji.

Planinski cvet

2.

Mohorjeva družba Celje

Josip Abram Trentarski (1875–1938) je bil duhovnik, pisatelj in organizator. Med študijem se je srečal z dr. Janezom Ev. Krekom, ki je zapustil v njem neizbrisen spomin. Domoljubje je Abrama že v gimnaziji pridružil Kreku, Cirilu Vugi in Antonu Breclju v pisani besedi. Bovška in trentarska doba službovanja sta pomenili zanj tesen stik z gorskimi svetom. V knjigi *Planinski svet* je Jožko Kragelj, velik poznavalec Abrama (o njem je napisal tudi biografijo), objavil njegove spise o Kreku, ki ga je dobro poznal; za knjigo je napisal tudi

spremnjo besedo. Ko je bil župnik v Novakih in je zbolel za tuberkulozo, se je zdravil pri Kreku na gorski župniji Prtovč pod Ratitovcem. Krek ga je navdušil za ukrajinskega pesnika Tarasa Ševčenka, ki ga je nato v Trenti prevajal. Objavljen je tudi zapis o stikih dr. Antona Mahničiča s Krekom.

Sufijska modrost

Založba Amalietti

Brez duhovne rasti kot njene nadgradnje se osebna rast prej ali slej ustavi. Sufijski pogledi na duhovno rast so brezčasni in vselej veljavni. Knjigo *Tkalci duha* sestavljajo izbrana pričevanja različnih sufijskih mislecev, med njimi pesmi in misli velikega srednjeveškega perzijskega mističnega pesnika Dželaludina Rumija (1207–1273) in učenje pakistanskega glasbenika in sufija Inajata Khana, ki je na začetku 20. stoletja Zahodu prvi predstavil sufizem. Tretji avtor je Džemal Abdel Hamza – pravzaprav Peter Amalietti –, ki opisuje svoja doživetja v Afganistanu v drugi polovici sedemdesetih let, ko je postal eden prvih novodobnih slovenskih sufijev.

Orožništvo na Kranjskem

3.

Zveza zgodovinskih društev

Zveza zgodovinskih društev Slovenije je v zbirki *Knjižnica Kronike* izdala knjigo Pavleta Čelika *Orožništvo na Kranjskem (1850–1918)*. To je že njegova četrta knjiga o zgodovini varnostnih sil na Slovenskem: začel je z milico v obdobju 1945–1990 (*Policaji*, 1991) in nadaljeval z obdobjem med obema svetovnjima vojnoma, ki je izšlo v dveh knjigah *Slovenski orožniki* (2001) in *Slovenski stražniki* (2002). Ostalo mu je še prvo, časovno najdaljše obdobje avstrijskega cesarstva v letih 1850–1918, od vzpostavljanja orožništva kot varnostne sile pa do razpada monarhije. Snov je razdelil v vrsto krajsih poglavij in podpoglavij, kar je za bralca zelo pregledno in prijazno. Začne z opisom okoliščin, ki so sredi 19. stoletja

vplivale na nastanek orožniške službe, prikaže vzpostavljanje orožništva na Kranjskem, vzpone in padce itd. Na podlagi bogatega arhivskega gradiva je prikazal vse vidike (zakonske, organizacijske, finančne, politične) te pomembne varnostne službe.

Zora

ZTT, Trst

Pod naslovom *Zora* je tržaška publicistka Lida Turk napisala pretresljivo pripoved o času, ki je bil poln idealizma, porojenega iz narodnih in človeških zatiranj (v času fašizma na Primorskem) in poln predstav (tudi varljivih) o boljši prihodnosti. Mlada Tržačanka Zora Perello se je vpletla v krog tržaških komunistov, nad katerimi so fašistične oblasti zaradi njihovih akcij hitro nastopile z represijo. Zaprla so jo dvakrat, drugič septembra 1942. V Rimu so jo obsodili na trinajst let zapor. Po kapitulaciji Italije se je vrnila v Trst, odšla k partizanom v Brkine in se tam poročila s partizanskim komandirjem Albertom Godino. Ločili so ju, njo poslali v Trst, vendar so jo Nemci aretirali, hudo mučili in poslali v taborišče Ravensbrück, kjer je umrla, stara 22 let. Lida Turk je zgodbi mlade revolucionarke vestno sledila skozi pripovedi in pisma njenih sotovarišic.

Ideje

4.

Založba Mladinska knjiga

Bogato ilustrirana knjiga *Ideje*, ki so oblikovale svet prikazuje zgodovino več kot 175 najpomembnejših idej, ki so vplivale in spremenile naše življenje. Razdeljena je na sedem poglavij (od 30.000–10.000 pr. Kr. do 1900–2000). Na začetku vsakega poglavja je uvod v določeno zgodovinsko obdobje, nato so po kronološkem vrstnem redu predstavljene ideje. Besedilo dopolnjujejo barvne in črno-bele fotografije ter okvirček, v katerem so navedena dodatna gesla, ki jih je treba prebrati. Knjiga ponuja zanimivo in poučno branje.

KNJIGI MESECA APRILA**Premiki****Avtor: Janez Janša.**

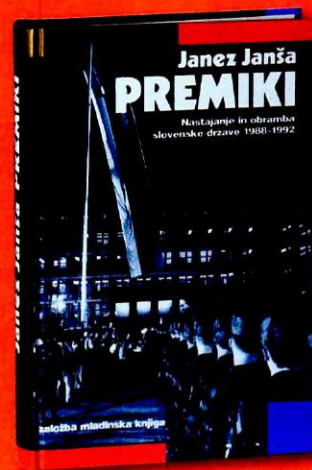
Premiki so ena najuspešnejših slovenskih knjig (61.000 prodanih izvodov). V njej je Janša prikazal svojo aretacijo leta 1988, razloge zanjo in sile v ozadju. Sledijo poglavja o odboru za varstvo človekovih pravic, pripravah na volitve leta 1990, razorožitvi TO in o MSNZ, plebiscitu, osamosvojitvenih dilemah, o vojni za Slovenijo in umiku JLA ter o ugašanju Demosa.

Obseg: 363 strani. Format: 15,5x23,5 cm. Trda vezava.

Redna cena: 2.200,00 SIT/9,18 EUR

25 % popusta: 1.650,00 SIT / 6,88 EUR

35 % popusta: 1.430 SIT / 5,96 EUR (naročniki Demokracije)

USPEŠNICA**Okopi****Avtor: Janez Janša.**

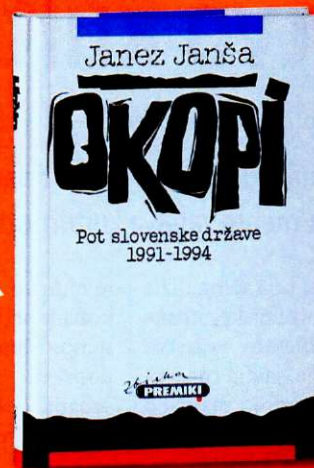
Okopi so izšli leta 1994 in so tudi bili uspešnica (prodanih 17.000 izvodov). Tu Janša opisuje revolucijo, komunistično tajno policijo, povojne pomore in diktaturo, vlogo Mačka in Ribičiča, zatrt Kavčičev poskus liberalizacije, ozadje izdaje njegovih spominov, odpiranje Mačkovega zaprtega območja na Kočevskem ter dogajanje leta 1993 in 1994, ko so stare strukture odstranile Janšo.

Obseg: 309 strani. Format: 16,5x24,5 cm. Trda vezava.

Redna cena: 2.200,00 SIT/9,18 EUR

25 % popusta: 1.650,00 SIT / 6,88 EUR

35 % popusta: 1.430 SIT / 5,96 EUR (naročniki Demokracije)

USPEŠNICA

Pri nakupu obeh knjig meseca aprila
vam priznamo **30% POPUST**

zato boste zanj odšteli le **3.080,00 SIT / 12,85 EUR.**

Naročniki tednika Demokracija pa
boste deležni **40% POPUSTA**

zato boste za knjigi odšteli le **2.640,00 SIT / 11,01 EUR.**

Akcijna ponudba velja do 30. aprila 2006. Obvestilo potrošnikom: Informativne cene v evrih so preračunane iz tolažarskih cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Naročam knjigo Okopi Število izvodov: _____

Naročam knjigo Premiki Število izvodov: _____

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov: **Demokracija, p.p. 4315, 1000 Ljubljana ali na faks 01 43 45 462.**

Naročila sprejemamo tudi po **e-pošti knjigarna@demokracija.si** ali po telefonu **01 43 45 463.**

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Zakon mora upoštevati tudi ljudi, ki živijo v spomeniško varovanih hišah.

Varstvo kulturne dediščine

Lucija Horvat, foto: Gregor Pohleven

Slovenija bo kmalu dobila nov zakon o varstvu kulturne dediščine, s katerim bi izboljšali obstoječe instrumente varstva kulturne dediščine in dodali nekaj novih.

Novi zakon bo racionaliziral organizacijsko strukturo subjektov varstva kulturne dediščine. Javna razprava, ki je prinesla zadnjo različico osnutka zakona o varstvu kulturne dediščine, se je končala 22. marca. Z ministrstva za kulturo so sporočili, da je priprava novega zakona o kulturni dediščini v sklepni fazi in je vanj treba vključiti le še predloge in dopolnitve različnih strok. Temeljni kontekst integralnega varstva kulturne dediščine so sprejeli tudi etnologi in kulturni antropologi, čeprav

je njihovo stališče do osnutka zakona v sedanji obliki precej kritično. Menijo, da je treba zakon popraviti, sicer bi lahko v svoji sedanji obliki kulturni dediščini povzročil veliko škodo.

Popravki so nujni Svoje stališče so učitelji, sodelavci in študenti Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, oblikovali na javni razpravi 28. marca na oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo. Na javni razpravi so ugotovili, da zakon na nepremišljen način meša upravne in strokovne funkcije in ponekod postavlja upravne nad strokovne odločitve ali onemogoča avtonomno strokovno presojo. Med najpomembnejšimi pripombami glede osnutka zakona o kulturni dediščini je še dejstvo, da je iz opredelitve kulturne dediščine izginil njen etnološki in antropološki pomen, ki ga navaja tudi Konvencija o varovanju svetovne kulturne dediščine organizacije UNESCO iz leta 1972, in da je osnutek zakona v podrobnostih protisloven. »Če

Nekateri objekti propadajo tudi zaradi pomanjkljive zakonodaje.

osnutek ne bo popravljen, bo zakon kulturno dediščino ohranjal samo v smislu konserviranja za prihodnje rodove, zaviral pa bo njeno ohranjanje v danem okolju, ker ni zasnovan razvojno in ne predvideva revitalizacije kulturne dediščine,« je zapisano v stališču OEiKA, ki ga je posredoval izr. prof. dr. Rajko Muršič, predstojnik oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo.

Zakon v zdajšnji obliki ne upošteva vloge nosilcev kulturne dediščine, ljudi, ki živijo v objektih, razglašeni za kulturno dediščino

in je njihovo vzdrževanje zahtevnejše. Brez finančnega in razvojnega stimuliranja bo del dediščine, ki ga ljudje uporabljajo v vsakdanjem življenju, propadel. V osnutku zakona manjka opredelitev nacionalnega pomena kulturne dediščine, vsebovani pa so nekateri strokovno neustrezni pojmi. Po mnenju etnologov in kulturnih antropologov v zakonu niso potrebne posebne opredelitve arheološke in zgodovinske kulturne dediščine, saj zadostujejo opredelitve nepremične, premične in nematerialne kulturne dediščine. Tudi sami vidiki varovanja kulturne dediščine niso premišljeni, saj nekaterih sestavin nematerialne kulturne dediščine, kot so ljudska glasba, ples, jezik, večine in znanja, ni mogoče ohranjati v muzejih.

Zakon bodo prilagodili Pripomb k zakonu je s strani etnologov in kulturnih antropologov še več. Na ministrstvu za kulturo povzema njihovo mnenje in sporočajo, da bodo zakon spremenili, ker se zavedajo, da »kulturno dediščino zapuščamo zanamcem zato, ker ima nacionalni oz. državni pomen

Vasko Simoniti

ali ker označuje ustvarjalnost in življenje vseh etničnih skupin na ozemlju Republike Slovenije«. Z etnologi so se srečali na delovnem sestanku v sredo, 5. aprila, in na njem so se pogovorili o njihovih pripombah. Po pričakovanjih sta obe strani stališča glede zakona uskladili. Med drugim namerava ministrstvo za kulturo v zakon o varstvu kulturne dediščine, ki bo pripravljen za obravnavo na vladi v drugi polovici leta 2006, vključiti tudi finančne in sorodne spodbude za vlaganje v kulturo. **D**

Andersenove nagrade 2006

Dobitnika Andersenove nagrade 2006 Mednarodne zveze IBBY (International Board on Books for Young People) za pisanje oziroma ilustracijo sta novozelandska pisateljica Margaret Mahy in nemški ilustrator Wolf Erlbruch. Nagrado bosta prejela na slovesnosti ob začetku kongresa mednarodne zveze IBBY 20. septembra v Pekingu. Margaret Mahy si je Andersenovo nagrado 2006 za pisanje prislužila zaradi razpoznavne in izvirne uporabe jezika, ki je čaroben in bogat v poetičnih prisposodobah ter nadnaravnih elementih. Njena dela vsebujejo bogato, skrivnostno, a hkrati izrazito osebno metaforično areno za izražanje in podoživljanje otroštva in mladosti. Otroci in odrasčajoča mladina vsega sveta jo poznajo tudi po pesmicah. Dobitnika Andersenove nagrade 2006 za ilustracijo Wolfa Erlbrucha je žirija označila za velikega inovatorja na področju ilustracij za otroke in mladino. Njegovo delo odlikuje predvsem kombinacija risarskih načinov 19. in 20. stoletja ter vedno nove

Margaret Mahy

tehnike ilustracije, s katerimi pritegne pozornost otrok vseh starosti. Včasih je preprost, drugič zapleten, a vedno igriv, šegav in filozofski, je zapisano v utemeljivi nagrade. Mednarodna zveza IBBY deluje od leta 1953, njen namen pa je povezovati ljudi iz najrazličnejših dežel, ki si prizadevajo, da bi mlade spodbudili k branju in da bi bile knjige dostopne vsem branja željnim otrokom. Vanjo je vključenih 67 nacionalnih sekcij v vseh celin, od leta 1992 tudi slovenska. L. H.

Digitalizirana dediščina

Iz Narodne in univerzitetne knjižnice (NUK) v Ljubljani so sporočili, da bo evropska komisija financirala ustanovitev evropske mreže centrov za digitalizacijo, s čimer želi pospešiti digitalizacijo evropske kulturne dediščine. Pripravila bo dokumente za varstvo pravic, ki izhajajo iz intelektualne lastnine v digitalni knjižnici. NUK je polnopravna članica platforme

Evropska knjižnica (The European Library), ki predstavlja temelj za načrtovanje evropske digitalne knjižnice. NUK je v Sloveniji nosilec projekta digitalizacije in koordinator pri graditvi digitalne knjižnice Slovenije – dLib.si. Uporabnikom je ta čas že na voljo portal Evropska knjižnica, prek katerega je mogoče iskati po zbirkah 45 evropskih nacionalnih knjižnic, tudi NUK. V petih letih naj bi bilo prek evropske digitalne knjižnice, ki naj bi se razširila tudi na muzeje, arhive in druge knjižnice, morda celo založnike, dostopnih najmanj šest milijonov knjig, dokumentov in drugih del s področja kulture. Evropska digitalna knjižnica bo namenjena evropskim uporabnikom. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 13. 4.

19.00 Cankarjev dom: Predavanje v okviru Festivala argentinske kulture: O sodobni argentinski književnosti. Predava: Marko Jenšterle.

19.30 Cankarjev dom: Zagrebška filharmonija, Milan Horvat, dirigent

20.00 SNG Opera in balet Ljubljana: Premiera: Giacomo Puccini, La Bohème. Slovito opero o življenju pariških boemov, ki jo je skladatelj zasnoval po literarni predlogi kot pretresljivo zgodbo, je v tokratni uprizoritvi režiral Vinko Möderdorfer. Dirigiral bo Loris Voltolini. Opera bo izvedena v izvirmiku s slovenskimi podnapisi.

20.00 MGL, Mali oder: H. Müller: Kvartet

PETEK, 14. 4.

Od 9. do 14. ure KUD France Prešeren: Območno srečanje otroških in mladinskih lutkovnih skupin

19.30 Cankarjev dom: Zagrebška filharmonija, Milan Horvat, dirigent

20.15 Cankarjev dom: Neisha. Gostje: Vlado Kreslin in Bojan Cvetrežnik z godalnim kvartetom

SOBOTA, 15. 4.

16.00 Slovenska kinoteka: Retrospektiva nemškega povojnega filma »Po vojni, pred zidom« s tremi filmi

19.00 Teater Komedija: B. Slade: Ob istem času enkrat drugič. Igrata: Polona Vetrin in Ivo Ban.

20.00 Gledališče za otroke in mlade: Folklorna prireditev društva Liljan

NEDELJA, 16. 4.

11.00 Narodni muzej Slovenije: Zakladi Narodnega muzeja Slovenije: Javno vodstvo po razstavi. Predstavljeni so najiminennejši arheološki predmeti od starejše kamene dobe do visokega in poznega srednjega veka.

PONEDELJEK, 17. 4.

20.15 Cankarjev dom: Cezaria Evora. Je glasbenica z Zelenortskega otočja, ki je s svojim izjemnim glasom v začetku devetdesetih zaslovela po vsem svetu. V CD bo predstavila skladbe z jubilejnega, desetega albuma.

TOREK, 18. 4.

19.00 Cankarjev dom: Predavanje: Deformacije življenjskega prostora. Predava: dr. Branka Berce Bratko.

19.00 Cankarjev dom: Predavanje: Andrea Mantegna: Predava Grazia Agostini (Italija).

19.00 Slovensko mladinsko gledališče: B. Strauss: Ena in druga

20.00 MGL, Mali oder: J. Prideaux: Gospodinja

SREDA, 19. 4.

18.30 Cankarjev dom: J. L. Borges, A. B. Casares, J. Cortazar, literarni večer

19.00 Slovensko mladinsko gledališče: T. Štivičič: Fragile

20.00 Franciškanska cerkev: Martina Okoliš: orgle. Lucijan Cetin: orgle. Iz cikla: »Mladi mladim«

20.00 Festivalna dvorana: Pihalni orkester Bežigrad

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Šepetajoče grožnje

Monika Maljevič

Najstnica Jill namerava preživeti miren večer v razkošni hiši, kjer pazi na otroka bogatega para. Toda večer se kmalu spremeni v nočno moro.

Po telefonu jo začne nadlegovati neznanec, v hiši in okolici pa se začnejo pojavljati skrivnostni zvoki. Ko spozna, da to ni samo potegavščina prijateljev, pokliče policijo, ti pa ji povejo, da klici prihajajo od nekod znotraj hiše ...

Leta 1978 so posneli za takratni čas enega najgrozljivejših filmov, zaradi katerega je varuške po vsem svetu grabila brezglava panika. V *When a Stranger Calls* so nastopili mlada, prestrašena varuška, ne-prestano zvoneči telefon in šepetajoče grožnje. To je bila zasnova za eno najbolj napetih srhljivk vseh časov. Carol Kane je igrala vlogo varuške, ki jo v nedogled trpinčijo telefonski klici moža brez obraza: "Si pogledala, kako je z otrokom?" Film, ki ima od takrat kulturni status, je dvignil raven psiholoških trilerjev in nakazal smerice za vse prihodnje filme tega žanra.

Več kot četrto stoletja kasneje se je Ken Lemberger začel zanimati za filmske priredbe. »Ko sem zapuščal Sony, sem vprašal Amy Pascal, ali mi dovoli pobrskati po filmski knjižnici kot tudi po opuščeni lastniških dosjehih. Hotel sem najti materiale za nove priredbe. Iskal sem filme, ki komercialno niso bili strašansko uspešni, in prvi, ki je pritegnil mojo pozornost, je bil *When A Stranger Calls*. Spomnil sem se, da verjetno nisem še videl bolj srhljivih prvih dvajset minut filma, kot so bile v tem filmu.«

Lemberger je zamisel predstavil Clintu Culpepperju in skupaj sta ugotovila, da so v prvem filmu dejansko v enega združeni trije filmi in da se bo njuna priredba osredinila na zelo srhljiv začetek, ki se ga spomni večina ljudi. To je bil načrt, po katerem se bo znova napisala zgodba.

Nato sta Lemberger in Culpepper prek agenta poklicala scenarista Jake

When a Stranger Calls

Režija: Simon West

Scenarij: Jake Wade Wall, po zgodbi Steva Feke in Freda Waltona

Produkcija: John Davis, Ken Lemberger, Wyck Godfrey

Igrajo: Camilla Belle, Tommy Flanagan, Tessa Thompson, Brian Geraghty, Clark Gregg, Derek de Lint, Kate Jennings Grant, David Denman

Premiera: 13. 4. 2006

Distribucija: Continental Film

Wade Walla. Napisal naj bi osnutek za *When A Stranger Calls*.

»Od izvirnika sem se spomnil samo varuške, telefonskih klicev in tega, da mi je bil všeč,« pravi scenarist. »Ko sem ga znova gledal, sem spoznal, da sem si zapomnil samo prvi del, oziroma kako srhljiv je bil. Prvo noč, ki sem jo prebil v sestrični hiši, me je vznemiril vsak zvok – prižiganje in ugašanje hladilnika, veter, vse. Poskočil sem ob vsakem šumu in počutil sem se trapasto, ker sem spal v zgornjih prostorih in se nisem upal iti dol po kozarec vode, ker me je bilo tako strah.« Njegov končni predlog je bil razrezati celoten film in na podlagi sijajne zamisli – dekle, ki je samo v nenavadni hiši – posneti celovečerec.

»Ljudi najbolj prestraši pričakanje strahu in njihova lastna domišljija. Tisto, kar si predstavljate v svoji glavi, je verjetno srhljivejše od sekire ali moškega, ki v rokah drži okrvavljeno glavo. Pri tem me je resnično navdihnili Hitchcock. Če se spomnite prizora pod prho iz Psiha, se boste spomnili nekaj kapljic krvi v odtočku, kar je bilo grozljivejše, kot če bi videli, kaj se je zgodilo. Tujec je moral biti podoben temu.«

Ko pokliče tujec ostaja zvest bistvu namere izvirnika – na smrt prestrašiti občinstvo. »Posneli smo srhljivko, ki vas bo zares prestrašila,« pravi John Davis. »In če smo delo korektno opravili, boste po ogledu po mojem mnenju bolj težko zatisnili oči.«

Karavla

V mali karavli na jugoslovansko-albanski meji se dolgočasi nov rod vojakov, ki predvsem čakajo, da se jim izteče obvezno služenje vojaškega roka.

Leto 1987, majhna vojašnica JLA na meji med Makedonijo in Albanijo. Vodi jo vedno opiti poročnik Safet, ki se odloči razglasiti izredno stanje in si zato izmisli, da albanska vojska pripravlja napad na Jugoslavijo – samo zato, da bi prikril svojo bolezen in odložil odhod domov. Stvar kmalu uide iz pod nadzora, saj častniki ne ločijo med lažjo in resnico, vojaki pa se odločijo pobegniti iz te norišnice.

Piše se poletje 1987 in ne slutijo, da bodo kmalu spet oblekli uniforme in odšli v vojno, kajti državi, ki se je imenovala Jugoslavija, so dnevi že šteti. A tega takrat še nihče ni mogel vedeti.

Običajen vojaški vsakdanjik poruši splet nenavadnih okoliščin. Frustrirani in vselej pijani poročnik Safet Pašić začuti čudno bolečino pod trebušno

prepono. Na pomoč pokliče edinega zdravnika med vojaki Sinišo Siriševića, ki v popolni diskretnosti ugotovi, da gre za spolno bolezen. Poročnik noče, da bi njegova žena kar koli posumila, in išče razlog, da mu ne bi bilo treba zapustiti vojašnice. Sklene razglasiti izredne razmere, češ da albanska vojska pripravlja napad na Jugoslavijo. Farsa preraste v vojno psihozo: vojaki kopljejo jarke, Pašić je iz dneva v dan bolj neobvladljiv. Siniša se spusti v nevarno ljubzensko avanturo, njegov najboljši prijatelj Ljuba Paunović pa sklone brezpogojno oditi iz vojske. Stvari jim počasi začnejo uhajati iz rok ... Film se loteva ne tako oddaljene preteklosti brez nostalgije in sovraštva. Karavla je komedija o ljudeh, ki jih le še korak loči od tragedije.

Karavla

Režija: Rajko Grlić

Scenarij: Rajko Grlić po romanu Ante Tomića „Ništa nas ne smije iznenaditi“

Produkcija: Ademir Kenović

Igrajo: Toni Gojanović, Emir Hadžihafizbegović, Verica Nedeska - Trajkova, Bogdan Diklić, Igor Benčina, Sergej Trifunović

Premiera: 13. 4. 2006

Distribucija: Cinemania group

Na kratko

Nemška igralka **JULIA JENTSCH** spet nastopa v vojnem filmu: po vlogah v Propadu, filmu o Hitlerju, in v filmu Sophie Scholl – zadnji dnevi, ki je bil med drugim nominiran za oskarja, ta čas v Pragi stoji pred kamero v vlogi učiteljice telovadbe, sudske Nemke. Češki režiser Jirži Menzel s 27-letno igralko iz Berlina snema film po pikaresknem romanu Stregel sem angleškemu kralju češkega pisatelja Bohumila Hrabala. "Za neko vlogo se odločim, kadar se mi ponujeni lik zdi zanimiv, ne pa če gre za film o tretjem rajhu," je dejala Jentschova. "Scenarij za ta film je bil najboljši, kar jih je bilo ponujenih, kajti v filmu bo veliko povedanega samo s podobami." V nasprotju z drugimi filmi pri 68-letnem Menzlu ni vse ubito z besedičenjem, meni igralka in pojasnjuje: "Veliko stvari ostane neizrečenih, kar imam rada." Stregel sem angleškemu kralju velja za veliki evropski roman.

Eden od tehnikov za specialne efekte, ki je pri snemanju novega filma **TOMA CRUISEA** Misija nemogoče III (Mission Impossible III) utrpel opekline tretje stopnje, je vložil zahtevek za odškodnino. Steven Scott Wheatley namreč toži ameriško producersko hišo Paramount Pictures in producenta Cruise/Wagner Productions, podjetje hollywoodskega igralca Toma Cruisea (43), zaradi malomarnosti. Na kraju snemanja je junija pomotoma eksplodiralo vozilo s "pirotehničnim materialom", tako da je tožnik dobil opekline na 60 odstotkih telesne površine, je navedeno v civilni tožbi, vloženi na enem od sodišč v Los Angelesu. Wheatley zahteva odškodnino za bolečine, poravnavo izpadle plače in pokritje stroškov zdravljenja.

Ameriški igralec **TOM HANKS** bo igral oglasnega menedžerja, ki je izgubil službo in družino in za preživetje konča za pultom bara Starbucks. Film bo režiral Gus van Sant, sloni pa na bodočem avtobiografskem romanu Kako mi je Starbucks rešil življenje, za katerega je studio Universal Pictures že odkupil avtorske pravice. Kavni bari Starbucks so v Združenih državah pravicata institucija, saj jih je vseh več kot 7.000. Pisec avtobiografije Michael Gates Gill je nekdanji uslužbenec podjetja J. Walter Thomson, pristojen za oglaševanje, ki se je zaposlil v kavnem baru, ko je izgubil službo, poleg tega pa se je zaradi ljubzenske avanture še ločil. Tom Hanks bo producent skupaj z Garyjem Goetzmanom, partnerjem v producerski hiši Playtone.

107.8 MHz
radio
velenje

www.radiovelenje.com

03/ 897 50 03

Zabava se nadaljuje

Tekst in foto: Matej Mihinjač

Kia rio 1,4 5v EX challenge

Ne dogaja se pogosto, da je novi model avtomobila manjši od svojega predhodnika. No, videti je, da je bilo Kii ime rio preveč všeč, da bi ga kar zavrgli, zato so ga sedaj namenili svojem popolnoma novemu predstavniku v razredu majhnih avtomobilov. Hkrati so ga pospremili z ugodno ceno in zmogljivi

vima motorjema, vse skupaj pa nadgrajuje bistveno bolj evropskemu okusu všečna oblika.

Viden napredek Čeprav je novi rio krajši od predhodnika, ima večjo medosno razdaljo in je višji. Tudi sicer z merami sili povsem v zgornji del segmenta, kar se ugodno odraža v notranjosti, saj je radodarna s prostorom. V karoseriji, ki je le centimeter krajša od štirih metrov, se lahko dokaj sproščeno vozijo štirje povprečno visoki odrasli. Malce višje in pokončno sedenje pomeni za voznika boljšo preglednost okoli vozila. Sedeži in volan so nastavljeni tudi po višini, sama okolica pa je ergonomsko še kar dovršena. Armaturna plošča je rahlo zasukana proti vozniku, kar olajša dostop do nekaterih gumbov, predvsem tistih za klimatsko napravo, ki so nameščeni prenizko. Kar precej je različno velikih utorov za drobnejše, zelo uporaben pa zna biti tisti med sedežema za veliko plastenko, če nima voznik preveč dela s prestavno ročico. Ponoči rahlo moti premočna osvetlitev merilnikov, saj jakost žal ni nastavljiva, hkrati pa tudi snopa zasenčenih žarometov svetita prenizko. Če ima oprema ria potovalni računalnik, vas bo malce zmotilo stikalo 'trip', s katerim ga nadzorujete, saj je spet malce čudno nameščeno levo od volanskega droga, kjer ga morate poiskati s pogledom, kar je lahko med vožnjo nevarno. Čeprav je armatura iz trde plastike, pa je ta pri boljši opremi dvobarvna in kakovostno sestavljena, zato je splošen vtis o izdelavi dober in kaže na kakovosten preskok v primerjavi s prejšnjo generacijo. Sprednjima potnikoma je na voljo tudi električna vtičnica (12V), če se izprazni kakšna baterija, za več voznikovega udobja je na sedež nameščen še najmanjši naslon za roko, oprema najbogatejšega paketa 'challenge' pa vključuje poleg samodejne klimatske naprave še električni pomik vseh štirih stekel, potovalni računalnik, ABS z EBD, čelni in stranski zračni

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	KIA RIO 1,4
vrsta motorja	štirivaljni, bencinski, vrstni, 4 ventili navajl
prostornina v ccm	1399
moč v kW (KM) pri vrt./min	71 (97) pri 6000
največji navor v Nm pri vrt./min	128 pri 4700
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	3990 x 1695 x 1470
medosna razdalja v mm	2500
prtlačnik v litrih	448/1405
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1079 (500)
največja hitrost v km/h	177
pospešek 0-100 km/h v s	12,3
poraba (po normah EU) v l/100 km	8,0/5,2/6,2
poraba na testu v l/100 km	9,1
cena vozila v SIT	2.649.900

blazini ter zračni zavesi, usnje na volanu in prestavni ročici, zavorna diska zadaj in meglenki spredaj. Za vse naštetje je treba doplačati 650.000 SIT v primerjavi z osnovno različico, vendar je tudi v tem primeru cenovno še vedno daleč pod konkurenco. In še vedno sledi Kiini filozofiji 'veliko avtomobila za malo denarja'.

Veliko zabave za ta denar Le dva motorja sta v ponudbi, bencinski in turbodizelski, vendar gre v obeh primerih za sodobna in konkurenčna izdelka. Hyundaiav bencinski 1,4-litrski agregat ima nad vsakim od štirih valjev po štiri ventile ter poskočnih 71 kW (97 KM) pri 6000 vrtljajih v minuti. Motor se brez težav vrtil do rdečega polja pri 6500 vrtljajih, le da je takrat že moteče glasen. V nizkih vrtljajih je zelo miren in tih, tam pa se tudi najbolje počuti in zna ponuditi porabo, ki je blizu tovarniško obljubljenega povprečja. Sicer je lahko stroj kar požrešen, saj se s testno porabo nad devet litrov ni izkazal za varčnega, pa še tank za gorivo je s 45 litri prehitro prazen. Rio kljub zabavljškemu imenu ne kliče po hitri vožnji.

Vzmetenje je udobno, karoserija se preveč nagiba in volan je premehak. Menjalnik je z mehki in ne predolgimi gibi prav tako korak naprej, vendar še vedno ni tako natančen kot pri vzornikih in se rad zatika v vzvratno prestavo. Ob dobri varnostni opremi gre hvala tudi dobrim zavoram in splošnemu občutku, le pri vozni dinamiki bi lahko inženirji storili nekaj več. Vendar je kia rio kljub temu zabaven avtomobil. Z obliko se zna prikupiti marsikateremu okusu, s ceno pa prav vsakemu. Kombinacija motor-prostornost-oprema je poleg ugodne cene tista, zaradi katere bi bil lahko uspešnica. **D**

Novice

23. AVTOMOBILSKI SALON SLOVENIJE

Bogovi so stopili skupaj in tu je 23. avtomobilski salon. Tokrat v lepo urejenih prostorih Celjskega sejma. Le mesec dni po najpomembnejšem, ženevskem, salonu je priložnost, da smo tudi Slovenci v živo videli, kaj prinaša avtomobilska pomlad. Tako so obiskovalci do danes, ko sejem zapre vrata javnosti, lahko videli novosti, kot sta Audijev »mehki« terenec allroad in mercedes-benz razred GL; azijske barve zastopajo prenovljeni hyundai santa fe, poltovornjak mitsubishi L200, suzuki SX4 in subaru B9 tribeca. Bolj mestnim ulicam so namenjene premiere, kot

so težko pričakovani malček peugeot 207, seat ibiza, fiat sedici in dinamičnim voznikom namenjeni clio renault sport. Športni občutek, a za precej več denarja, pa vlivajo MB razred SL, jaguar XK, cabriolet BMW Z4 coupé in alfa romeo brera. Druge še tople novosti so prvi nastop znamke

Dodge na našem trgu z imenom caliber, Hondina admiralska ladja legend, mitsubishi colt CZC in še kabriolet volkswagen eos, ford s-max, volvo S80, škoda roomster in dve konceptni poslastici – audi shooting brake ter saab 9-5 biopower.

OPEL MERIVA OPC Z 220 km/h in petimi sedeži je meriva OPC prvi športni minivan. Višek novega športnika predstavlja najmočnejši produkcijski motor v tem razredu delovne prostornine. Ta novo razviti 1,6-litrski štitivaljni turbo ECOTEC motor proizvede 132 kW/180 KM in doseže največji navor 230 Nm, ki je na voljo v širokem pasu od 2200 do 5500 vrt/min. Meriva OPC doseže največjo hitrost pri 220 km/h in pospeši z nič na 100 v le 8,5 sekunde.

VOLKSWAGEN SURAN / SPACEFOX Volkswagen bo na nekaterih južnoameriških trgih konec tega meseca začel s prodajo novega modela, ki po navedbi tovarne predstavlja odgovor na intenzivno raziskavo glede želja in potreb kupcev karavanov in kompaktnih enoprostorcev.

Tri- in petvratnima izvedbama modelov fox ter crossfox se bo tako pridružil še kompaktni MPV z dolžino 4,18 metra, ki ga bodo izdelovali v Argentini. Tam bo nosil oznako suran, brazilski kupci ga bodo poznali pod oznako spacefox.

Radio Krka
106,6 MHz

Psihološke delavnice lahko izboljšajo kakovost življenja.

Ureditev psihoterapije

Lucija Horvat

Povpraševanje po psihoterapiji pri nas narašča. S to dejavnostjo se pri nas ukvarja tudi nekaj ljudi, ki za to niso pravilno usposobljeni, zato je nujno potrebna ustrezna zakonodaja na tem področju.

Do dobrega psihoterapevta je mogoče priti s pomočjo ustnih priporočil, saj cena navadno ni zagotovilo kakovosti. Med prvimi evropskimi državami, ki so sprejele zakon o psihoterapiji, sta bili Švedska in Avstrija.

Psihiatrija je veja medicine, ki bo v prihodnje zelo povečala obseg svojih storitev. Po vsem svetu zaradi vplivov globalizacije naraščajo duševne motnje in težave. Moderni človek ne sme biti zakoreninjen, ampak mora biti čim bolj prilagodljiv in gibljiv. Če naj preživi, mora biti pripravljen kar nekajkrat v življenju zamenjati poklicno, družbeno in celo osebno identiteto. Zaradi teh sprememb je človek psihično šibkejši, krhek in ranljiv ter bolj izpostavljen raznim psihičnim motnjam in boleznim. »Izjemno povečanje psihoterapevtskih storitev je od-

govor na globalizacijske procese, ki jih doživljamo. Pri tem naj omenimo, da se v razvitih evropskih državah le manjši del psihoterapije dogaja znotraj zdravstva. Večji del, po nekaterih statistikah celo do 90 odstotkov, poteka zunaj zdravstva: v okviru zasebnih praks, najrazličnejših socialnih ustanov do različnih wellness centrov. To pomeni, da postajajo psihoterapevtske storitve v razvitih državah tudi močan gospodarski dejavnik,« meni mag. Janko Bohak, specialist klinične psihologije in dipl. psihoanalitik. Veliko povpraševanje po psihoterapevtskih storitvah pri nas je tudi posledica zaostanka, ki ga zaznavamo

v nekdanjih komunističnih državah. V Sloveniji se je psihoterapija začela razvijati konec šestdesetih let, v času popuščanja totalitarne represije. »Čeprav se psihoterapija v Sloveniji udomačuje in razvija že skoraj pol stoletja, smo še vedno v hudem zaostanku za razvitimi evropskimi državami. Še vedno imajo le redki srečneži dostop do psihoterapevtskih storitev. Ta zaostanek bomo mnogo težje nadomestili kot zaostanek v gospodarstvu; ocenjujem, da ga bomo nadomestili v enem do dveh desetletjih, če bomo združili moči za izobraževanje mlajših kolegov in ne bomo

trošili energije v boju za premoč in prestiž,« zatrjuje Bohak.

»Saj nisem nor« Ta vzklik je pri nas še vedno jasen odsev predsodkov, ki jih ima pred psihoterapijo še veliko Slovencev. Toda obiski pri dobrem psihoterapevtu lahko močno izboljšajo kakovost življenja, po drugi strani pa je področje človekove psihe nekaj najintimnejšega, nekaj najbolj ranljivega, če je izpostavljeno napačnemu človeku. S problemom šarlatanstva se tako kot vsaka stroka ukvarja tudi psihoterapija. Psihoterapevte, ki so povezani v psihoterapevtska društva, vezujeta statut in etični kodeks, delovanje posameznih psihoterapevtov, ki niso člani nobenega združenja, pa lahko določa samo zakon, vendar ga v Sloveniji še nimamo. Pojavlja se tudi vprašanje, kako ločiti dobrega terapevta od

Moderni človek je izkoreninjen in ranljiv.

slabega. »Zadovoljni pacienti so najboljše priporočilo za psihoterapevta. Seveda pa se lahko tudi zanimamo, ali je opravil celostno psihoterapevtsko izobraževanje ali pa ima za seboj le nekaj 'šnelkurzov'. Pri tem je dobro vedeti, da psihoterapevt ne more postati v dveh ali treh letih; izobraževanje traja vsaj pet do sedem let, odvisno od intenzivnosti, od tega, ali se je izobraževal v rednem ali izrednem programu,« pravi Bohak. Zagotovo pa bo za paciente veliko bolje, ko bo tudi v Sloveniji ponudba večja in bo mogoče izbirati med psihoterapijami in psihoterapevtskimi delavnicami različnih šol. Poklic psihoterapevta je bil pri nas do sedaj vedno drugi poklic in šele v zadnjem času postaja prvi poklic kot vsi drugi univerzitetni poklici. »Noben resen psihoterapevt ne bo nekoga prosil, naj postane njegov pacient. Če to stori, imate dober razlog, da dvakrat premislite, preden se odločite zanj. Na splošno tudi velja, da cene psihoterapevtskih storitev niso nujno skladne z njihovo kvaliteto,« poudarja Bohak.

Zakon je še v povojih Združenje psihoterapevtov Slovenije in Slovenska krovna zveza za psihoterapijo sta prepričana, da je čas za ureditev področja psihoterapije pri nas, zato sta pripravila vsak svoj predlog zakona. Po naročilu ministrstva za zdravje naj bi delovna skupina, sestavljena iz obeh združenj, pripravila skupen predlog zakona o psihoterapevtski dejavnosti. Pri Slovenski krovni zvezi za psihoterapijo so prepričani, da je tudi psihoterapija v paleti psihosocialne pomoči čedalje bolj nepogrešljiva oblika pomoči in ponudba storitev, do katerih bi morale imeti dostop vse plasti prebivalstva. Zaosta-

Mag. Janko Bohak

Pomembna osebna izkušnja

V Evropi ima osem držav zakon o psihoterapevtski dejavnosti, med prvimi pa sta ga sprejeli Švedska in Avstrija. Zakonom v evropskih državah je skupno to, da omogočajo dostop do psihoterapevtskega izobraževanja tudi drugim poklicem, ne samo zdravnikom, in določajo, da je psihoterapevtsko izobraževanje sestavljeno iz treh enot. Prva enota je teorija, ki obsega teorijo zdravega in bolezenskega osebno-stnega razvoja oz. teorijo motenj ali psihopatologijo, teorijo spremembe oz. teorijo psihoterapevtskega procesa ter teorijo in prakso tehničnih napotkov. Drugo enoto izobraževanja predstavlja osebna izkušnja, učna analiza ali njen ekvivalent. Psihoterapija je edini poklic, ki se ga moraš naučiti na lastni koži, zato se morajo bodoči strokovnjaki podvreči enakemu procesu, kot ga bodo nekoč deležni njihovi pacienti. Za tretjo enoto pa velja nadzorovana praksa, kar pomeni, da se je novi psihoterapevt ob sprejemu prvih pacientov o poteku svojega dela dolžan posvetovati z izkušenim kolegom, supervizorjem.

nek na tem področju je mogoče nadomestiti šele v desetih do dvajsetih letih. Z upoštevanjem strasbourške opredelitve psihoterapije kot samostojnega, znanstveno utemeljenega poklica z omogočanjem pluralnosti bi zakonodajalec omogočil večjemu številu različnih strokovnjakov, da bi ponujali pomoč ljudem v stiski in jim pomagali razvijati psihično pripravljenost za izzive sodobnega življenja tako preventivno kot kurativno. Poudarjajo še, da je omejevanje ponudbe in dostopa do psihoterapevtske pomoči pod pretvezo, da morajo zdravniki in/ali klinični psihologi zavarovati to področje pred šarlatanstvom, nerazumno in nedopustno, in se zavzemajo za odprt zakon, s katerim bo v določenem obdobju mogoče premostiti sedanji prepad med povpraševanjem in ponudbo psihoterapevtskih storitev. ■

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija s šestdnevno vremensko napovedjo.

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejemate samo preko kablinskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kablanskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro. Vremensko napoved "6 dni" najdete tudi na Mobilnelovem mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o., Novo mesto

»Severni pekel« je relik, ob katerem se spominjamo največjih kolesarskih podvigo in zgodovinskih prevratov.

Severni pekel

Lovro Kastelic, foto: Reuters

V biologiji je relik rastlinska ali živalska vrsta, ki se je ohranila na ozko omejenem območju iz prejšnjih geoloških dob. V kolesarstvu je to preizkušnja Pariz–Roubaix.

V času fantastičnega tehnološkega napredka, ko želimo doseči tudi najskrajnejše meje, relikti vselej poskrbijo, da človek ne pozabi na preteklost. Kot obcestni kamni nas opozarjajo na prehojeno pot in na bogato zgodovino, katere del smo. V formuli 1, sinonimu brezmejnega avtomobilskega razvoja, se denimo prototipi še danes prevažajo po starih in počasnih ovinkih Monte Carla, ki tekmovanje, to vselej teži k novim hitrostnim in zmogljivostnim re-

kordom, za trenutek vendarle nekoliko strezni, upočasni in ne nazadnje spomni na lastne korenine. Tako kot velika nagrada Monaka tudi kraljica vseh kolesarskih dirk Pariz–Roubaix pomeni pravi interaktivni muzej, ki ga v njenem primeru soustvarjajo kolesarji in čas.

Interaktivni muzej Muzej si na najrazličnejše načine ogleda ogromno število ljudi. Zadnje pol ure si ga je v televizijskem prenosu ogledalo denimo 5 milijonov

Francozov in milijon Belgijcev, ki so s 50 zmagami tudi nesporni vladarji »kraljice dirk«. Med njimi je Roger de Vlaeminck zmagal največkrat – štirikrat. K tej številki se je leta 2004 bližal tudi zadnji veliki bojevnik, »flamski lev« Johan Museeuw, ki pa mu je tik pred ciljem počila zračnica. Severni pekel ne prizanaša niti največjim ... Razvoj vrhunškega cestnega kolesarstva se takrat ustavi. Glava in volja zamenjata tehnologijo. Specializacija podleže selekciji

– za »severni pekel« so dokazano najprimernejše mere: 185 cm in 70 kg. Toliko je namreč meril tudi Museeuw. Predlanski zmagovalec Magnus Backstedt pa je bil tudi v kolesarskem žargonu pravi bik: 193 cm in 90 kg. Vožnja po kockah, ki je po zahtevnosti enaka vožnji navkreber, poleg moči zahteva tudi kar največjo prefinjenost. Po kockah je treba lebdeti, cestišče je treba videti nekaj metrov naprej. Slabo vreme ga naredi blatnega in spolzkega, sušno pa prašnega. V slabem vremenu kolesarji iščejo sredinsko linijo, v lepem ozelejen zunanji rob. Le-ta po slabem vremenu skriva velikanske luknje. Profili koles se za premagovanje teh ovir vrnejo nekaj desetletij nazaj – širša kolesa, železni okvirji.

Letos je kolesarje čakalo 259 km trpljenja, obogatena s 27 podeželskimi (napol makadamskimi) sektorji. Letos je bilo 52,7 kilometra kock. Po nekaj letih jih je znova pričakal zloglasni Arenberški gozd (Trouée d'Arenberg) in z njim 2,4 km popravljenega cestišča, za katerega je Komite za obnovo cestišč skupaj z organizatorjem dirke (A.S.O.) namenil 220.000 evrov. T. i. 17. sektor je bil že tako dotrajan, da je bil za tekmovanje prenevaren. Glede na to, da imajo tradicionalni deli trase status kulturnega spomenika, ga je bilo treba obnoviti navdse natančno in v skladu s prejšnjim stanjem. Športni direktor ekipe Quick Step Pascal Lefevre, ki se lahko ponaša s kar devetimi zmagami na tej mogočni dirki, je pred dirko napovedal, da bo razplet izjemno tesen, saj bodo vsi poskušali prikolesariti skupaj do Arenberškega gozda, kjer naj bi se potem vse skupaj odločalo. Njegov

PRIMORKA
tv

Trstelj - 67. kanal

Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

Torek, 18.4.2006

19.00 - POGOVOR S PREDSEDNIKOM VLADE RS, JANEZOM JANŠO

Sreda, 19.4.2006

18.00 - SREČANJE GORIŠKIH GOSPODARSTVENIKOV Z VLADO RS, neposredni prenos

Zmagovalec Fabian Cancellara

varovanec Tom Boonen, uradni svetovni prvak, je na startu, ki ni v Parizu, ampak v 80 km oddaljenem Compiègny, kjer so 11. novembra 1918 podpisali premirje, ki je končalo prvo svetovno vojno, branilani osvojeno granitno kocko.

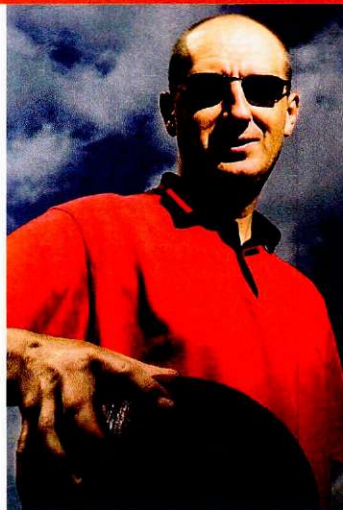
Vojna za preživetje Zakaj »severni peklec«? Zato, ker je dirka Pariz-Roubaix pravzaprav preplet ostrih vremenskih razmer in krutih zgodovinskih dejstev. Temačni oblaki, ki v tem predvelikonočnem času navadno prekrijejo nebo nad ravninsko Pikardijo, ob rezkih sunkih vetra, ki se na prostranih obdelovalnih površinah še okrepijo, domala zastrašujoče prekrijejo kolesarsko karavano. Le-ta se med vožnjo potaplja v jarkih, po katerih se je med prvo svetovno vojno prelivala kri, marsikateri pa je pomenil tudi prvo bojno linijo. Prvih 100 km je sicer presenetljivo mirnih, stopnjevalen kolesarski ritem pa že napoveduje novo vojno.

Théo Vienne in Maurice Perez, lastnika tamkajšnjih mlinov in organizatorja prve kolesarske prireditve Pariz-Roubaix leta 1896, si zagotovo nista mislila, da bo kolesarska dirka, ki je bila sprva mišljena kot družabni

dogodek za delavce v tamkajšnji tekstilni tovarni, pomenila takšen kulturni dogodek, ki bo moral prenesti tudi prelivanje krvi, znoja, prevar in resnic.

Nenadoma zaropota ... Na vzhodu močno zagrmí, na zahodu posije še zadnji žarek, trave zašelestijo. Na levi strani se strese pesa, na desni pšenica. Postopoma se strese celotna pokrajina – začne se bitka (pri Verdunu) na življenje in smrt, za preživetje. Kolesarska karavana asfalt zamenja za kocke! Prvi sektor od sedemindvajsetih jih pričaka na 98 km pri Inchy. Od zdaj naprej bo treba biti ves čas v ospredju. Po deželске poti, po katerih so nekoč konji prevažali tovor, postajajo čedalje bolj zapletene, zračnice se čedalje bolj predirajo, utrujeni in živčni kolesarji (od)padajo. Vasica Wallers: tik pred vstopom v Arenberški gozd (100 km pred ciljem) Uroš Murn, edini slovenski predstavnik, v prerivanju za čim boljši položaj s komolcem zadene v prometni znak in pade.

Ob vstopu v 2,4 km dolg temačni gozdni drevored kolesarje pričaka neverjetna množica navijačev. Huronsko vpitje jih popelje v srednji vek. Oster tempo prek štrlečih kock »mordorja« nenadoma izvrže zmagovito kombinacijo, iz katere na zadnjem, težjem delu trase, 18 km pred ciljem, po nesrečnem padcu Hincapia Švicar Fabian Cancellara v kronometerskem slogu odpelje proti ciljnemu ovalu. Prvi favorit Tom Boonen 10 km pred ciljem, na železniškem prehodu so bile prav tedaj spuščene zapornice, podpiše kapitulacijo. **D**

Grobost brez meja

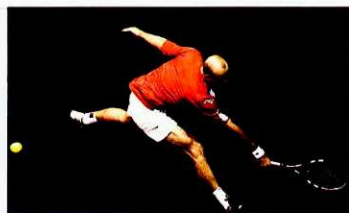
Esad Babačić

Malce presenetljivo se je začel veliki finale hokejskega prvenstva brez Olimpije. Tisti, ki so menili, da brez zelenih to ne more biti prava zgodba, so se pošteno ušтели.

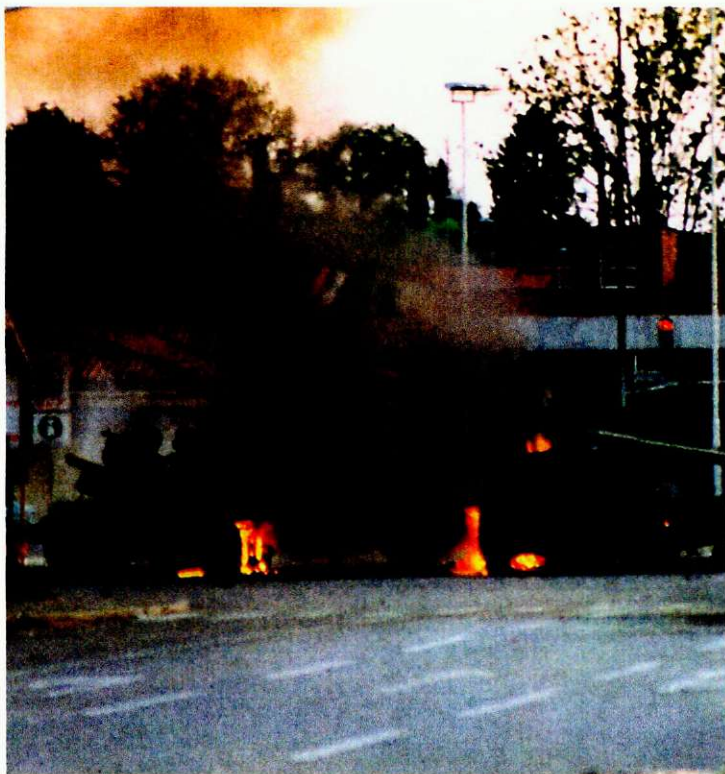
Slavija je že na prvi tekmi dokazala, da ni po naključju zamenjala veliko bolj slavnega mestnega tekmeča. Špekulacije o tem, da so Jesenice namenoma izgubile v zadnjem kolu, da bi se ognile Olimpiji, so se izkazale za pretirane. Železarji so se malce preveč sprostili, potem ko so si že veliko prej zagotovili nastop v velikem finalu, to pa je bil tudi pglavitni razlog za slabšo izvedbo. Po drugi strani sta se neposredna tekmeča medsebojno podžigala v želji po velikem finalu, ki je bilo kar nenadoma zelo blizu Olimpiji. Pred zadnjim krogom se je celo zdelo, da bodo Jeseničani obdариli svoje tradicionalne nasprotnike, ki so začeli igrati, ko je bilo že malce pozno. Toda s tem se niso strinjali Založani, ki imajo v svojih vrstah nekaj dobrih posameznikov. Prišlo je do finala, ki si ga ni želel nihče razen navijačev majhnega kolektiva z velikim srcem. Slavija je šla takoj na vse ali nič, dolžni pa jim niso ostali niti prvaki, ki so bili neverjetno živčni za nekoga, ki velja za absolutnega favorita. Kot da so se po dveh zaporednih porazih ustrašili, da ne bi ostali brez tistega, kar jim pripada. Motiv so imeli novinci, ki so hoteli upravičiti svojo nominacijo in morda celo presenetiti. Prva tekma je bila polna pretepaških vložkov, ki so običajna poživitev hokejskih tekem. Brez pretepev v finalu preprosto ne gre in tudi tokrat je bilo tako. Sprva se je zdelo, da gre za klasične boksarske vložke, ki se navadno končajo z nekajminutnimi kaznimi, toda kasneje se je izkazalo, da so šli nekateri igralci čez mejo dovoljenega. Tako zelo čez, da bi si zaslužili večje kazni, kot so jih dobili. Slednje velja predvsem za pretepanje s palico, kar je eden najhujših prekrškov. Tudi ko gre za hokejske pretepe, obstaja nekakšen nenapisan kodeks, ki se ga mora držati sleherni hokejist. V preteklosti se je sicer dogajalo, da so šli posamezniki čez mejo dovoljenega, a so bili za to ustrezno kaznovani. Včasih so jih slišali celo od svojih, kar bi se moralo zgoditi tudi v tem primeru. Posebej v našem hokeju ne manjka primerov, ko se stepejo prijatelji iz različnih moštev, zato je še toliko bolj žalostno, če jo kdo odnese s trajno poškodbo. Kadar se začnejo zgražati največji hokejski borci iz preteklosti, potem je gotovo čas za poplah.

Slovenska **VATERPOLSKA** reprezentanca si je že po dveh tekmah zagotovila nastop na evropskem prvenstvu. Po zmagah nad Francijo in Malto so se gostitelji turnirja v Kranju udarili še s Slovaško in izgubili, a se vseeno veselili poti v Beograd.

Hrvaška teniška reprezentanca je v četrtfinalnem dvoboju Davisovega pokala priznala premoč Argentinec. Izbrance **IVANA LJUBIČIĆA** je pokopala poškodba Maria Ančića, kar so gostje iz Južne Amerike s pridom izkoristili.

Teritorialci so v oboroženem spopadu nesporno zmagali.

Srečko Lisjak je zmagal tudi pred sodiščem.

Končna zmaga Lisjaku

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Polkovnik Slovenske vojske Srečko Lisjak je bil na vrhovnem sodišču oproščen obrekovanja, ki mu ga je očital nekdanji jugoslovanski general Konrad Kolšek. Povod sicer ni bila vojna leta 1991, pač pa televizijska oddaja devet let pozneje.

Kar šest let je trajalo, da je Vrhovno sodišče RS končno odločilo zmagovalca v sporu med nekdanjim generalom jugoslovanske vojske Konradom Kolškom in polkovnikom Slovenske vojske Srečkom Lisjakom. Razsodba vrhovnega sodišča se glasi, da polkovnik Lisjak ni kriv obrekovanja nekdanjega jugoslovanskega generala.

Povod za Kolškovo tožbo sicer ni bil poraz jugoslovanske vojske v osamosvojitveni vojni, ampak Lisjakov nastop na Pop TV leta 2000, ko je Lisjak, ki je junak vojne leta 1991 in tudi predsednik Zveze veteranov vojne za Slovenijo, med drugim dejal, da zveza podpira zahteve haaškega sodišča, da se sodi tistim, ki so zagrešili kakršen koli zločin proti človečnosti. Omenil je tudi Kolška, češ da je podpisal dokumente, ki so bili smernice za vodenje vojne na Hrvaškem in v Sloveniji. Kol-

šek ga je zato obožil obrekovanja. Ob izbruhu vojne leta 1991 je bil Kolšek generalpolkovnik tedanje Jugoslovanske ljudske armade in poveljnik V. armadnega območja s sedežem v Zagrebu. Podrejene so mu bile jugoslovanske enote v Sloveniji, na zahodnem Hrvaškem ter v delu Bosne in Hercegovine. Nekateri se morda še spominjajo, da je bil Kolšek podpisan pod ultimatom, s katerim je zvezna armada grozila Sloveniji, da bo vsak odpor zlomljen s silo. Kolšek je tudi odgovoren za prva dva dneva operacij jugoslovanske vojske v Sloveniji, potem pa so ga zamenjali in poslali v Beograd ter ga konec leta 1991 upokojili.

Kolšek je torej po omenjeni televizijski oddaji tožil Lisjaka, ki je bil med vojno poveljnik diverzantske skupine teritorialne obrambe in je s samo devetimi vojaki na mejnem prehodu Rožna dolina premagal oklepno

enoto jugoslovanske armade, ki je imela prek sto vojakov, od tega so trije napadalci padli, več pa je jih bilo ranjenih.

Na prvi stopnji pogojni zapor

Kolšek je na sojenju menil, da gre v njegovem primeru za zasebno diskvalifikacijo, pravzaprav nekakšno maščevanje, ker je bil tedaj pač poveljnik V. armadnega območja, pod katerega je spadala Slovenija. Lisjak pa je v svojo obrambo dejal, da ni nikoli rekel,

da je Kolšek na seznamu vojnih zločincev, ampak je povedal le to, kar je zapisano v dokumentih.

Prvostopenjsko sodišče v Novi Gorici je konec leta 2001 dalo prav nekdanjemu generalu in na splošno presenečenje pa tudi ogorčenje veteranov vojne za Slovenijo spoznalo Lisjaka za krivega ter ga obsodilo na dva meseca zapora pogojno na eno leto. Višje sodišče je kasneje sodbo prvostopenjskega spremenilo in Lisjaka oprostilo. Kolšek (vmes je napisal knjigo spominov, v kateri poskuša braniti predvsem sebe, češ da ni imel druge možnosti, kot da je ubogal povelja iz Beograda, po drugi strani pa poskuša sebe in vojsko oprati krivde, češ da bi lahko resnično razrušila Slovenijo) je segel v tožbi proti Lisjaku po zadnjem sredstvu in se pritožil na vrhovno sodišče, to pa je s svojo razsodbo Lisjaka dokončno oprostilo. **D**

Konrad Kolšek

Predrzni cestni razbojniki

Nekaterim pa se zatakne. Tako je bil komaj polnoletni Ljubljčan pred kratkim obsojen na leto zopora.

Predrznost cestnih roparjev je čedalje večja in se niti ne skrivajo več v mraku, ampak napadajo kar sredi belega dne v središču mesta. Pred dnevi je tako mlajši neznanec okoli druge popoldne na ulici prestregel trinajstletnega fanta in mu meni nič tebi nič zagrozil z batinami. Prestrašeni otrok se je ločil od mobilnika in denarnice, v kateri je bil poleg nekaj gotovine tudi spominski kovanec. Cestni ropar je nato pobegnil, otrok pa je oškodovan za približno 160.000 tolarjev.

Pocestne barabe jo navadno, če jih odkrijejo, precej poceni odnesejo na sodišču. Navadno so tudi mladoletni, zato zanje obstaja izrek milejše kazni. Vendarle pa je bil pred kratkim eden takih roparjev obsojen na zaporno kazen. Ljubljčan J. F. je bil

novembra lani še mladoleten, ko je v Novih Jaršah skupaj z neznanim kolegom prestregel dvanajstletnika. Brčnil ga je in zahteval mobilca, potem pa sta jo roparja popihala. J. F. se je na sodišču zagovarjal, češ da ni bil nasilen in si je mobilnik le sposodil, saj je hotel telefonirati. Na prigovarjanje kolega, ki naj bi ga poznal le na videz kot »Grega«, pa telefona ni vrnil, ampak si ga je prisvojil. Po dogovoru naj bi ga bil potem vzel »Grega«, da bi ga prodal, denar pa naj bi si bila razdelila. J. F. je še rekel, da kolega potem ni več videl. No, sodišče mu ni verjelo, in čeprav je za rop v skupini (dve ali več oseb) zagrožena kazen najmanj pet let zopora, za solorop pa tri leta, je komaj polnoletnega Ljubljčana obsodilo na leto dni za rešetkami v upanju, da ga bo morda srečala pamet. B. S.

CELOVITA POSTREŽBA Bogato se je založil neznanec, morda pa jih je bilo tudi več, ki je ponoči šaril po prazni hiši na Vrhovcih v Ljubljani. Založil se je s tremi prenosnimi računalniki in več mobilnimi telefoni, pa se je lenuhu zazdel plen očitno pretežak, da bi ga tovoril kar tako na roke. Zaradi tega je v hiši sunil še ključke tri leta starega črnega audija A3, ki je bil parkiran na dvorišču, in vanj naložil ukradeno blago. Sedel je za volan in se odpeljal v noč. Obupani domači so se tako naslednji dan znašli v izropani hiši, plen z avtomobilom vred pa je bil vreden kar 6 milijonov tolarjev.

PO NASPROTNEM PASU Petkovo popoldne in večer si je poživil z nekaj preveč kozarci Koprčan, potem pa se je odpeljal proti domu. Očitno je bil zaradi alkohola kar precej zmeden, zato jo je urezal po trenutnem navdihu. Presenečena policijska patrolja je tako okoli osme zvečer opazila kombi, ki je brzel po napačnem voznem pasu obvoznice od Bertokov proti Koprju. Obvestili so kolege in tri patrolje so zaprle nasprotni vozni pas, da bi preprečili trčenje, eno vozilo pa se je pognalo za kombijem. Po kilometru lova so ga ustavili, a je voznik zavrnil pihanje in se še repenčil, zato so ga prenočili, dokler alkohol ni izpuhtel.

vsak delavnik
18.00
(pon-pet)

KRONIKA
osrednja informativna oddaja

Tv program RTS lahko spremljate preko satelitskega prijatelja (Majakovski) ali preko kablovskega operatorja na kanalih S 9 (Maribor in okolica), K 00 (Ptuj) in 15 (Čoblarji) in preko kablovskega operatorja (Ljubljana) in preko kablovskega operatorja (Murska Sobota).

EVJ ELEKTROPROM

EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.

Loke pri Zagorju 22

1412 KISOVEC

tel.: 03 56 57 150

fax: 03 56 71 488

www.elektroprom.si

- elektroinstalacije
- centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- kabelsko komunikacijski sistemi
- trgovina EVJ CENTER
- lokalna televizija ETV
- tiskana vezja
- grafitne ščetke
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar SEMICA

ŠTAJERSKI VAL

prijateljstvo

blizina

domislija

RADIO JE UHO, S KATERIM SLIŠIMO SVET!

Ansambel Vrisk

Slovenska polka in valček

Minuli petek je potekal festival Slovenska polka in valček, ki sta ga povezovala Magdalena Kropiunig in Boris Kopitar. Na njem je nastopilo 12 izvajalcev, predstavili pa so se s šestimi polkami in šestimi valčki. Gledalci in poslušalci so s telefonskim glasovanjem izbrali najboljšo skladbo v celoti, strokovna žirija pa je podelila nagrade za najboljšo polko, najboljši valček, najboljšo besedilo in najboljšega izvajalca. Najboljša skladba v celoti je postal valček *Tvoje solze me boljijo* v izvedbi ansambla Modrijani. Skladba je prejela kar 5.319 glasov gledalcev in poslušalcev. Najboljši izvajalec večera je bil po mnenju strokovne žirije ansambel Vrisk s polko *Moja lepa Belokrajnka*, pod najboljšo besedilo pa se je podpisal Matej Kocjančič, ki je za skupino Malibu spisal besedilo valčka *Kulk s' lepa*. Skladbi, ki sta po izboru žirije dobili priznanji za najboljšo polko in najboljši valček, sta valček *Rad bi iskal*, ki ga je zapel ansambel Storžič, in polka *Iskal sem in našel* v izvedbi Zlatih muzikantov.

foto: Bor Slana

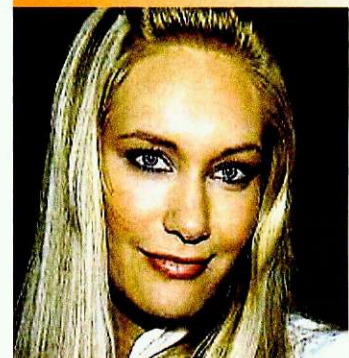

Modrijani

Večer sta poživila venčka narodnih, ki jih je na novo priredil Aleš Klinar s Francijem Zabukovcem. Nastopili so Nuška Drašček, Monika Pučelj, Darja Drobnič, Jasmina Cafnik, Aleš Turnšek, Tomaž Ahačič in Boštjan Konečnik. Dogodek si je na 1. programu Televizije Slovenija (po AGB Nielsen Media Research) ogledalo kar 234.200 gledalcev, starih več kot štiri leta. Oddajo je tako v povprečju spremljalo 12,2 odstotka gledalcev, kar je 34-odstotni delež gledalcev televizije v času predvajanja oddaje.

Atomična Iris

V preteklem tednu se je na veliko ugibalo o tem, kdo bo nova članica najpopularnejše zabavne skupine pri nas. Tisti, ki so pričakovali, da bo po odhodu Špelce iz skupine Atomik Harmonik na njeno mesto prišla nova Špelca, so se zmotili. Skupini se je po napornem preizkušanju in izbiranju primerne kandidatke v preteklih dneh pridružila simpatična 21-letna Primorka **Iris Soban**. Čeprav prihaja iz Vrtojbe pri Novi Gorici in študira na Fakulteti za organizacijske

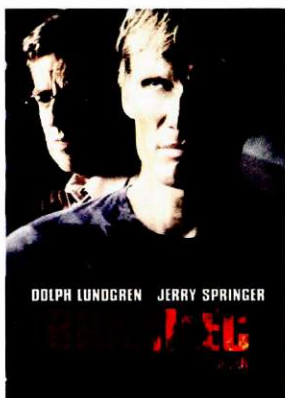
Nadomestila je Špelco.

vede v Kranju, bo v kratkem začela spoznavati tudi druge kraje v Sloveniji, saj jo v prihodnjih mesecih z atomiki čaka ogromno nastopov. Komunikativna dvojčica zase pravi, da jo petje in nastopanje osrečuje in resnično zabavata. Peti je začela že v osnovnošolskem pevskem zboru, se prijavila na Popstars in Bitko talentov, nazadnje pa je našla svoje mesto pri atomikih.

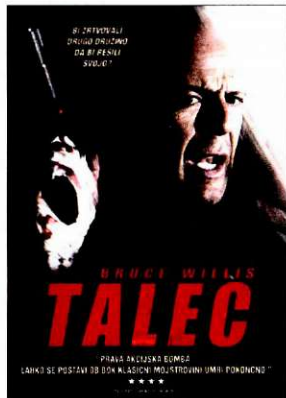
Harry in striptizete

Princ Harry, tretji v vrsti za britansko krono, je konec svojega vojaškega usposabljanja praznoval z obiskom nočnega kluba s slačipuncami. 21-letni član kraljeve družine, ki je kandidat za prestolonaslednika za svojim očetom Charlesom in bratom Williamom, je ob koncu šolanja na vojaški akademiji skupaj s prijatelji občudoval striptizete v nočnem klubu Spearment Rhino na jugu Anglije. V lokalu naj bi bil preživel več ur v noči na petek, zavrnil pa naj bi bil eno izmed pomanjkljivo oblečenih deklet, ki mu je ponudila ples v naročju. Vljudno naj bi se ji bil zahvalil in rekel, da ima punco.

vsak četrtek **FILMSKI VEČER**

Branilec: 13. 4.

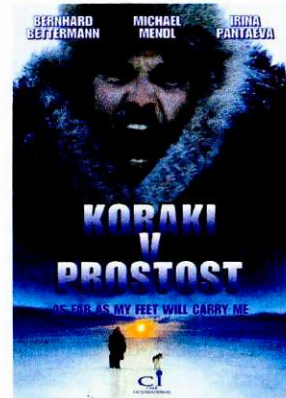
Talec: 20. 4.

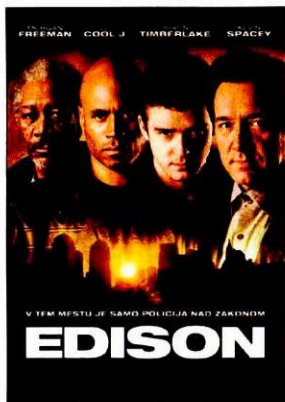
Dom na koncu sveta: 4. 5.

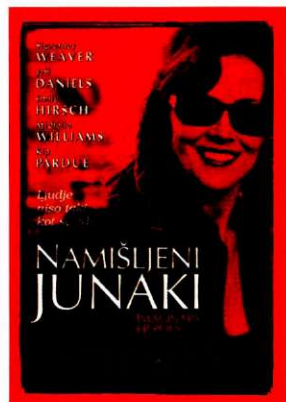
Zamera: 11. 5.

Koraki v prostost: 18. 5.

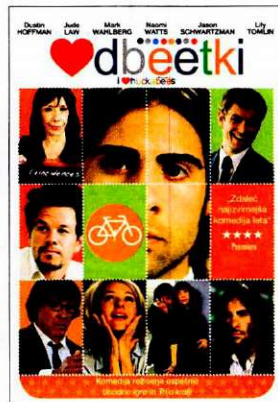
Edison: 25. 5.

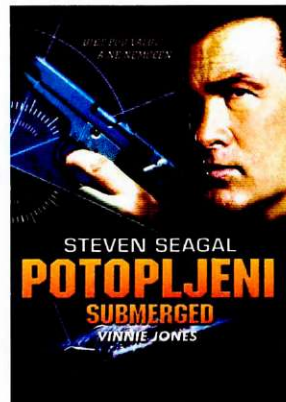
Namišljeni junaki: 1. 6.

Taborišče smrti: 8. 6.

Odbeetki: 15. 6.

Potopljeni: 22. 6.

PRI PRODAJALCIH ČASOPISOV
OB NAKUPU VEČERA

**DVD-FILM
ZA SAMO 999 SIT**

DARILO ZA NAROČNIKE VEČERA OB NAKUPU ZBRKE: FILM PO IZBIRI (CONTROL ALI VSE ZA LJUBEZEN)

Naročniki Večera lahko zbirko ali posamezne filme naročite ob delovnih dneh po telefonu **02 23 53 326, 02 23 53 322** ali **02 23 53 500**, e-pošti **knjiga@vecer.com**, ali po pošti na naslov **ČZP Večer, 2504 Maribor**. DVD-je vam bo prinesel raznašalec. Plačilo zbirke in dobava bo v treh delih (april, maj, junij). Zaloge so omejene. Vsi filmi imajo slovenske podnapise.

VEČER
www.vecer.com/trgovina

Nič več ne bo, kot je bilo

Magična gledalka

Ta teden moja kolumna ne bo nič posebnega. O Slakovih Trenjih minuli četrtek, ki so se kakopak lotevala Mercatorja in spornih dogodkov okoli njega.

Pisali so o velikem zmagovalcu Jankoviću in bledem oziroma razgaljenem Bavčarju. S takšno oceno se seveda bolj malo strinjam, pa tudi sicer moje ocenjevanje ni namenjeno političnim in gospodarskim dogodkom. Moja simpatija so mediji in novinarji. In če se lotim že ustaljenega besednjaka, potem se mi zdi prav zapisati, da je bil zmagovalec minulega tedna Uroš Slak s POP TV, poraženka pa TV Slovenija z vsemi svojimi tarčami, žarometi, omiziji in intervjuji vred.

Slak je dokazal, da je prvovrsten novinar in v bistvu ta čas najmočnejša novinarska figura v Sloveniji. To mesto so mu podelili gostje s svojim prihodom v oddajo. Slaku je v četrtek uspelo to, kar ni uspelo nikomur drugemu doslej. Gostil je ključne akterje zgodbe o Mercatorju. Gostil je ljudi, ki so se v času Jankovićeve razrešitve izogibali medijev kot hudič križa, zdaj pa so se lepo

posedli v prvo vrsto poptevevega studia. Zoran Janković, Igor Bavčar (Istrabenz), Boško Šrot (Pivovarna Laško), Marjan Somrak (mali delničar) Stojan Zdolšek (vsakogaršnji odvetnik), posredno pa sta bila navzoča tudi velika srbska igralca Beko in Mišković, ki kot najbogatejša Srba in politična sodelavca Slobodana Miloševića veljata tudi za najbolj umazana akterja v zgodbi.

»Včasih so nam politiki razlagali, da potrebujemo Slovenci svojo državo zato, da se ločimo od Balkana in balkanskih poslov, pa se nam ti očitno kar lepo vračajo,« je oddajo komentiral oče. Gostov Lahovnika, Mrkaića in Starina Kosmove se ne spleča niti omenjati,

ker so bili tam bolj po pomoti ... Od trojice je le gospa zmogla kakšen komaj opazen domiselni odgovor, za moška pa tega skorajda ne bi mogli reči, saj se ponavljata kot lajna.

A naj ostanem pri Slaku in njegovi veličini, ki je tokrat obravnavano temo neverjetno dobro obvladal in bil nanjo pripravljen. Njegova vprašanja so daleč presešla njegovo običajno raven: kako pa kaj vi gledate na to, kaj pravite k temu ... Uroš se je zares potrudil in izbezel tisto, kar smo morali slišati in videti. Na dan je namreč prišla zloglasna pogodba med Istrabenzom, Laškim in Jankovičem, za katero

se je kmalu izkazalo, da bi jo moral namesto Jankovića podpisati Beko, saj je bil 80-odstotni lastnik Jankovićeve delnice. Lepo! In papirji so se kar odpirali pred našimi očmi. Janković je veliko govoril o malih delničarjih. Gospodje, ko me v takšnihle Trenjih želite prepričati, da delate tudi

v korist nas, malih delničarjev, pa kjer koli že imamo delnice, bi najraje prijala za revolucijo. Po teh Trenjih je takšna demagogija preplehka.

Nekaj morale je vnesel odvetnik Zdolšek, ko se je vprašal, ali je to perspektiva Mercatorja, da ga kupujejo srbski tajkuni sumljivega izvora. Pa ni šlo samo za moralo, šlo je že za vprašanje, kaj sploh vemo o lastninjenju velikih sistemov in o umazanih igrah, ki potekajo zadaj. Očitno nič, saj je bilo presenečenje s četrtekovim razgaljenjem popolno. Tudi zato so Slakova Trenja toliko večje pohvale vredna.

(Le štilista bo treba zamenjati! Črni čevlji s svetlo sivo obleko in z modro-belo srajco? Uroš?!)

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Bojevali ste se za svojo prihodnost in teden dni jo nekako vidite pred seboj takšno, kot ste si jo želeli. Komunikacija je ključ do uspeha, zato si prizadevajte, da boste iskreno sporočali, kaj vam je všeč in kaj ne. Srečno.

Bik
21.4.-21.5.

Kakršni koli pritiski na vas ne bodo vplivali na vašo odločitve. Odločili ste se, da boste šli naprej, pa naj stane, kolikor hoče. Z veseljem se boste udeležili ponudbe in povabila na predčudovit večer.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Okoli vas je veliko ljudi z zanimivimi idejami, ki se prepletajo med seboj in ustvarjajo čudovito priložnost. Če boste imeli dovolj energije, se morate posvetiti spogledovanju, saj se iz tega lahko razvije kaj resnega.

Rak
22.6.-21.7.

Sprehodi po naravi vas krepijo tako telesno kot duhovno, zato si morate vsak teden privoščiti kakšnega. Zapolnite vsak trenutek dneva vsaj z nekaj telovadnimi vajami. Tako boste najbolj poskrbeli za svoje zdravje.

Lev
22.7.-21.8.

Zelo zabavno je, če ljudje skupaj delajo, saj timsko delo lahko naredi čudeže. Vaši prijatelji so najbolj kompetentni ljudje, ki jih poznate, zato se kar prepustite njihovi presoji in naredite vse potrebno za dobro sodelovanje.

Devica
22.8.-21.9.

Veliko je odvisno od vas – če si boste le lahko privoščili čakati toliko časa, boste dobili vse, kar nameravate. V svojem kalendarju si zaznamujte datum, ki vam veliko pomeni, in pripravite vse, da boste takrat prosti.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Prava oseba na pravem mestu vam bo prinesla veliko veselja, saj je ne boste pričakovali. Pogovorite se doma o vsem, kar vas moli in teži, pa vam bo takoj laže. Dosegli in uspehi v službi in se ne boste več mogli skrivati v ozadju.

Škorpion
23.10.-21.11.

V sredo ne boste dovolj previdni, zato se vam lahko zgodi, da boste imeli manjšo nesrečo z vozilom. Ne razburjajte se preveč. Vse se bo uredilo, če se boste mirno pogovorili. Doma morate doseči, da vas bodo upoštevali.

Strelec
22.11.-20.12.

Privlačijo vas filozofske ideje, vendar za vas to ne bo nič uporabnega. Soočili se boste z novimi izzivi na delovnem mestu, kar vam bo tudi v veselje. Naporen teden se bo prenesil v veliko bolj zabaven konec tedna.

Kozorog
21.12.-19.1.

Predvsem ne smete biti preveč slabe volje! Vse se bo uredilo, če boste delali. Morali si boste vzeti tudi več časa za zasebnost in gojenje dobrih odnosov v družini. Bodite veseli, da se niste zapletli v poslovno afero.

Vodnar
20.1.-18.2.

Kadar ste sami s saj-veste-kom, letijo iskricke, toda v družbi je vse drugače. Mislite, da je to v redu? Raje se pravočasno poberite iz odnosa, od katerega ne boste imeli nič. Pomislite na potovanje v daljne kraje.

Ribi
19.2.-20.3.

Četrtek je za vas najtežji dan, saj še ni konec tedna, začetek pa tudi ne. Potrpite, konec tedna in težko pričakovano dvodnevno potovanje sta vendarle blizu. Poskrbite za zdravo aktivnost in šport, malo pa tudi pogledjte, ali jeste dobro.

Da ne bi bili moteni:
(tako in drugače)

28 založb in skoraj 400 knjižnih naslovov

Samorog

Velike misli,
dogodki in osebnosti preteklosti,
žive teme sedanjosti,
literarni junaki in njihove zgodbe,
pesniške širine duha in
pravljicična obzorja sveta.

Kot član kluba nimate nobenih obveznosti v klubu

Knjižni klub Samorog, Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, telefon: 01 433 43 06,
e-pošta: knjizni.klub@samorog.com, spleti: www.samorog.com

DEMOKRACIJA	PREPROSTEJŠA SONATA	SESTAV VEČ APARATOV	KDOR MOTIVIRA	BOGOVI V GERMANSKI MITOLOGJI	DRŽAJ, ROČAJ	KRANJ	PREBIVALCI IRSKE	DEMOKRACIJA
							VERDIJEVA OPERA	
MESTO V UZBEKISTANU								PROZORNA TEKOCINA BREZ BARVE
KAR KOGA SEZNANJA Z ZAHTEVO								GLAVNO MESTO JORDANIJE SL. ALPSKA SMUČARKA
KOL KIER SE OVIVJA FIZOL						DELAVSKA ENOTNOST SRNINO MESO		TROPSKA PAPIGA ALEŠ VALIČ
FINSKI VOZNIK RELIJA VATANEN				ENAKI ČRKI	ČAŠČENJE SATANA MESTO JZ. OD BRUSLJA			
SLOVENSKE KNJIZEVNIK IVAN						PRITOK DONAVE V NEMCIJI	VERA ALBREHT	KORDILJERE BRAZILSKI PISATELJ OSMAN SKIT NIZOZEMSKA JADRNICNA
PREBIVALCI ITAKE							14. GRŠKA ČRKA	REKA V ISLANDIJI VZDEVEK A. KERSNIKA
EGIPČANSKA BOGINJA NEBA				MANJŠA TISKARNA NIKOLA TESLA				
MOJZESOV BRAT PO BIBLIJI					KDOR PREVZAME PO DRUGEM POLOŽAJ			
DEMOKRACIJA	AMERIŠKI SATIRIK BUCHWALD				KRALJ GERMANSKIH SVEBOV			DEMOKRACIJA

Rešitev prejšnje križanke

GALATA, OVINEK, LABORA,
ILORIN, VA, TET, BR, MOR,
SLANA, IRH, IZ, KORENINA,
KRIPA, AMATERKA,
ANTAL, LOG, RAA, OSA,
NE, ANODA, SAS, ČOP,
RONO, MARTINAR, ISIS,
ANTIPASAT, COT, MATIJA
JAMA, AV, TT, NA, ARAT

Nagrajenci 13. številke

- 1. nagrada:** LJERKA PRIVŠEK,
Dobriša vas 2/a, 3301 Petrovče
- 2. nagrada:** BREDA PERKO,
Pod vrbbami 55, 1000 Ljubljana
- 3. nagrada:** ŠPELA VELIKANJE,
Mrakova 58, 5280 Idrija

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo,
da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagrade

- 1. nagrada:** bon v vrednosti 7.000,00 tolarjev za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 2. nagrada:** bon v vrednosti 5.000,00 tolarjev za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 3. nagrada:** bon v vrednosti 3.000,00 tolarjev za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do 20. 4. 2006
pošljite na naš naslov:

Demokracija, p.p. 4315,
1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- ▶ **10.4.1778** se je rodil angleški kritik in esejist William Hazlitt. Jezili so ga ljudje, ki so si pri njem sposojali knjige in jih niso vračali. Nekoč je rekel: »Občasno grem na obisk k prijateljem, da pregledam svojo knjižnico.«
- ▶ **10.4.1913** se je v Čezsoči rodil član protifašistične organizacije TIGR Ivan Ivančič. Na 2. tržaškem procesu so ga decembra 1941 obsodili na smrt in na Opčinah ustrelili.
- ▶ **11.4.1889** so v Avstro-Ogrski sprejeli nov zakon o vojski. Vojaška obveznost je trajala 12 let (3 leta aktivno, 7 let v rezervi in 2 leti v domobranstvu).
- ▶ **12.4.1861** se je v ZDA začela secesijska vojna.
- ▶ **12.4.1961** je Sovjet Jurij Gagarin kot prvi človek stopil v vesolje. Z vesoljsko ladjo Vostok je v 108 minutah obletel Zemljo in pristal v bližini Saratova.
- ▶ **12.4.1998** je ob 12.56 prišlo do silovitega potresa z epicentrom med Bovcem in Lepeno. Najbolj sta bila prizadeta zgornje Posočje in zgornja Gorenjska.
- ▶ **13.4.1743** se je rodil tretji predsednik ZDA Thomas Jefferson. Rekel je: »Če bi se moral odločiti za vlado brez časopisov ali pa za časopise brez vlade, bi se odločil za drugo.«
- ▶ **14.4.1818** je Luka Čeč preplezal steno v vhodni dvorani Postojnske jame in odkril njeno notranjost. Naslednje leto so že naredili nove rove in jih usposobili za turistične obiske.
- ▶ **14.4.1912** se je zaradi trčenja z ledeno goro potopila takrat najmodernejša ladja Titanic.
- ▶ **15.4.1452** se je rodil italijanski slikar, kipar, arhitekt, umetnostni teoretik, tehnični strokovnjak in izumitelj Leonardo da Vinci.
- ▶ **15.4.1919** so oblasti v SZ ustanovile taborišča za prisilno delo političnih zapornikov.
- ▶ **15.4.1945** je oče prve in druge avstrijske republike dr. Karl Renner v pismu Stalinu prosil za pomoč pri obnovi celovite Avstrije in zapisal, da »... prihodnost dežele nesporno pripada socializmu«.
- ▶ **16.4.1836** so pri kopanju temeljev za ljubljansko Kazino odkrili pozlačen bronasti kip Rimljana, kapitel korintskega stebra in marmorno levjo glavo.
- ▶ **16.4.1844** se je rodil francoski pisatelj Anatole France. Rekel je: »Sedanje stanje imenujemo civilizacija, pretekla dejanja so barbarstvo. Sedanje stanje se bo imenovalo barbarstvo, ko bo minilo.«
- ▶ **16.4.1927** se je rodil Joseph Ratzinger. Za papeža Benedikta XVI. je bil izvoljen 19. aprila 2005 v četrtem glasovanju konklava.

POGLED NAZAJ (OD 10. 4. DO 17. 4.)

Pulitzer in njegove nagrade

Leta 1917 so začeli podeljevati Pulitzerjeve nagrade za novinarstvo, karikaturu in književnost in od leta 1943 tudi za glasbo. Nagrade se imenujejo po ameriškem novinarju madžarskega rodu Josephu Pulitzerju, ki slovi tudi

kot ustanovitelj rumenega tiska in se je rodil **10. aprila 1847**. Leta 1903 je Pulitzer ustanovil novinarsko šolo na Univerzi Columbia.

Leta 1883 je kupil New York World. S pomočjo senzacionalističnega sloga ga je z razburljivimi reportažami z risbami in slikami, s teksti o kriminalu, o družbenih škandalih, korupciji in drugem spremenil v časopis z veliko naklado. Časopis je postal eden od začetnikov svetovnega bulvarskega tiska. Pulitzerjevi časopisi (kasneje tudi Hearstovi) so dobili naziv rumeni tisk po stripu Rumeni otrok (The Yellow Kid, ki je izhajal v Hearstovih časopisih).

Prvi slovenski vojaki

Slovenija je po osamosvojitvi vzpostavila lastno vojsko. **11. aprila 1992** je prisegla prva generacija slovenskih vojakov. V sprejetem zakonu je bilo določeno, da traja služenje vojaškega roka praviloma sedem mesecev, predsednik države (tedaj še predsedstvo) pa ima rok pravico skrajšati za en mesec. Zakon je priznaval tudi pravico ugovora vesti iz filo-

zofskih, verskih ali humanitarnih razlogov. Nove politične stranke, združene v koaliciji Demos, so že v volilni kampanji v začetku leta 1990 nastopale z zahtevo, da si bo Slovenija varnost zagotavljala z lastno vojsko. Temu nasprotna je bila zamisel o razorožitvi in Sloveniji kot območju brez vojske. Zastopale so jo zlasti mirovne skupine, pa tudi ZSMS in Zeleni Slovenije. Deklaracijo o razorožitvi so podpisali celo vsi člani takratnega predsedstva Slovenije, razen Ivana Omana.

Takoj po zmagi Demosa na volitvah se je začel pospešeno razvijati obrambni resor, ki ga je vodil novi sekretar za ljudsko obrambo Janez Janša. Pečat in prihodnjo usmeritev mu je dala akcija JLA, ki je prav med oblikovanjem novega izvršnega sveta izdala ukaz o prenosu vsega orožja slovenske TO v skladišča JLA.

Slovenija v EU

16. aprila 2003 je v Atenah Slovenija v skupini desetih držav podpisala pristopno izjavo k Evropski uniji. Za pristop smo se Slovenci odločili na referendumu, ki je bil 23. marca

2003. V Sloveniji sta bila na ta dan dva referendumu, in sicer za vstop v Nato in Evropsko unijo. Članstvo Slovenije v EU je podprlo 89,64 odstotka, članstvo v Natu pa 66,08 odstotka volivcev. Za pristop so volivce nagovarjale vladne stranke in tudi opozicija.

Evropska unija (EU) je oblika združenja evropskih držav. Članice so se obvezale, da bodo upoštevale demokratična, socialna in federativna načela in načelo subsidiarnosti, po katerem so posamezniki ali manjše skupnosti upravičeni do pomoči večjih. EU ima skupno zunanjo in varnostno politiko in sodelovanje na področju pravosodja in notranjih zadev.

NATO (North Atlantic Treaty Organization) je Severnoatlantska obrambna organizacija, zasnovana s pogodbo 4. aprila 1949. Med nameni Nata so najpomembnejši mirno urejanje mednarodnih vojaških sporov, skupen nastop proti oboroženim napadom, ukrepanje proti terorizmu in obvezna pomoč ob napadu na eno od članic.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 13/34

Uboštvo slovenskega liberalizma (1)

Verjetno je Bernard Brščič (Demokracija št. 13) najboljši slovenski poznavalec zgodovine ekonomske misli zagovornikov gospodarskega liberalizma. Prav tako velja pritrditi njegovim mislim o potrebnosti reform na področju slovenskega pravosodja. Mogoče so vrednote Slovencev zaradi petih desetletij komunizma res zaznamovane z egalitarizmom in nevoščljivostjo, kot pravi Brščič (čeprav tudi socialistična Slovenija ni bila nikoli dejansko egalitaristična in popolnoma socialno enoslojna, vedno je nekdo imel več od nekoga drugega, še zlasti pa so imeli nekateri več političnega vpliva kot drugi), vendar bi poudaril, da je treba pri reformnih spremembah (poudariti velja, da že sam pojem reforma označuje postopnost in omiljenost dejanj, nasproten pojem je revolucija) izhajati iz realnega, ne pa idealnega stanja. Zelo lahko oz. laže je bilo npr. liberalne reforme – kjub silovitemu nasprotovanju sindikatov – izvajati v Veliki Britaniji v času vladavine Margaret Thatcher. Britanci imajo namreč enokrožni večinski volilni sistem, ki omogoča sestavo enostrankarske vlade, ter medijski pluralizem, ki onemogoča pretirano enostransko obravnavanje. V Sloveniji je drugače: imamo sorazmerni volilni sistem, ki sili stranke v sestavo koalicijskih vlad, te pa imajo seveda manj manevrskega prostora za iskanje

skupnega imenovalca in zato teže usklajujejo različne interese. Poleg tega so mediji naklonjeni nekdanji oblasti in nasprotujejo reformam iz politično-interesnih, ne pa iz načelnih razlogov (njihovemu oportunističnemu relativizmu, ki se kaže v uporabi dvojnih meril, smo bili tako priče tudi ob Damijanovem odstopu, saj so mnogi mediji, ki so pred tem Damijana skoraj vsak dan slabšalno prikazovali kot nekakšnega »grobarja« socialne države, v trenutku »obrnili ploščo« in začeli tako rekoč »objokovati« njegov odstop ter kritizirati vlado, češ da ne misli resno z reformami). Za nameček je Slovenija tudi referendumsko demokracija, zato bi lahko dobro organizirana in iz političnih razlogov medijsko podprta interesna skupina (npr. sindikati) tudi na ta način zavrla spremembe. Zato ne smemo po mrkaičevsko iti na vse ali nič (ker v tem primeru ne bomo dosegli nič), ampak doseči toliko, kolikor je v danem trenutku mogoče največ doseči. Velika napaka mnogih zagovornikov gospodarskih reform je tudi pretirano poudarjanje (velikokrat namišljenega) »interesa davkoplačevalcev«. Slovenec namreč ni samo davkoplačevalec, ampak tudi pripadnik slovenskega naroda kot državljan države, ki je v svojem bistvu država slovenskega naroda. In tako slovenski narod kot tudi njegova država imata svoje interese, ki jih ni mogoče vedno presojati le iz zornega kota višjih ali nižjih davkov. Prav tako moramo biti pragmatični, kar pomeni, da ne smemo biti preveč dogmatski in v življenju uveljavljati sprememb oz. ukrepov samo zato, ker spadajo med teoretične postavke ekonomskega (neo)liberalizma. Če našemu gospodarstvu bolj koristi ukrep, ki spada v kakšno drugo ekonomsko teorijo, uporabimo pač tega. Prav tako se ni pametno na vrat na nos zgledovati po tujih državah in nekritično sprejemati ukrepe zato, ker so jih uporabili tudi v državi, ki jo jemljemo za zgled. Še zlasti če so to države, ki imajo popolnoma drugačno zgodovino, miselnost in družbeno strukturo (sam menim, da bi se Slovenija morala pri svojem razvoju bolj zgledovati po zelo uspešnih sosednjih deželah z alpskega območja /npr. Avstrija, Švica in Bavarska/, ki so nam miselno

in zgodovinsko najbliže, namesto da iščemo zglede po raznih oddaljenih državah /Švedska, Irsko, Hongkong, ZDA ali Singapur/. Hočeš nočeš bo Slovenija morala najti lasten »recept« za uspeh. Zato ne smemo veliko pričakovati od »vladno-sindikalnega romanja« v Skandinavijo, čeprav utegne imeti omenjeni obisk skandinavskih držav koristen učinek. Razblini namreč lahko razne slovenske iluzije o skandinavskih državah (občudovanje švedskega modela socialne države je v obratnem sorazmerju s slovenskim poznavanjem omenjenih dežel). Ne strinjam se niti z Brščičevo trditvijo o »mislenskih dedičih Janeza Evangelista Kreka in Edvarda Kardelja« ali s podobno mislijo Milana Balažica o »dominantni krekovski-kardeljevski mentaliteti« Slovencev. Krekov krščanski socializem (ki ga ne smemo enačiti s krščanskim socializmom Kocbekovega tipa iz tridesetih let prejšnjega stoletja, ki se je nagibal k marksizmu oz. marksizmu in leninizmu) in zlasti združništvo lahko s stališča zgodovinske presoje ocenimo kot zelo pozitivno – ne nazadnje združništvo ni oviralo industrializacije Slovenije in razmaha liberalnega podjetništva po prvi svetovni vojni. Nasprotno je bil Edvard Kardelj zagovornik partijske diktature ter odprave zasebne in združne lastnine. Ne pozabimo torej, da so komunisti uničili slovensko združništvo, ki ga je v veliki meri pomagal vzpostavljati prav Krek (iz tega zornega kota je enačenje Kreka in Kardelja tudi etično sporno). Kardelj je bil – kar je tipično za komuniste – oportunistični relativist (podobno kot Stalin, ki je bil v boju za oblast sposoben najprej odstraniti nasprotnike, nato pa uporabiti njihov program; tako je nekaj let po tem, ko je obračunal s t. i. levo opozicijo znotraj partije, ki je nasprotovala t. i. novi ekonomski

politiki (NEP), brez zadržkov uporabil njihov načrt »prvobitne socialistične akumulacije«), ne pa čisti dogmatik oz. doktrinar. Oklepal se je namreč tistega, kar mu je v danem trenutku omogočalo ohranjati oblast. Tako je Kardelj v času od komunističnega prevzema oblasti do svoje smrti podpiral in uveljavil različne gospodarske modele. Nazadnje je skupaj s hrvaškimi komunistom in marksističnim ekonomistom Bakaričem zasnoval koncept »združenega dela« (s tozdi, samoupravnimi interesnimi skupnostmi, minulim delom ter družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi), ki pa so ga konec osemdesetih let odpravili že sami jugoslovanski komunisti, ko so hkrati začeli vzpostavljati jugoslovansko različico južnokorejskega modela iz osemdesetih let (politična diktatura in tržno gospodarstvo). V Sloveniji je tako dandanes na gospodarskem področju verjetno več (trdoživih) ostankov »južnokorejske sinteze« s konca osemdesetih kot usedlin kardeljevsko-bakaričevskega »združenega dela«.

Aleš Žužek, Trbovlje

št. 14/5

Civilna družba je ugotovila potrebo po spremembi (1)

V članku »Civilna družba je ugotovila potrebo po spremembi«, ki je bil objavljen v Demokraciji 6. 4. 2006, je Dimitrij Kovačič v odgovoru na vprašanje o sprejetju odloka o proračunu MOL za letošnje leto izjavil, da je županja pri glasovanju o omenjenem dokumentu zlorabila svoj položaj in poslovnik. ▶

► Trditev g. Kovačiča ne drži. Potek glasovanja je razviden iz magnetogramskega zapisa petega zasedanja 27. redne seje mestnega sveta MOL, ki je potekalo 27. 3. 2006 (ogledate si ga lahko na spletni strani www.ljubljana.si).

Iz magnetogramskega zapisa je razvidno, da je po glasovanju o amandmajih načelnik oddelka za finance Stevo Lekič županji Danici Simšič zagotovil, da je dokument usklajen. Nato je mestni svetnik SDS Peter Sušnik vložil proceduralni predlog, naj se do stališča načelnika opredeli še odbor za finance. Županja je omenjeni predlog dala na glasovanje, po glasovanju pa je podžupan Pavlica zahteval ponovitev glasovanja. Po vnovičnem glasovanju proceduralni predlog ni bil sprejet.

Glede na navedeno ne gre za zlorabo poslovnika mestnega sveta MOL (v nadaljevanju poslovnik) in tudi ne za zvijačo, saj je ponovitev glasovanja zahteval eden od mestnih svetnikov, predsedujoči (županja) pa mora na podlagi 76. člena poslovnika predlog za ponovitev glasovanja takoj dati na glasovanje.

Da bi se izognili morebitnim nejasnostim, še krajši povzetek določil poslovnika: predsedujoči mora v skladu s 148. členom poslovnika po končanih glasovanjih o amandmajih k predlogu proračuna ugotoviti, ali je proračun glede prihodkov in odhodkov usklajen, kar je županja tudi storila, ko je najprej vprašala načelnika oddelka za finance Steva Lekiča, ali je proračun usklajen. Načelnik Stevo Lekič je to nedvoumno in jasno potrdil. Ker se svetnik Peter Sušnik z ugotovitvijo, da je proračun usklajen, ni strinjal, je

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

dala županja svetnikov predlog na glasovanje. V tem primeru je torej šlo bolj za »igro« s poslovníkom s strani g. Sušnika, ki je izkoristil možnost postopkovnega vprašanja, čeprav 148. člen poslovnika jasno določa, kdo ugotovi, da je proračun usklajen. Poleg tega je seja, na kateri so člani mestnega sveta MOL odločali o predlogu odloka o proračunu MOL za leto 2006, potekala skoraj mesec dni. V tem času so vsi svetniki in svetnice mestnega sveta dobili vse amandmaje, urejene po vrstnem redu za glasovanje, ki so vključevali stališče županje, tako da sta tako županja kot načelnik oddelka za finance lahko predvidela, v katerih primerih proračun morebiti ne bi mogel biti usklajen.

*Gregor Kos,
vodja Službe za odnose z javnostmi
pri Mestni občini Ljubljana*

Upor sodnikov

Upor sodnikov lahko spremljamo v vseh slovenskih medijih. Pozornim gledalcem in poslušalcem ne bo težko spoznati resničnega stanja našega sodstva. Ankete in javnomnenjske raziskave potiskajo naše vrle sodnike na dno lestvice priljubljenih.

Nekateri visoki funkcionarji v našem sodstvu ne morejo skriti simpatij do prejšnjega režima. Mnogim, še posebej pa uporabnikom sodniških storitev, je bolj ali manj znano, da so naša sodišča neukinkovita, počasna, nepravična in kot taka nesposobna obvladati gospodarski kriminal. Če se morda sodniki ne zavedajo, da so institucionalno nepriljubljeni, bi se morali zavedati vsaj tistih napak, ki jih je mogoče videti že od daleč in na katere opozarja čedalje več ljudi. Krepko pa se zavedajo svoje moči, saj imajo trajni sodniški mandat in utečene privilegije iz časov diktature proletariata. Med njimi je še danes kar nekaj sodnikov, ki so zvesto branili prejšnji sistem, danes pa imajo polna usta neodvisnega sodstva.

Plačna reforma s pravičnejšo ureditvijo je sodnike vrgla iz tira. Proti njej so se pripravljene tudi bojevati. Ponašajo se z naslednjimi napadalnimi manevri: nezmotljivost, aroganca, izogibanje nadzoru, odklanjanje norm, zahteve po zvišanju plač brez upoštevanja delovne uspešnosti. Vse po starih metodah torej, po zgledih socialistične uravnilovke. Na drugi strani pa sodnike še dodatno otežujejo čedalje večji sodni zaostanki (tudi namerni), procesne, človeške in druge napake pa tudi

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

čedalje resnejša opozorila z evropskega sodišča. Ko bodo izgubili še stik z ljudmi (uporabniki njihovih storitev), bodo izgubili vse.

Pa vendar čutim prihajajoči čas, ko se bodo morali naši "sodniški bogovi" spustiti na tla, kjer bodo brez novodobnega partijskega varstva služili Justici, varuhinji pravice in resnice.

Ive A. Stanič, Kočevska Reka

O »novinarskem« posiljevanju

Gospod Peter Kolšek je v SP Dela 25. 2. 2006 v članku z naslovom »O posiljevanju« na koncu zapisal: »In iz posilstva, ki ga namerava nad novinarskim kolektivom zagrešiti neljubljeni prihajalec, se ne more roditi drugega kot medijski pankrt. V zmagovalnem bosanskem filmu ima namreč simpatično dete, ki je prišlo na svet zaradi posiljevanja, vsaj ljubečo mater.«

Zanimivo bi bilo, da bi ob filmu Grbavica in predvsem ob tem zapisu g. Kolšek ali kak drug novinar naredili refleksijo novinarskega »posiljevanja« nas, bralcev. Kako se je to posiljevanje iz novinarskih logov dogajalo ne samo 45 let v času prejšnjega režima, ampak tudi po vstopu v demokracijo.

Nekateri novinarji ste (so) nas mentalno posiljevali vse do padca berlinskega zidu. Leta 1989–1991 je tudi pri Delu zavel nov veter in smo upali, da je tega grobega posiljevanja konec, pa smo se zmotili. Delove pomladi je bilo kaj kmalu konec. Znova je zavel sibirski veter, kajti mnogi novinarji niso mogli iz svoje socialistične kože. Uvoženi »praški«, ki so jim desetletja prali možgane, so preveč dobro opravili svoje delo. Kljub vstopu v navidežno demokracijo se nekateri no-

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL
Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

RADIO BREŽICE
na 88,9 in 95,9 MHz

vinarji niso mogli odreči »grešni navadi«, ampak so nas začeli znova posiljevati. Kajti »rdeči virus«, ki se je za nekaj časa potuhnil, je oživel in kakor pri »labodu« preskočil celo na mlajše novinarje, ki so komaj zlezli iz pleníc, in jih okužil.

Če danes tu in tam kakšnega novinarja, ki ne zna zapustiti naročja ljubeče, a potuhnjene in v plašč navidezne demokracije ter svobode zavite matere Partije, ki ponekod v potomcih sega celo do 3. ali 4. kolena, na tak ali drugačen način »lustrirajo«, nastane histerično vpitje! Pa vendar, roko na srce, dragi »zaslužnjeni novinarji«, vse to je vsaj 15 let, če ne več, prepozno. Želimo, čakamo, pričakujemo, pa če hočete, tudi zahtevamo, da nas že enkrat nehate posiljevati vsaj v takih resnih časopisih, kot naj bi bilo Delo in njemu podobni mediji. V nasprotnem primeru boste tisti novinarji, ki se nikakor ne morete posloviti od »babuške«, čudovit filmski material za »novinarsko Grbavico«.

Darko Metelko, Ljubljana

Slovinci imamo kardinala

Vsi, ki smo šli kot romarji pozdravit dr. Rodeta v Rim, smo imeli mešane občutke. Zame je kardinal markantna osebnost. Spraševal sem se pa, ali si ga Slovenci zaslužimo. To je človek, ki je Slovenijo in Slovence šokiral, ko je leta 1997 postal slovenski metropolit in ljubljanski nadškof.

Prišel je človek jasnega duha. Novinarji in oblastniki, tako iz LDS kot komunisti, niso mogli zajeti sape. Nadškof je govoril njim tuj jezik. Govoril je odločno in jasno ter povedal tisto, kar misli. Tega pa novinarji niso bili navajeni, še manj oblastniki. Vedno so ga primerjali z dr. Šuštarjem, pri tem pa pozabili, da je dr. Šuštar prišel na nadškofijski sedež leta 1980, v času trde komunistične diktature. Svetovljan dr. Rode si je pač predstavljal, da smo končno obračunali s preteklostjo, ko smo leta 1991 postali samostojna in neodvisna država. Toda ne, v naših glavah se ni nič spremenilo. Metropolita niso razumeli niti mnogi verniki niti nekateri duhovniki. Na lastna ušesa sem slišal pripombe, češ, to je politika! Petdesetletna diktatura nas je tako

popačila, da smo mislili, da smo še vedno v ilegali, in ker smo verni, moramo biti tudi tretjerazredni državljani. Vlival nam je pogum, moram priznati – tudi meni. Lepo je zapisal dr. Drago Ocvirk: ledino je oral dr. Rode, novi nadškof pa bo sejal. Njegovih sedem let je bilo prelomnih za naš narod. Naučil nas je pokončnosti. Bičal je staro politiko, nas, vernike, kot tudi naše voditelje. Vselej je poudarjal: NE BOJTE SE, preženite strah, ki so vam ga vcepili komunistični revolucionarji. Dober kristjan mora biti tudi dober državljan! Dosegel je veliko čast in priznanje. Levi novinarčki so pisarili, da je šel za kazen v Rim. Mene niso prepričali. Človek s tako širokim obzorjem se ne rodi vsako leto niti vsako stoletje ne. Njegova veličina bo prišla do veljave pozneje. Slovenci katoličani smo bili globoko razdvojeni. Prišlo je tako daleč, da smo tudi v neodvisni Sloveniji malikovali nekdanje vodilne komuniste. Na volitvah smo volili nekdanje komuniste. Zato nas je dr. Rode težko razumel. Bili smo mlačni kristjani, nismo ločili zrnja od plev. Slovenci smo potrebovali moža, kakršen je bil kardinal Rode, ko je leta 1997 prišel v Ljubljano. Prestrašil je naše preganjalce, nam pa vliv novega upanja. Prosimo Boga, da bi lahko še kaj dobrega storil za našo še vedno razdvojeno Slovenijo in Slovence.

Dogajanje v Rimu sem spremljal s ponosom. SLOVENCIMAMO DVA KARDINALA. Oba sta doživela begunstvo in že kot otroka okusila kalvarijo, ki jo je povzročil komunizem. Oba sta v tujini dosegla to, česar ne bi nikoli v domovini. Tako dr. Ambrožič kot dr. Rode sta velikana. Njuni starši so se umaknili pred terorjem, toda kljub temu sta ostala zvesta svoji domovini.

Tudi Slovincem se vremena jasnijo. Imamo novo demokratično oblast. Samo od nas je odvisno, da je ne napravimo. Privilegiranci so uživali petdeset let razne privilegije in ne morejo razumeti tega, da morajo biti vsi državljani enaki pred zakonom. Komunistični nasledniki ne morejo razumeti, da so enako kalvarijo doživljali vsi, ki so jih terorizirali bodisi komunisti, nacisti ali fašisti. Pri nas je najdoločneje o tem poučno govoril dr. Rode, naš novi kardinal.

Alojz Dragoš, Ljubljana

Kdo in kje so kolaboranti?

Marija Vodišek

Prva znamenja kolaboracije Stalin-Hitler je bilo zaznati takoj po vzponu Hitlerja na oblast leta 1933. Stalin si je še pred Leninovo smrtjo leta 1924 zagotovil popolno oblast, saj je bil generalni sekretar KP SZ že od 1922 pa vse do svoje smrti leta 1953. Kljub neomejeni moči je bil strahopetno nezaupljiv do svoje najbližje okolice. Pravih ali namišljenih tekmecev se je rešil tako, da jim je na montiranih procesih dokazal izdajstvo in jih dal postreliti. Tajni službi Hitlerja in Stalina sta bili vseskozi tesno povezani, saj sta voditelja za izvedbo svoje politike potrebovala drug drugega, čeprav se nista nikoli srečala. Nemško-sovjetski pakt leta 1939 in vojaška zasedba Poljske sta bila samo nadaljevanje njune večletne prikrita kolaboracije. Komunisti vsega sveta, tudi slovenski, so ta pakt ne le zagovarjali, z grožnjami so preprečili vsako njegovo kritiko. To pa je bila najusodnejša kolaboracija med komunizmom in nacionalizmom, ki je sprožila svetovno morijo. Zato so današnji očitki domobranstvu in nasprotnikom komunizma o kolaboraciji z okupatorjem le podaljševanje šestdesetletne prevare. Domobranstvo je tam, kjer je bilo, in to sta predvsem Dolenjska in Notranjska, branilo Slovence, medtem ko so jih komunisti pobijali. Danes, v 21. stoletju je v tej naši osamosvojeni domovini še vedno čutiti slo po maščevanju, ki je bila vodilo in cilj prve povojne slovenske vlade. Že med vojno so komunistični pravniki določili, kdo je kolaborant, in ta obtožba in pojem marsikje prevladujeta še danes. Koliko ljudi je bilo zaradi tako uzurpirane »edine resnice« umorjenih med okupacijo in koliko po njej? Masaker se je izvajal po vsej Sloveniji. Danes, po šestdesetih letih, ko je zbežalo največ Slovencev z enim samim ciljem, da si rešijo golo življenje, še vedno nekateri ne morejo sprejeti pravih razlogov za množično emigracijo. Za partizansko stran so bili vsi begunci kolaboranti. Pa ne le oni, temveč predvsem »farški«. Maščevanje je največkrat delo posameznikov, ki izkoristijo ugodno klimo in tako prikrijejo svoje grehe. Je danes v samostojni Sloveniji kaj drugače? Pri nekaterih prav nič, pa čeprav so današnji v nasprotju s povojnimi jurišniki menda »visoko« izobraženi, pa prav nič manj zadržti. Ena takih je nekdanja generalna državna tožilka in pravosodna ministrica Zdenka Cerar, ki si je v tej funkciji ogledala zloglasni rov pri Slovenski Bistrici, kamor so stlačili še žive in jih zazidali. So to bili kolaboranti ali samo žrtve maščevanja in pohlepa kot Attemsi, ki so podpirali partizane? Sta skupaj s tedanjim šefom policije M. Pogorevcem poiskala krivce za te in druge poboje in zahtevala njihovo odgovornost? Ne! In prav zaradi takega ravnanja borčevska organizacija, liberalci in socialni demokrati še vedno grozijo s šestdeset let starimi kvalifikacijami. Poanta vsega je izključno strah pred zmanjšanjem privilegijev borčevske organizacije. Kdo so torej žrtve povojnega in medvojnega komunističnega maščevanja? To vprašanje je že vseskozi politično zlorabljano in blokada za končno rešitev. Je mar vprašanje Lada Ambrožiča, ki ga je postavil Stanetu Grandi v strahu, da bo odslej RTVS »desna«, odsev splošne miselne mizerije na tem zavodu?

Urado ombudsmana!

Podpisana nisem bila nikoli novinarka in se kot taka tudi nisem nikoli nikjer predstavljala.

Politični semafor

Alergična na pluralnost Poslanica SD Majda Potrata si precej po svoje predstavlja medijsko pluralnost, saj naj bi jo v zadnjem času močno motili oglasi za Mag in Demokrancijo v časopisju, zaradi česar naj bi odpovedala naročnino na Delo. Očitno pa je ne moti samo medijska pluralnost, ampak tudi svobodno oglaševanje. Najverjetneje je srž problema v zadnjih kadrovskih spremembah v obeh časopisnih hišah, ki sta se tako izmuznili nadzoru »zdravih sil«.

Proti pravici do popravka Med kritiki novega zakona o medijih je dr. Marko Milosavljevič, docent za novinarstvo na FDV. Glavna šibka točka zakona naj bi bila pravica do popravka, ki bi utegnila povzročiti težave medijem. Čeprav kritikom glede na izkušnje Demokrancije z Mirkom Bandljem lahko delno pritrdimo, pa je širjenje pravice do popravka predvsem posledica dosedanjega nekorektnega poročanja medijev, na kar kritiki novega zakona pozabljajo.

Na mnoga leta! Zunanji minister Dimitrij Rupel je precej praznično razpoložen, saj je sedmega aprila dopolnil šestdeset let. Potem ko se je v mladih letih ukvarjal z literaturo, je bil v osemdesetih letih ena gonilnih sil Nove revije, kasneje pa Slovenske demokratične zveze in zunanji minister v Demosovi vladi. Nekaj časa je bil tudi ljubljanski župan in slovenski veleposlanik v ZDA. Leta 2004 je prelomil svoje zavezništvo z LDS. Sedaj je zunanji minister v Janševi vladi.

Stanič pred sodniki

Čeprav je bil nekdanji dolgoletni direktor Gorenja in član Foruma 21 Jože Stanič, potem ko ga je pred slabimi tremi leti zamenjal Franjo Bobinac, verjetno prepričan, da bo poslej mirno užival v pokoju, ne bo tako. Konec preteklega meseca je moral Stanič prvič sestiti pred sodnike in se zagovarjati zaradi suma kaznivega dejanja zlorabe notranjih informacij, ki naj bi ga bil zagrešil ob prodaji delnic Gorenja leta 2002.

Prva razprava na Okrajnem sodišču v Ljubljani pa ni trajala dolgo, saj je sodišče ugotovilo, da mora, še preden se postopek proti Staniču začne, državni svet pozvati, naj se izjasni o tem, ali bo Staniču podelil svetniško imuniteto. Stanič je namreč državni svetnik in mu imuniteta pripada po zakonu, če tako želi državni svet. Državni svetniki se morajo o imuniteti izjasniti do konca aprila, pri tem pa lahko le

upamo, da se ne bo ponovil scenarij, ko se je državni svetnik in tedaj še član LDS Adolf Zupan »navidezno« odrekal imuniteti (tudi Stanič je izjavil, da imunitete ne želi), nato pa so mu jo državni svetniki vseeno podelili, zaradi česar se postopek proti njemu ni mogel začeti. A. K.

NAROČILNICA

NAROČILO (označite z x):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	6.200,00 SIT / 25,87 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Albert Svetina: Od osvobodilnega boja do banditizma	6.700,00 SIT / 27,95 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	4.990,00 SIT / 20,82 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	8.500,00 SIT / 35,46 EUR
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	5.500,00 SIT / 22,95 EUR
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	3.906,00 SIT / 16,29 EUR
☐ Vasja Klavora: Predel 1809	6.727,00 SIT / 28,07 EUR
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	5.500,00 SIT / 22,95 EUR
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	6.510,00 SIT / 27,16 EUR
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	10.850,00 SIT / 45,27 EUR
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	4.991,00 SIT / 20,82 EUR
☐ Jože Dežman: S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	6.510,00 SIT / 27,16 EUR
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	5.300,00 SIT / 22,11 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	1.085,00 SIT / 4,52 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	1.085,00 SIT / 4,52 EUR
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora	4.449,00 SIT / 18,56 EUR
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	6.696,00 SIT / 27,94 EUR
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	4.232,00 SIT / 17,65 EUR
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	3.840,00 SIT / 16,02 EUR
☐ Vasja Klavora: Koraki skozi meglo	6.460,00 SIT / 26,95 EUR
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	4.400,00 SIT / 18,36 EUR
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	3.000,00 SIT / 12,51 EUR
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	2.500,00 SIT / 10,43 EUR
☐ Jože Zemljich: Življenje je večna borba	2.000,00 SIT / 8,34 EUR

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- mesečno*
 4 x letno (9% popust)
 2 x letno (10% popust)
 1 x letno (20% popust)

* Če želite uveljaviti 8% mesečni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:
 upokojenec, invalid, brezposeln, študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana
ali na faks 01 43 45 462.**

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

*Obvestilo potrošnikom:
Informativne cene v evrih so preračunane iz tolarskih cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.*

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"

3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"

4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po našem izboru)

GLEDAŠ LAHKO ZASTONJ!

Z videoklicem se pogovarjate **BREZPLAČNO**

Mobitel d.d., 1537 Ljubljana

Publicis, ad-d: Ajax Studio, foto: U. Wodic, D. Arriger

P

Motorola E1070

19.900 SIT*

83,04 EUR

Cene vključujejo DDV. Akcija traja do odprodaje zalag.

*Pogoj: sklenitev/podajanje naročniškega razmerja

Študentski plus paket za 24 mesecev.

Velja za vse, ki nimate veljavnega aneksa UMTS št. 14/2005.

Študentski **PLUS** paket ZA VSE OD **18** DO **28** LET

Ne spleča se odrasti! Vsi med **osemnajstim** in **osemindvajsetim** letom imate v Študentskem plus paketu možnost, da pridete do dostopnega **UMTS** telefona. Z njim se boste lahko do konca letošnjega leta v omrežju **Mobitel UMTS** s storitvijo videoklic tudi pogovarjali **brezplačno**. Edini strošek bo predstavljala naročnina, ki znaša **1.300 SIT** (5,42 EUR) mesečno. Naročniki Študentskega plus paketa lahko izbirate tudi med **UMTS** mobilniki iz ponudbe **UMTS razkošja**.

Informacije na brezplačnih številkah: naročniki Mobitel GSM/UMTS: 031/041/051 700 700, Mobiuporabniki: 031/041/051 121, ostali: 080 70 70.

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

